

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช่างไห อำเภอดงหลวง
จังหวัดปัตตานี

ปริญญาานิพนธ์
ของ
พระมหาภักดี เกตุเรน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2547

VARIABLES RELATED TO MOTIVATION IN LEARNING BUDDHISM OF STUDENTS
AT THE BUDDHIST SUNDAY SCHOOL OF WAT CHANGHAI
IN AMPHOE KOKPHO, CHANGWAT PATTANI

A THESIS
BY
PHRAMAHA PAKDEE KETREN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

October 2004

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์
จังหวัดปัตตานี

ปริญญาานิพนธ์
ของ
พระมหาภักดี เกตุเรน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์
จังหวัดปัตตานี

บทคัดย่อ
ของ
พระมหาภักดี เกตุเรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2547

พระมหาภักดี เกตุเรน. (2547). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา*

ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี .
ปริญญาโท กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ : คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ,
รองศาสตราจารย์ เวณี กรีทอง

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชา
พระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัด
ปัตตานี ปีการศึกษา 2547 จำแนกตามตัวแปรได้ดังนี้ ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ การ
วางแผนเป้าหมายในการเรียน บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ตัว
แปรด้านครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อ
นักเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และตัวแปร
ด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่าง
นักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอ
โคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2547 จำนวน 245 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่
แบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ
เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 9 ตัวแปร ได้แก่ เพศ
หญิง (X_2) บุคลิกภาพ (X_6) นิสัยทางการเรียน (X_7) ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา (X_8) ความ
คาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อเด็ก (X_9) การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{11}) สัมพันธภาพ
ระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13})

2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ตัวแปร คือ เพศชาย
(X_1)

3. ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การวางเป้าหมายในการเรียน เรียนเพื่อรู้ (X_3) เรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ (X_4) และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5)

4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ตัวแปร โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน (X_9) นิสัยทางการเรียน (X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (X_{10}) ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 นี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ได้ร้อยละ 62.3

5. สมการที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .143 + .258 X_{12} + .142 X_9 + .187 X_7 + .219 X_{13} + .152 X_{10}$$

5.2 สมการพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .281 X_{12} + .149 X_9 + .158 X_7 + .232 X_{13} + .160 X_{10}$$

VARIABLES RELATED TO MOTIVATION IN LEARNING BUDDHISM OF STUDENTS
AT THE BUDDHIST SUNDAY SCHOOL OF WAT CHANGHAI
IN AMPHOE KOKPHO, CHANGWAT PATTANI

AN ABSTRACT

BY

PHRAMAHA PAKDEE KETREN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

October 2004

Phramaha Pakdee Ketren. (2004). *Variables Related to Motivation in Learning Buddhism of Students at the Buddhist Sunday School of Wat Changhai in Amphoe Kokpho, Changwat Pattani*. Master thesis, M.Ed. (Educational Psychology). Bangkok : Graduate, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Asst. Prof Pannarat Ployleamsang , Assoc. Prof Waythanee Greethong.

The purposes of this research were to study variables related to motivation in Learning Buddhism of Students at the Buddhist Sunday School of Wat Changhai in Amphoe Kokpho, Changwat Pattani in academic year 2004 and to determine the significantly impact of variables of personal data : gender , goal setting , personality, learning habit and attitude learning Buddhism. Variables of family : economic status , parental expectation and parental support. students at the Buddhist Sunday School. Variables of school environment : learning atmosphere, student – teacher relationships, and student – peer relationship and motivation

The samples of 245 were students at the Buddhist Sunday School of Wat Changhai in Amphoe Kokpho, Changwat Pattani in academic year 2004 were drawn by stratified random sampling from the population. The research instrument was the variables related to motivation in Learning Buddhism of Students at the Buddhist Sunday School questionnaires. The data was analyzed by The Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis .

The results were as follows :

1. There were significantly positive correlation among 9 variables ; female (X_2) personality(X_6), learning habit (X_7), attitude learning Buddhism (X_8), parental expectation (X_9) , parental support. students at the Buddhist Sunday School (X_{10}), learning atmosphere (X_{11}), student – teacher relationships (X_{12}), student – peer relationships (X_{13}) and motivation at .01 level.

2. There were significantly negative correlation between 1 variables ; male (X_1) and motivation at .01 level.

3. There were no significantly correlation among 3 variables ; goal setting of learning goal (X_3) , performance goal (X_4), economic status(X_5) and motivation

4. There were 5 variables Related to Motivation in Learning Buddhism of Students at the Buddhist Sunday School of Wat Changhai in Amphoe Kokpho, Changwat Pattani , ranking from the most to the least affecter variables were student – teacher relationships (X_{12}), parental expectation(X_9), learning habit (X_7) , student – peer relationship (X_{13}) , parental support. students at the Buddhist Sunday School (X_{10}) at .01 level. These variables could predicted to the motivation in Learning Buddhism of Students at the Buddhist Sunday School about percentage 62.3

5. The significantly predicted equation of the motivation in learning Buddhism of students at the Buddhist Sunday School level were as follows :

5.1 In term of raw scores were :

$$\hat{Y} = .143 + .258 X_{12} + .142 X_9 + .187 X_7 + .219 X_{13} + .152 X_{10}$$

5.2 In term of standard scores.

$$Z = .281 X_{12} + .149 X_9 + .158 X_7 + .232 X_{13} + .160 X_{10}$$

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์
จังหวัดปัตตานี

ของ

พระมหาภักดี เกตุเรน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ เวณี กรีทอง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรหมธิดา แสนคำเครือ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์ รองศาสตราจารย์เวณี กวีทอง กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพิ่มเติม เพื่อสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาแนวคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยดีตลอดมา จึงขอเจริญพรขอบคุณมา ณ ที่นี้

ขอเจริญพรขอบคุณอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์ไสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และอาจารย์ ดร.พาสณา จุฬรัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณมูลนิธิสมเด็จหลวงพ่อทวด วัดช้างให้ และพระครูสังฆรักษ์สายันต์ จนุทสโร เจ้าอาวาสวัดช้างให้ ที่อนุเคราะห์ทุนการศึกษา พระมหาชินศรี ชนวีโร และเพื่อนสหธรรมิกวัดช้างให้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ สมเด็จพระอุปัชฌาย์ พระศรีปริยัติมุนี พระครูสุภัทรธรรมนิวิฐ และพระครูสมใจ สุขมโน ผู้ให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ ตลอดถึงเพื่อนสหธรรมิกวัดสระเกศ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ

เจริญพรขอบคุณ เพื่อนๆ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

เจริญพรขอบคุณโยมพ่อ โยมแม่และพี่น้องๆ ที่ให้ความห่วงใยและเป็นกำลังใจ คุณค่าของปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณพระรัตนตรัย พ่อแม่ ครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาจนบัดนี้

พระมหาภักดี เกตุเรน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	10
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา.....	26
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า.....	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า.....	62
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้.....	66
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	72
กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	72
ประชากร.....	72
กลุ่มตัวอย่าง.....	72
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	73
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	73
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	92
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้า.....	94
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	96
5 สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	104
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า	104
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
อภิปรายผล.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	122
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก.....	136
ภาคผนวก ก	137
ภาคผนวก ข	164
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	174

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	74
2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เป็น กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ และการวางเป้าหมายในการเรียน.....	99
3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร.....	100
4 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา.....	102
5 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา.....	103
6 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ.....	104

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมากกว่า ร้อยละ 90 นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจึงเป็นมรดกสำคัญของคนไทย จนเป็นที่รู้จักในสายตาชาวต่างประเทศว่าเมืองไทยเป็นเมืองแห่งผ้ากาสาพุทธ คือพระพุทธศาสนาอยู่คู่ชาติไทยมาเนิ่นนาน สังคมไทยจึงมีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง จนไม่สามารถแยกออกจากวิถีชีวิตประจำวันได้ พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม ของไทยเป็นอย่างมาก เป็นสถาบันหลักใน ๓ สถาบัน ของชาติ ควบคู่กับสถาบันชาติ และพระมหากษัตริย์ (พระเทพเวที. 2536 : 1)

พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งคำสอนและระบบจริยธรรมที่ซึมซาบแผ่ไปทั่ว และหยั่งรากฝังลึกลงในพื้นฐานของสังคมไทย แม้จะมีปัจจัยแปลกใหม่จากภายนอกเข้ามาปะปนส่งผลอยู่บ้าง แต่ระบบศีลธรรมตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาก็ยังคงสืบทอดอย่างหนาแน่นในรากฐานทางวัฒนธรรมไทย การที่สังคมไทยยอมรับพระพุทธศาสนาและนับถือสืบทอดต่อกันมา ก็เพราะมีความเชื่อในพระปริชาญาณขององค์พระสัมมาพระพุทธเจ้า ว่าได้ทรงค้นพบสัจธรรมและทรงสั่งสอนระบบจริยธรรมที่ถูกต้องแท้จริงตามสัจธรรมนั้น จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาจึงติดต่อสัมพันธ์กับจริยธรรมในวัฒนธรรมไทย ในฐานะที่เนื้อหาส่วนสำคัญของวัฒนธรรมไทย คำสอนความเชื่อและการปฏิบัติเนื่องด้วยพระพุทธศาสนา ซึ่งปรากฏให้เห็นในศิลปวัฒนธรรมทุกด้าน ทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ดนตรี ภาษา และวรรณคดี ฉะนั้นการที่จะอยู่ปฏิบัติตัวในสังคมไทยส่วนใหญ่ให้เป็นไปได้ด้วยดี จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเรียนรู้อะไรๆเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา แม้คนต่างชาติก็ยังถือว่าการศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับคนไทยและสังคมไทย (พระราชาวงมณี. 2533 : 1-7)

การศึกษาพระพุทธศาสนาจึงเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับคนไทย คือพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่คนไทยจะต้องรู้ ในฐานะเป็นสถาบันสังคม อย่างน้อยก็ในฐานะที่เป็นการรู้จักเรื่องราวของประเทศตนหรือสิ่งที่มีอยู่ในสังคมทั่วไปของตน ท่านเจ้าคุณพระราชาวงมณี (2533 : 76 - 80) กล่าวว่า ควรจัดการศึกษาให้คนไทยส่วนใหญ่ได้ศึกษาพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุที่คนไทยส่วนใหญ่ซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชน ควรมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติถูกต้องต่อศาสนาที่ตนนับถือ คนทุกคนที่อยู่ในสังคมไทย ควรเรียนรู้พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นรากฐานวัฒนธรรมของสังคมไทย เป็นสถาบันใหญ่ และเป็นสภาพแวดล้อมของสังคมไทย เพื่อดำเนินชีวิตและทำงาน หรือทำหน้าที่ที่เป็นส่วนรวมของตน ในการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างประสานกลมกลืน และได้ผลดี และ สังคมไทยอาศัยพระพุทธศาสนา

เป็นแหล่งคำสอนจริยธรรม และได้ยอมรับระบบจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นมาตรฐานที่ยึดถือปฏิบัติตามตลอดมา คนไทยจึงควรเรียนรู้พุทธจริยธรรม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิตพัฒนาสังคมให้บรรลุประโยชน์และสันติสุข

จากความสำคัญดังกล่าว องค์การต่างๆที่เกี่ยวข้องจึงหันกลับมาให้ความสำคัญกับการศึกษาพระพุทธศาสนาให้จริงจังมากยิ่งขึ้น ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) วางเจตนารมณ์สูงสุดไว้ให้ คนไทย มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีวิถีชีวิตที่ดีงาม เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข อยู่ร่วมกันใน สังคมไทย ที่มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพ สามารถรักษาสืบสานเอกลักษณ์วัฒนธรรมความเป็นไทย อย่างก้าวทันวิทยาการและเท่าทันโลก ซึ่งสอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนาที่มุ่งพัฒนาตัวผู้เรียนให้สมบูรณ์ตามศักยภาพของแต่ละคน เพราะตัวแท้ของการศึกษา คือการพัฒนาตน โดยมีการพัฒนาปัญญาเป็นแกนกลาง ปัจจุบันจึงมีการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนนักเรียน นักศึกษามากขึ้นในระบบการศึกษาปกติ นอกจากนี้ยังมีการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยที่แต่ละวัดจัดขึ้นตามกำลังความสามารถ ทั้งการสอนธรรมศึกษา ตลอดถึงการจัดให้มีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้นเป็นสถาบันสอนพระพุทธศาสนาที่ตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อฝึกอบรมเยาวชนทั้งชายหญิงให้เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ เป็นผู้ประพฤติชอบตามหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา และดำรงมั่นในวัฒนธรรมประจำชาติ โดยจัดให้มีการเรียนการสอนขึ้นโดยมีพระสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารและจัดการ (กรมการศาสนา. 2535 : 7) ในการจัดการศึกษานั้นบางศูนย์จัดเรียนในภาคเช้าบางศูนย์จัดเรียนในภาคบ่าย บางศูนย์อาจจะจัดเรียนทั้งภาคเช้าและบ่าย โดยใช้อาคารเรียนของโรงเรียนประจำหรือใช้สถานที่ของวัด ครูผู้สอนมีทั้งพระสงฆ์และฆราวาส การจัดการศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จะเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้รับความรู้ในทางพระพุทธศาสนา เป็นผู้ที่มีศีลธรรม จริยธรรม ไม่ประพฤติในทางที่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพและมีคุณธรรม โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้ทราบถึงประวัติและเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นศาสนาประจำชาติ เข้าใจและมีความเห็นที่ถูกต้องตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา รู้จักงดเว้นในสิ่งผิดและถือปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงามของสังคมไทย ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อสังคมไทย และให้องค์กรท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตามชุมชนต้องการ (กรมการศาสนา. 2537 : 24)

การศึกษาเป็นส่วนเสริมเพิ่มพูนให้เกิดความเจริญงอกงามทุกทางในตัวบุคคล คนที่ได้รับการศึกษาดี ย่อมมีความเจริญงอกงามขึ้นทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การจะถ่ายทอดคุณธรรมความดีงามที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา จำต้องอาศัยกระบวนการศึกษา ด้วยเหตุที่การศึกษา

เป็นรูปแบบการถ่ายทอดกระบวนการทางวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อที่จะฝึกฝนพัฒนามนุษย์ให้มีศักยภาพมากที่สุด การถ่ายทอดที่ดีต้องนำเขาเข้าสู่ธรรมะให้ได้ เพื่อเป็นการช่วยขัดเกลาอุปนิสัยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม พัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ ควรลด ละ เลิกอบายมุข และสารเสพติดทุกชนิด เพื่อให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ให้จรรโลงไว้ในความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การที่เยาวชนจะเข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาตามรูปแบบที่กล่าวมาจึงต้องอาศัย ความสนใจของเยาวชนแต่ละคน และการสนับสนุนของผู้ปกครองส่วนหนึ่งเป็นหลัก ด้วยเห็นความสำคัญดังที่กล่าวมา ทางวัดข้างให้ซึ่งมีศักยภาพเพียงพอสามารถที่จะจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาให้แก่เยาวชนได้ จึงได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น ซึ่งมีนักเรียนสมัครเข้าเรียนมากพอสมควร แต่สิ่งที่จะบ่งบอกว่าการจัดการศึกษาดังกล่าวประสบความสำเร็จหรือไม่ มิได้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จของผู้เรียนต่างหากว่าสามารถเกิดการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างน้อยเพียงใด และปัจจัยที่จะดัชนีบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญประการหนึ่งคือแรงจูงใจ

แรงจูงใจคือพลังทางจิตซึ่งเป็นภาวะภายในที่กระตุ้น (Arouses) กำหนดทิศทาง(Directsc)และคงสภาพ(Maintain)พฤติกรรม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ (ประสาธ อิศรปริดา. 2538 : 300 ; อ้างอิงจาก Woof and Hodgetts . 1993) เป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากพลังหรือตัวกระตุ้น พลังนี้อาจเป็นพลังอันเนื่องมาจากความต้องการทางกายหรือทางใจก็ได้ เป็นพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย (Goal) มีทิศทาง (Direction) ชัดเจน และเป็นพฤติกรรมที่มีความมุ่งมั่น(Persist) หรือมีความเพียรที่จะไปสู่ความสำเร็จหรือเป้าหมายที่กำหนด ดังที่พระธรรมปิฎก (2544 : 80) กล่าวไว้ว่า เมื่อคนเราจะทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งก็ต้องมีแรงจูงใจ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ถ้าแรงจูงใจผิดก็ทำให้เดินทางผิด ถ้าแรงจูงใจถูก ก็เดินทางไปในการพัฒนา แรงจูงใจแบบแรกที่พบทั่วไป คือ ความต้องการเสพบริโภค ต้องการเอาสิ่งต่างๆ มาบำรุงบำเรอสนองความต้องการ อย่างนี้เรียกว่าอยู่ด้วยตัณหา แรงจูงใจแบบที่ 2 คือ ความใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์ จะทำอะไรก็ไม่มุ่งแค่ความสนุกสนานบันเทิง แต่มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ คนต้องมีแรงจูงใจใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่รู้คือใฝ่ความจริง และใฝ่ความดีงามด้วย ส่วนใฝ่สร้างสรรค์ คือต้องการทำสิ่งดีงามให้เกิดขึ้น เพราะในกระบวนการเรียนรู้ แรงจูงใจมีส่วนสำคัญพอๆ กับทักษะทางปัญญาที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต สาเหตุที่แรงจูงใจมีความสำคัญมาก ก็เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในสิ่งแวดล้อม เช่น ห้องเรียน จะมีความแตกต่างในเชิงความสามารถไม่มาก แต่จะแตกต่างกันมากในเรื่องของแรงจูงใจ แรงจูงใจนี้เป็นตัวแปรสำคัญของความสำเร็จ (อารี สัณห์วี. 2545 : 85 ; อ้างอิงจาก Sternberg and Grigovenko . 1993) แรงจูงใจคงเทียบได้กับหลักธรรมทาง

พระพุทธศาสนาประการหนึ่ง คือ ฉันทะ ซึ่งเป็นหลักธรรมข้อแรกในอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้การจะทราบว่ามีตัวแปรใดบ้างที่จะทำให้นักเรียนเกิดฉันทะในการเรียน ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก ทำให้สามารถจัดกระบวนการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้

จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเคยสอนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้มาเป็นเวลาถึง 4 ปีได้สังเกตเห็นว่า นักเรียนไม่ค่อยเอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่มีการเตรียมตัวก่อนมาเรียนถามอะไรก็ไม่ค่อยตอบ สิ่งงานก็ไม่ให้ความร่วมมือ พูดคุยกันในห้องเรียน ออกจากห้องเรียนทันทีเมื่อมีโอกาส และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี โดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นพระภิกษุจำนวน 5 รูป และคฤหัสถ์จำนวน 2 คน โดยถามว่าในการเรียนการสอน นักเรียนมีพฤติกรรมด้านการเรียนอย่างไรบ้าง ผลการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนมีปัญหาในการเรียน คือ ไม่ตั้งใจเรียน พูดคุยหยอกล้อกัน ชอบแหย่เพื่อน ไม่ร่วมมือในการทำกิจกรรม คือ ไม่ค่อยส่งงานที่ได้รับมอบหมาย ถามคำถามน้อยมาก ส่วนใหญ่ไม่เคยถามคำถามเลย เมื่ออาจารย์ถามก็ไม่ยอมตอบ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สำรวจปัญหาในการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ จำนวน 285 คน โดยให้นักเรียนตอบคำถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ

คำถามข้อที่ 1 ถามว่า นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนไม่สนุกในการเรียน จำนวน 90 คน คิดเป็น ร้อยละ 31.58 เบื่อหน่ายต่อการเรียน จำนวน 75 คน คิดเป็น ร้อยละ 26.31 ไม่พอใจอาจารย์ จำนวน 54 คน คิดเป็น ร้อยละ 18.95 ท้อแท้ จำนวน 42 คน คิดเป็น ร้อยละ 14.74 ง่วงนอน จำนวน 24 คน คิดเป็น ร้อยละ 8.42

คำถามข้อที่ 2 ถามว่า อะไรเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนรู้สึกเกี่ยวกับการเรียนเช่นนั้น ผลการศึกษาพบว่า เวลาไม่เข้าใจไม่กล้าถามครู จำนวน 123 คน คิดเป็น ร้อยละ 43.16 ไม่เตรียมตัววางแผนก่อนเรียน จำนวน 51 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.89 ไม่ตั้งใจเรียนเวลาครูสอน จำนวน 44 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.44 ขาดความอดทนในการเรียน จำนวน 38 คน คิดเป็น ร้อยละ 13.33 และขี้เกียจอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน จำนวน 29 คน คิดเป็น ร้อยละ 10.18

จากการสำรวจเบื้องต้นนี้สรุปได้ว่า นักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีพฤติกรรมที่มีแรงจูงใจในการเรียนน้อย เนื่องจากมีพฤติกรรมไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่ตั้งใจเรียนในขณะอาจารย์สอน ชอบพูดคุยกันเองและแหย่เพื่อน ขี้เกียจอ่านหนังสือ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมาสอดคล้องกับที่ เพราพรณ เปลียนภู (2542 : 319) กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของผู้มีแรงจูงใจต่ำ คือ ไม่ตั้งใจเรียนเวลาครูสอน เข้าห้องเรียนสายโดยไม่มีเหตุผล ออก

จากห้องเรียนทันทีเมื่อมีโอกาส ไม่เตรียมตัววางแผนก่อนเรียน ทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จ หรือส่งงานช้าเป็นส่วนใหญ่ ไม่ร่วมกิจกรรมขณะเรียน ไม่สนใจการสอนไม่จดงานที่เกี่ยวข้องอ่านหนังสือ หรือทำการบ้าน ลอกงานจากเพื่อนเมื่อถูกบังคับให้ส่งงาน อ่านหนังสืออ่านเล่น วาดรูป หรือเล่นเกม เมื่อถูกบังคับให้อยู่ในห้องเรียน ใช้เวลาว่างไม่เป็นระบบ มีทัศนคติและค่านิยมในการเรียนที่ไม่แน่นอน ตรงข้ามกับผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือมีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ มีเป้าหมาย และกำหนดไว้ตรงกับความสามารถของตนเอง มีความทะเยอทะยานทางการเรียน กระตือรือร้นทางการเรียน มีความรับผิดชอบต่อนตนเองทางการเรียน และมีการวางแผนทางการเรียน

จากคำกล่าวของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (2544) ในพระธรรมเทศนาชุดตามพระใหม่ไปเรียนธรรม ที่ว่า “การที่จะดูว่าเด็กจะมีความตั้งใจในการเรียนหรือไม่ต้องดูที่แรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง” แรงจูงใจในการเรียนมีความสำคัญในการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง หากนักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนน้อย ย่อมทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้วางไว้ แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนน่าจะมาจากความสนใจที่มีต่อการเรียน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของนักเรียน ความเอาใจใส่ของครอบครัว ตลอดถึงรูปแบบการเรียนการสอน ล้วนน่าจะส่งผลถึงแรงจูงใจในการเรียนพระพุทธศาสนาของนักเรียนทั้งสิ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางนโยบายสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครองในการปลูกฝังส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2547 จำนวน 490 คน เป็นนักเรียนชาย 238 คน เป็นนักเรียนหญิง 252 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2547 จำนวน 245 คน เป็นนักเรียนชาย 119 คน เป็นนักเรียนหญิง 126 คนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามานะ (Yamane. 1976 : 886 - 887) ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร โดยใช้เพศเป็นชั้น (Strata)

3. ตัวแปรที่ใช้ในศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่

- 3.1.1.1 เพศ
- 3.1.1.2 การวางแผนเป้าหมายในการเรียน
- 3.1.1.3 บุคลิกภาพ
- 3.1.1.4 นิสัยทางการเรียน
- 3.1.1.5 ทศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

3.1.2 ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่

- 3.1.2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- 3.1.2.2 ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน
- 3.1.2.3 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3.1.3 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ได้แก่

3.1.3.1 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

3.1.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

3.1.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง ความปรารถนาของนักเรียนที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ มีแรงจูงใจใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่รู้คือใฝ่ความจริง และใฝ่ความดีงาม ส่วนใฝ่สร้างสรรค์ คือต้องการทำสิ่งดีงามให้เกิดขึ้น มีความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาพอสมควร

2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว หมายถึง ลักษณะเฉพาะและลักษณะโดยทั่วไปของนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 เพศ หมายถึง นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง

2.1.2 การวางเป้าหมายในการเรียน หมายถึง การตั้งเป้าประสงค์ในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.2.1 เรียนเพื่อรู้ เป้าหมายของผู้เรียนในลักษณะนี้ คือต้องการเรียนเพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในวิชาพระพุทธศาสนา

2.1.2.2 เรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ เป้าหมายของผู้เรียนในลักษณะนี้ คือเรียนเพื่อต้องการได้รับรางวัล คะแนน คำชม การยอมรับ หรือถูกบังคับให้มาเรียน เรียนเพื่อไม่ต้องการถูกทำโทษหรือไม่ได้รับการยอมรับ

2.1.3 บุคลิกภาพ หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งตามแบบสำรวจภาวะทำกิจกรรมของเจนกินส์ (Jenkins' Activity Survey) จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.3.1 บุคลิกภาพแบบเอ ได้แก่ บุคคลที่รักความก้าวหน้า มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความเพียรพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อประสบความสำเร็จในการเรียน

2.1.3.2 บุคลิกภาพแบบบี ได้แก่ บุคคลที่มีลักษณะเฉื่อยชา ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน ไม่ชอบฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.4 นิสัยทางการเรียน หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่ทำอยู่เป็นประจำเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ ได้แก่ การแบ่งเวลาในการเรียน การทบทวนบทเรียน การเข้าชั้นเรียนตามเวลาการทำงานที่ได้รับมอบหมาย การตั้งใจเรียน

2.1.5 ทศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมของนักเรียนศูย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างให้ที่มีต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ดังนี้

2.1.5.1 ทศนคติด้านความคิด หมายถึง ความเข้าใจวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ได้แก่ การเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

2.1.5.2 ทศนคติด้านความรู้สึก หมายถึง ความชอบ ความพอใจ ความสนุกสนาน ต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา การเรียนการสอน และต่อพระอาจารย์และอาจารย์ผู้สอน

2.1.5.3 ทศนคติด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม หมายถึง ความตั้งใจเรียน ความกระตือรือร้น กล้าแสดงออก มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น และซักถามเมื่อสงสัย

2.2 ตัวแปรด้านครอบครัว หมายถึง สภาพการณ์ต่างๆที่เกี่ยวกับผู้ปกครองและนักเรียน ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับผู้ปกครอง ได้แก่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียน และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ได้นับรวมกันเป็นรายเดือน

2.2.2 ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อความคิดความรู้สึกของผู้ปกครองที่มีคาดหวังต่อนักเรียน เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการเรียน ผลการเรียนที่ตั้งไว้สำหรับนักเรียน ต้องการให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ประพฤติดี มีกิริยามารยาทงดงาม

2.2.3 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองให้การสนับสนุนต่อนักเรียนด้านการเรียน ที่ศูย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการเรียนที่ทางศูย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จัดขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียน

ปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ให้ความรู้ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

2.3 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน หมายถึง สภาพการณ์ทางการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนที่มีผลต่อนักเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน ได้แก่

2.3.1.1 สถานที่เรียน ได้แก่ การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในห้องเรียน ขนาดของห้องเรียนเมื่อเทียบกับปริมาณของนักเรียน บริเวณห้องเรียนปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น เสียง กลิ่น เป็นต้น

2.3.1.2 สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ ปริมาณของสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน ความทันสมัย คุณภาพการใช้งาน

2.3.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียน และการปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อครูทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.2.1 การปฏิบัติตนของครูต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อนักเรียน ยอมรับความคิดเห็น ให้ความเป็นกันเอง และดูแลให้คำปรึกษากับนักเรียนอย่างใกล้ชิด

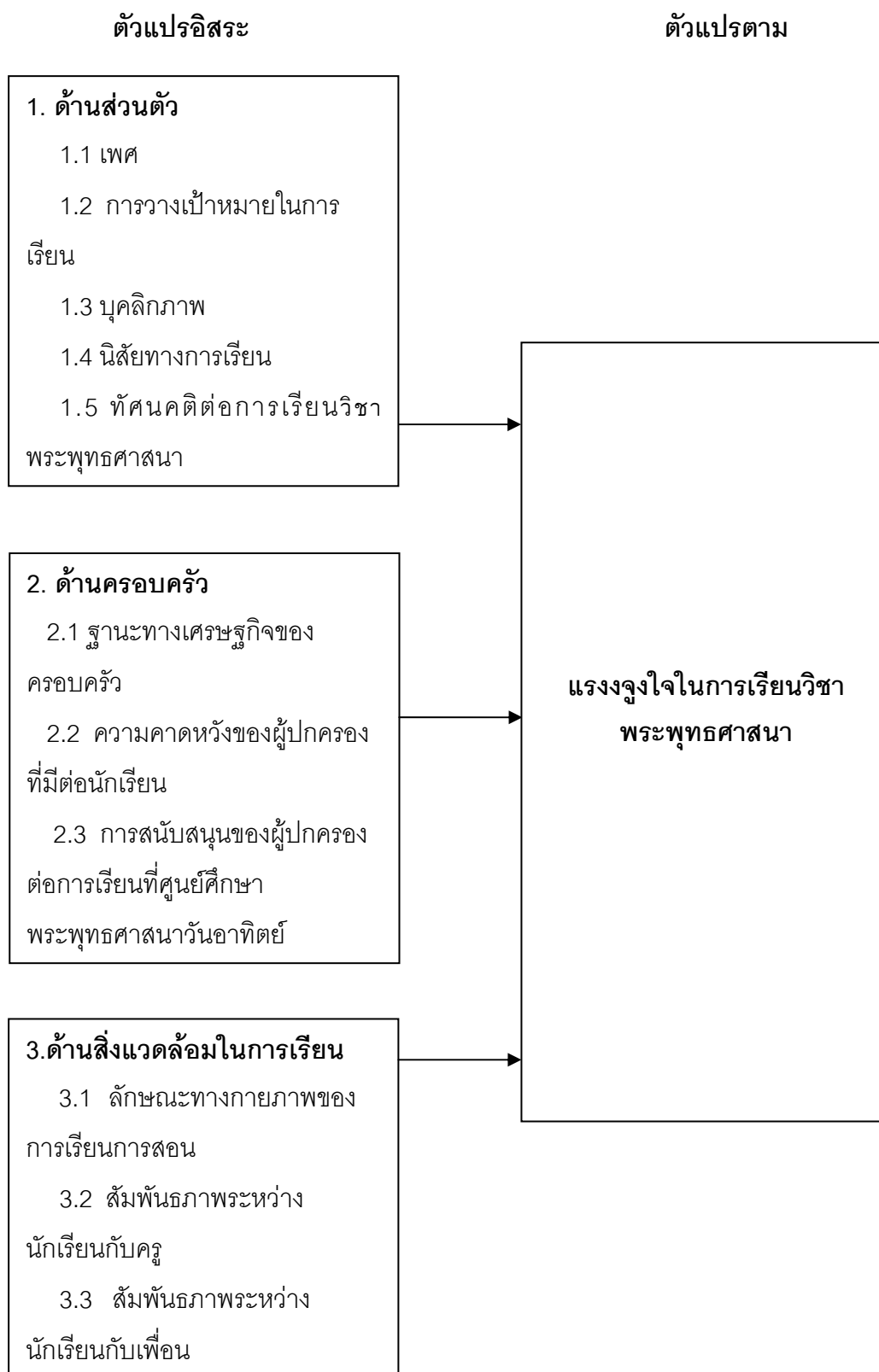
2.3.2.2 การปฏิบัติตนของนักเรียนต่อครู ได้แก่ การตั้งใจเรียน ขอคำแนะนำซักถามเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียน การให้ความเคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู

2.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาส่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้านการเรียน การห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

3. วิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง วิชาที่ทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้จัดสอน ได้แก่ ธรรมะ พุทธประวัติ และ ศาสนพิธี

4. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง หน่วยเผยแพร่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาที่วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งให้การศึกษอบรมปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชนมีชื่อว่า " ศพอ "

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างให้อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างให้อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้เป็นลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

1.1.1 ความหมายของแรงจูงใจ

ประสาธ อิศรปริดา (2541 : 334) แรงจูงใจ หมายถึง พลังทางจิตซึ่งเป็นภาวะภายในที่กระตุ้น กำหนดทิศทาง และคงสภาพพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมาย แรงจูงใจที่ปรากฏมักเป็นผลร่วมระหว่างคุณลักษณะ (Traits) และภาวะเหตุการณ์แวดล้อม (States)

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 138) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นกระบวนการที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้มีพฤติกรรมมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง ถ้าแรงจูงใจมีมากพฤติกรรมก็จะมากด้วย

อารี พันธุ์มณี (2546 : 269) กล่าวว่า แรงจูงใจ (Motive) หมายถึงภาวะใดๆ ก็ตามที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ส่วนการจูงใจ (Motivation) หมายถึงการนำปัจจัยต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ ปัจจัยต่างๆที่นำมาอาจเป็นเครื่องล่อ รางวัล การลงโทษ การทำให้เกิดการตื่นตัว รวมทั้งให้เกิดความคาดหวัง

อิงลิช แอนด์ อิงลิช (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2533 : 289 ; อ้างอิงจาก English and English. 1970) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจแยกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. เป็นตัวแปรที่อยู่ภายใน ที่ควบคุมการแสดงพฤติกรรม คนเรามีพลังที่จะแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ เป็นเรื่องสัญชาตญาณ

2. เป็นกระบวนการเฉพาะอย่างเชิงทฤษฎี ที่กระตุ้นให้เกิดการส่งต่อ หลังตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยทำให้การตอบสนองนั้นเด่นกว่าการตอบสนองอื่นๆ ในสถานการณ์เดียวกัน เป็นเรื่องของแรงขับซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้คนแสดงพฤติกรรม

3. เป็นกิจกรรมซึ่งคนนำมากระตุ้นให้บุคคลอื่นทำในสิ่งที่ตนต้องการ เช่น การใช้แรงจูงใจของครูมีประสิทธิภาพทำให้แรงจูงใจในการเรียนของเด็กสูงขึ้น เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเสริมแรง

โลเวล (สวัธน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 102 ; อ้างอิงจาก Lovell. 1980 : 109) กล่าวว่าแรงจูงใจเป็นกระบวนการที่ชักนำโน้มน้าว ให้บุคคลเกิดความมานะพยายามเพื่อตอบสนองความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จได้

บราวน์ (Brown. 1980 : 112 – 113) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นความคิด หรือแรงขับที่อยู่ภายใน ซึ่งประกอบไปด้วยอารมณ์ ความปรารถนา ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งเป็นปริมาณมากหรือน้อยไม่เท่ากัน

ฮิลการ์ด (Hilgrad. 1983 : 319 – 320) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นองค์ประกอบที่ไปกระตุ้นบุคคลให้เกิดพลัง และนำไปสู่การกระทำ

สรุปได้ว่า แรงจูงใจหมายถึง สิ่งที่อยู่ภายในหรือความต้องการของบุคคล ที่เป็นพลังกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการ หรือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นพฤติกรรมของมนุษย์จึงมีแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง หากผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนก็จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีได้

1.1.2. ความสำคัญของแรงจูงใจ

สุโท เจริญสุข (2531 : 17)กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจไว้ดังนี้

1. เป็นตัวการที่ก่อให้เกิดพลังงานในการแสดงพฤติกรรม
2. เป็นสิ่งเร้า สิ่งกระตุ้น ให้อินทรีย์ไม่อยู่นิ่ง
3. เป็นสิ่งซึ่งต้องได้รับการเสริมแรงเสมอ

อารี พันธุ์ณี (2546 : 182) กล่าวว่า การเรียนรู้ใดๆก็ตาม ถ้าผู้เรียนมีความรู้สึกรักอยากเรียน มีความเต็มใจ และพร้อมที่จะเรียนแล้ว แสดงว่าผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว

พระธรรมปิฎก (2546 : 96) กล่าวไว้ว่า เมื่อคนเราจะทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งก็ต้องมีแรงจูงใจ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ถ้าแรงจูงใจผิดก็ทำให้เดินทางผิด ถ้าแรงจูงใจถูก ก็เดินหน้าไปในการพัฒนา

สรุปได้ว่า แรงจูงใจเป็นพลังที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้เพราะการที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมได้เต็มความสามารถหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นเต็มใจจะทำมากน้อยแค่ไหน ถ้ามีสิ่งจูงใจที่ตรงกับความพอใจของบุคคลนั้นก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเอาใจใส่ต่อการเรียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

1.1.3. ประเภทของแรงจูงใจ

หทัย ตันหยง (2535 : 134 - 137) ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. แรงจูงใจทั่วไป แบ่งออกเป็น 4 ประเภทได้แก่

1.1 แรงจูงใจทางร่างกาย (Psychological Motivation) เป็นแรงจูงใจที่ทำกิจกรรมทางธรรมชาติของร่างกาย

1.2 แรงจูงใจทางสังคม (Social Motivation) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากภายนอกและเกิดหลังจากแรงจูงใจภายใน ซึ่งหมายความว่ามนุษย์เราเมื่อเกิดประสบการณ์จากการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมเป็นเงื่อนไขกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ

1.3 แรงจูงใจบุคคล (Person Motivation) เป็นแรงจูงใจที่เกิดระหว่างปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจทางร่างกายและแรงจูงใจทางสังคม

1.4 แรงจูงใจทางจิตใต้สำนึก (Subconscious Motivation) จากทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อธิบายว่ามนุษย์พยายามเก็บสิ่งที่ขัดแย้งกับจิตใจฝังลึกอยู่ใต้สำนึกในภาวะปกติก แต่ในภาวะที่เกิดการตอบสนอง จิตใต้สำนึกนั้นก็จะถูกกระตุ้นให้แสดงตัวออกมา บางครั้งก็แสดงออกแบบตรงและหลบเลี่ยง (Approach - Avoidance) บางครั้งก็เป็นแบบตรงสู่เป้าหมาย (Approach - Approach) และบางครั้งก็มุ่งหลบเลี่ยงอย่างสิ้นเชิง (Avoidance - Avoidance)

2. แรงจูงใจเกี่ยวกับการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นปฏิกริยาทางสังคม หรือสิ่งแวดล้อมในการเรียน เกิดจากการใช้สื่อต่างๆ เช่น วาจา การอธิบาย บทบาทสมมติ เกม เพลง เป็นต้น

2.2 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นปฏิกริยาของแรงจูงใจทางร่างกายและบุคคลที่เกิดจากความสนใจ ความต้องการ เจตคติ ทัศนคติ เป็นต้น

อารี พันธุ์ณี (2546 : 270) กล่าวว่าแรงจูงใจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลต้องการที่จะกระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยเอง ไม่ต้องอาศัยการเรียนรู้จากสิ่งเร้าภายนอก เช่น การเรียนเพื่อ

ต้องการความรู้ ทำงานเพราะต้องการความชำนาญ ซึ่งความต้องการหรือความสนใจพิเศษ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของแต่ละบุคคล ที่จะผลักดันให้บุคคลสร้างพฤติกรรมขึ้น ซึ่งได้แก่ ความอยากรู้ อยากเห็น ความสนใจ ความรัก ความศรัทธา เป็นต้น

2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น สิ่งของ เกียรติยศ เงิน ปริญญาบัตร ความก้าวหน้า รางวัล การชมเชย เป็นต้น ทำให้บุคคลมองเห็นเป้าหมาย จึงเร้าให้บุคคลเกิดความต้องการและแสดงพฤติกรรมมุ่งสู่เป้าหมายนั้น

พรพิมล จันทรพิสัย (2539 : 160 - 170) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. แรงจูงใจตามลักษณะที่แท้จริง แบ่งเป็นลักษณะย่อยได้ 3 ประเภท คือ

1.1 แรงจูงใจทางร่างกาย ซึ่งเป็นไปเพื่อความอยู่รอด เช่น ความหิว แรงขับทางเพศ ความต้องการอากาศ การพักผ่อน

1.2 แรงจูงใจทางสังคม เป็นความต้องการทางจิตใจ เช่น ความคาดหวัง ความสุขความสำเร็จ การมีชื่อเสียงเกียรติยศ

1.3 แรงจูงใจเกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง เช่น แรงจูงใจเกี่ยวกับความก้าวร้าวทำให้บุคคลป้องกันตัวเองหรือทำร้ายคนอื่น แรงจูงใจได้สำนึกที่พยายามลืมสิ่งที่ไม่พอใจแล้วเก็บกดไว้ในความทรงจำ

2. แรงจูงใจตามลักษณะกิจกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย คือ ความมุ่งหมายทางการกระทำ แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จในงาน

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ คือ ความปรารถนาของบุคคลที่นำตัวเข้าร่วมในสังคม ต้องการให้ผู้อื่นรัก เคารพ ยอมรับ มีความรู้สึกไม่ดีต่อความโดดเดี่ยว ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะชอบคลุกคลีอยู่กับงานที่ทำกันเป็นทีม มีความเข้าใจและเห็นใจเพื่อนร่วมงาน

2.3 แรงจูงใจใฝ่อำนาจ คือ ความต้องการที่จะมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น มักมีพัฒนาการมาจากความรู้สึกด้อยต่ำ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจมักจะชอบถกเถียงโต้แย้ง พอใจที่จะทำงานในลักษณะเป็นผู้นำ

3. แรงจูงใจตามลักษณะการเกิด แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง การที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่แท้จริงทำด้วยความเต็มใจ ตระหนักว่าการบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมนั้นเป็นรางวัลอยู่ในตัวแล้ว แรงจูงใจประเภทนี้เกิดจาก ความสนใจที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจนั้น และความต้องการที่จะกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจแล้วแสดงพฤติกรรมออกมา

3.2 แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นการกระทำที่เกิดจากการหวังผลจากกิจกรรมนั้น ไม่ได้อยู่ด้วยอุดมคติ มีความผูกพันกับกิจกรรมนั้นน้อยมาก จุดมุ่งหมายการกระทำอยู่นอกเหนือไปจากตัวกิจกรรม สิ่งภายนอกที่เป็นแรงจูงใจ คือ

- เป้าหมายของการเรียนหรือกิจกรรมใดๆ เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจกระทำพฤติกรรมอย่างถูกต้องเหมาะสม

- ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า เมื่อบุคคลทราบความก้าวหน้าย่อมทำให้เกิดแรงจูงใจและมีกำลังใจที่จะทำสิ่งดีๆ เร็วขึ้นไป

- เครื่องล่อ เช่น รางวัล การชมเชย การลงโทษ เป็นต้น

4. แรงจูงใจตามลักษณะการใช้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 แรงจูงใจแบบอิงเกณฑ์ คือ การจูงใจที่ตั้งไว้เป็นเกณฑ์ ถ้าได้ระดับตามเกณฑ์ก็จะได้รับรางวัล

4.2 แรงจูงใจแบบไม่อิงเกณฑ์ คือ การใช้เทคนิคทางจิตวิทยาในการจูงใจโดยไม่มีกฎเกณฑ์ตั้งไว้

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) ได้แบ่งแรงจูงใจไว้ 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจเพื่อความอยู่รอด (Survival Motivation) เป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ แรงจูงใจนี้มักจะสัมพันธ์กับสิ่งเบื้องต้นที่คนเราต้องการในชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ เป็นต้น

2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motivation) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในสังคม อาจได้รับอิทธิพลโดยตรงจากสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล หรือจากวัตถุที่เห็นได้จับต้องได้ หรือจากภาวะทางสังคมที่มองไม่เห็นก็ได้ เช่น การมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น การเป็นผู้นำ การสร้างมิตร เป็นต้น

3. แรงจูงใจเกี่ยวกับตนเอง (Self Motivation) แรงจูงใจชนิดนี้เป็นแรงจูงใจที่ค่อนข้างซับซ้อน และเป็นสิ่งผลักดันให้คนเราพยายามปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น เช่น แรงจูงใจที่เกี่ยวกับความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

ฮิลการ์ด (Hilgrad. 1983 : 321 – 322) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจเพื่อการอยู่รอด (The Survival motives) หมายถึงความต้องการทางกาย (Physiological motives) ซึ่งเป็นสิ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ เช่น ความต้องการอาหาร ความต้องการน้ำ ความต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสม ความต้องการพักผ่อนและทำกิจกรรม เป็นต้น

2. แรงจูงใจทางสังคม (The Social motives) หมายถึงแรงจูงใจอันเกิดจากความต้องการทางสังคม (Social need) ของมนุษย์ในการเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ได้แก่ ความต้องการความรัก (Need for Affection) ความต้องการตำแหน่งในสังคม (Need for Social Status) ความ

ต้องการทางเพศ (Sex Need) ความต้องการเหล่านี้กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ (Motives) ให้คนเรากระทำพฤติกรรมทางสังคม (Social Behavior)

3. แรงจูงใจในการขจัดตน (Ego – integrative motives) หมายถึงแรงจูงใจอันเกิดจากความต้องการความสำเร็จ (Need for Success) ความต้องการปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ ความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ ความต้องการในการสร้างและประดิษฐ์ เพื่อให้เกิดความนับถือตนเอง (Self - respect) ซึ่งจะเป็นทางให้บุคคลหลีกเลี่ยงจากความรู้สึกมีปมด้อย (Infriority Complex) และความรู้สึกว่าตนไม่มีค่า (Self - depreciation) หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ตนจะรู้สึกได้ว่าตนมีความสามารถ (Sense of Attainment) ส่วนแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ (Satisfying Philosophies of life) นั้น ก็เพื่อบุคคลจะได้เป็นที่น่านิยมยกย่องของบุคคลอื่นในสังคมด้วย มอร์แกน (Morgan. 1966 : 281) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ความต้องการผูกพันกับผู้อื่น (Affiliation Need) เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น นอกเหนือจากพ่อแม่ พี่น้อง ความผูกพันนั้นทำให้เกิดความพึงพอใจและสบายใจในการที่จะอยู่ร่วมกันหรือทำงานเกี่ยวข้องกัน เพื่อตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ

2. ความต้องการฐานะ (Status Needs) ในกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก การแบ่งแยกระดับชั้นจะเกิดขึ้นเสมอ คนส่วนมากจะพยายามสร้างฐานะของตนเองให้ทัดเทียมกับคนอื่น ๆ ในสังคมเดียวกัน ซึ่งมีได้หลายรูปแบบ เช่น อยากรู้ตำแหน่ง (Rank) อยากรู้เกียรติยศและอำนาจ (Prestige and Power)

สรุปได้ว่า ประเภทของแรงจูงใจสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบ่งตามเหตุผลเบื้องหลังการแสดงออกของพฤติกรรมแยกเป็น แรงจูงใจภายในเป็นการมองเห็นคุณค่าแล้วกระทำด้วยความเต็มใจ เป็นแรงจูงใจที่ทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งพระพุทธรักษาเรียกว่า จันทะ และแรงจูงใจภายนอกเป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการซึ่งเกิดจากการเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสังคม เช่น ความต้องการความรัก ความสำเร็จ รางวัล เป็นต้น และแบ่งตามที่มาของแรงจูงใจ ได้แก่ แรงจูงใจทางร่างกาย เป็นแรงจูงใจที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เช่น ความหิว ความต้องการทางเพศ เป็นต้น แรงจูงใจทางสังคม เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ทางสังคม เช่น ความต้องการความรัก ความอบอุ่น การเป็นที่ยอมรับ เป็นต้น การทราบประเภทของแรงจูงใจ ทำให้สามารถจัดสรรแรงจูงใจให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด

1.1.4 องค์ประกอบที่มีผลต่อแรงจูงใจ

อารี พันธุ์มณี (2546 : 282) กล่าวว่า ลักษณะแรงจูงใจของบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ธรรมชาติของแต่ละบุคคล ทุกคนมีธรรมชาติของตนแตกต่างกับคนอื่น คือมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 แรงขับ แรงขับของบุคคลจัดว่าเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการเกิดพฤติกรรม แรงขับเป็นสภาวะที่เกิดจากความไม่สมดุลภายในร่างกายของมนุษย์ ซึ่งแรงขับเกิดขึ้นได้จากลักษณะ 2 ประการ คือ

1.1.1 แรงขับที่เกิดขึ้นจากร่างกายในร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย

1.1.2 แรงขับที่เกิดขึ้นจากร่างกายนอกร่างกาย เช่น การได้รับความเจ็บปวดจากสิ่งเร้าภายนอก สภาวะความกดดันจนทำให้บุคคลเกิดความตึงเครียด

1.2 ความวิตกกังวล ความวิตกกังวลจะมีผลต่อการเรียนรู้ หรือการกระทำพฤติกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มีความวิตกกังวลใจสูงมาก กลุ่มที่มีความวิตกกังวลใจน้อย ควรได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า ส่วนกลุ่มที่มีความวิตกกังวลใจสูงแม้จะไม่ได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าก็ไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้

2. สถานการณ์ต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ต่างๆ ในแต่ละสิ่งแวดล้อมย่อมจะส่งผลทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจได้แตกต่างกันไป ลักษณะสถานการณ์ต่างๆ ที่มีผลต่อแรงจูงใจ คือ

2.1 การแข่งขัน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ต้องการเอาชนะผู้อื่น หรือต้องการทำให้ตนมีสภาพการณ์ที่ดีขึ้น ลักษณะการแข่งขันจะมีลักษณะที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ

2.1.1 การแข่งขันกับตนเอง เป็นการแข่งขันที่ทำให้ตนดีขึ้นด้วยความเต็มใจและความต้องการของตนเองไม่มีผู้ใดมาบังคับบัญชาให้เกิดพฤติกรรม

2.1.2 การแข่งขันกับบุคคลอื่น เป็นความต้องการที่จะเอาชนะ ต้องการให้ตนเองอยู่เหนือบุคคลอื่น และมักทำทุกวิถีทางให้ตนเป็นผู้ชนะอยู่เสมอ

2.2 ความร่วมมือ หมายถึง แรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแรงผลักดันทางสังคมเป็นลักษณะของการมีพฤติกรรมแบบประนีประนอม

2.3 การตั้งเป้าหมาย หมายถึง การที่บุคคลได้มีการตั้งเป้าหมายไว้ในชีวิตอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลทำให้บุคคลมีความพยายามที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ลักษณะการตั้งเป้าหมายมี 2 ลักษณะ คือ

2.3.1 เป้าหมายรวม เป็นเป้าหมายที่มักจะมีเป้าหมายย่อยๆ อื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง

2.3.2 เป้าหมายระยะไกล เป็นเป้าหมายที่ตั้งขึ้นเพื่อจุดหมายใดจุดหมายหนึ่ง โดยเฉพาะ การตั้งเป้าหมายระยะไกลนี้จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางสมองพอสมควร

2.4 การตั้งความทะเยอทะยาน เป็นการตั้งเป้าหมายสูงไว้ หรือการเกิดความทะเยอทะยานจะเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมขึ้น แต่ถ้าบุคคลตั้งความทะเยอทะยานไว้สูงเกินความสามารถของตนเอง จะทำให้เกิดความล้มเหลวได้ง่าย ทำให้เกิดความท้อถอยต่องานนั้น หรือถ้าตั้งไว้ต่ำกว่าความสามารถของตนเองก็ทำให้ไม่มีแรงจูงใจพอที่จะกระทำพฤติกรรมต่างๆต่อไป

3. ความเข้มของแรงจูงใจ โดยปกติแล้ว ลักษณะความเข้มของแรงจูงใจในแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน และขึ้นอยู่กับลักษณะต่อไปนี้

3.1 การเสริมแรง หมายถึงการส่งเสริมให้บุคคลแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแล้วให้มีความคงทนถาวร หรือเกิดซ้ำๆ การเสริมแรงมี 2 ลักษณะ คือ

3.1.1 การเสริมแรงทางบวก หมายถึง การทำให้อินทรีย์ได้รับสิ่งเร้าแล้วเกิดความพอใจ เช่น การให้รางวัล การยกย่องชมเชย เป็นต้น

3.1.2 การเสริมแรงทางลบ หมายถึง การที่อินทรีย์ถูกนำสิ่งเร้าที่ไม่พอใจออกไปแล้วทำให้อินทรีย์เกิดความพอใจ

3.2 ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความสนใจของบุคคลนั้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของแรงจูงใจคือธรรมชาติของแต่ละบุคคลสถานการณ์ต่างๆในสิ่งแวดล้อม และความเข้มของแรงจูงใจ ซึ่งส่งผลถึงพฤติกรรมและการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลให้แตกต่างกันไปด้วย

1.1.5 การสร้างแรงจูงใจในการเรียน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) ได้เสนอวิธีสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ครูควรศึกษาความต้องการของเด็กแต่ละวัย และจัดเนื้อหาวิชาให้สนองความต้องการของเด็ก เนื้อหาที่สอนควรเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและมีความหมายสำหรับเด็ก

2. ก่อนเริ่มบทเรียน ครูควรมีวิธีนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อดึงความสนใจและบอกให้เด็กทราบถึงจุดมุ่งหมายของการเรียน

3. ควรฝึกหัดเด็กให้เริ่มวางเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง เพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจะกระทำด้วยความตั้งใจ

4. ในบรรยากาศของการเรียนการสอน ควรมีการไต่ถาม มีการอภิปราย และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น มีการรับฟังและทำความเข้าใจยอมรับซึ่งกันและกัน

5. ใช้วิธีการเสริมแรง(Reinforcement) ตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และบางครั้งอาจลบพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เพราะรางวัล การชมเชย การยิ้ม การเอาใจใส่ นับว่าเป็นวิธีที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก

6. ใช้การทดสอบ (Test) การทดสอบจะเป็นวิธีกระตุ้นให้เด็กเอาใจใส่ต่อบทเรียน และมีความตื่นตัวต่อการเรียนอยู่ตลอดเวลา

7. ให้ทราบผลการทดสอบอย่างทันทั่วทั้งที่ เด็กจะทราบว่าจะสิ่งที่ได้เรียนไปนั้นเด็กเข้าใจเพียงใด มีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

8. การพานักเรียนออกไปทัศนศึกษาหรือการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่กระตุ้นความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

9. การสอนหรือการมอบหมายกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติ และติดตามผลจนเด็กทำงานนั้นสำเร็จ นับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนของคุณ เพราะความสำเร็จที่เกิดขึ้นในเด็กแต่ละครั้ง จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดกำลังใจในการเรียนรู้ในคราวต่อไป

อารี พันธุ์ณี (2546 : 288) ได้กล่าวไว้ว่า เนื่องจากแรงจูงใจมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูจึงควรส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มากที่สุด โดยสร้างแรงจูงใจให้เกิดแก่เด็กได้ดังนี้

1. การชมเชยและตำหนิ
2. การทดสอบบ่อยครั้ง ผลคะแนนจากการสอบจะเป็นสิ่งจูงใจ และมีความหมายต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก และการทดสอบบ่อยครั้งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
3. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการเสนอแนะ หรือกำหนดหัวข้อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
4. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย เพื่อยั่วยุให้ผู้เรียนเกิดความพยายามมากขึ้น
5. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้มาก่อน จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและชัดเจนขึ้น อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจบทเรียนมากยิ่งขึ้นเพราะคาดหวังจะได้นำเอาสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์
6. เกมและการเล่นละคร การสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งในการเล่นเกมนและการแสดงละคร ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นด้วย

7. สถานการณ์ที่ผู้เรียนไม่พึงปรารถนา สถานที่ในชั้นเรียนอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อ ไม่พอใจเกิดความขัดแย้ง ควรจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของผู้เรียน

สุรวงศ์ โค้วตระกูล (2544 : 180 - 181) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยตรง

- 1.1 ครูควรจัดให้มีบรรยากาศที่ทำทลายความอึดอัดหรืออึดอัดใจของผู้เรียน
- 1.2 บอกวัตถุประสงค์เฉพาะบทเรียนให้ผู้เรียนทราบ
- 1.3 พยายามให้งานแก่ผู้เรียนตามความสามารถ และให้โอกาสผู้เรียนทุกคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนรู้
- 1.4 พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน และแนะนำให้ผู้เรียนใช้ข้อมูลย้อนกลับช่วยปรับปรุงการเรียนให้ดียิ่งขึ้น
- 1.5 พยายามพบผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียน
- 1.6 บรรยากาศของห้องเรียนต้องปราศจากการขู่เข็ญ ผู้เรียนไว้วางใจครูว่าเป็นผู้คอยเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่เสมอ
- 1.7 ใช้หลักการสอนของนักจิตวิทยามนุษยนิยมของมาสโลว์ที่ว่า “ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ก็ต่อเมื่อความต้องการพื้นฐานสมปรารถนา”

2. การทำงานร่วมกับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน

- 2.1 ช่วยผู้เรียนตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ต่างๆ
- 2.2 ช่วยผู้เรียนให้รู้จักการวางแผนในการทำงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- 2.3 ช่วยผู้เรียนให้รู้จักประเมินผลงานที่ทำ และใช้ข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น
- 2.4 ช่วยผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุของความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในการเรียน
- 2.5 ช่วยผู้เรียนให้เห็นคุณค่าของความพยายามในการทำงาน
- 2.6 ช่วยผู้เรียนค้นพบความสามารถพิเศษของตนในวิชาต่างๆ และช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียนวิชานั้น
- 2.7 ชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เกี่ยวกับการตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ใกล้เคียงกับระดับความสามารถของตน
- 2.8 ช่วยผู้เรียนจัดเวลาดูหนังสือ ทำการบ้านและเตรียมตัวสอบ

ประสาธ อิศรปรีดา (2538 : 330 - 334) เสนอแนวการสร้างแรงจูงใจในการเรียนไว้ดังนี้

1. การสร้างเสริมความเชื่อมั่น ความคาดหวังเชิงบวกแก่เด็ก

1.1 ให้เด็กเริ่มเรียนในสิ่งที่มีความยากในระดับที่เขาสามารถทำได้ แล้วค่อยๆ เลื่อนไปเรียนในสิ่งที่มีความยากขึ้นเป็นลำดับ

1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้แจ่มชัด และแน่ใจว่าสามารถสอนให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายนั้นได้

1.3 เน้นการเปรียบเทียบกับตนเองมากกว่าเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น

1.4 สื่อบอกให้เด็กทราบว่า ความสามารถในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาและ ปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

1.5 เสนอแม่แบบหรือแบบฉบับที่ดีแก่เด็ก

2. การให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน

2.1 ครูควรตระเตรียมกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก

2.2 การกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น

2.3 การทำบทเรียนให้สนุก

2.4 การสอนเนื้อหาที่แปลกใหม่ และใช้วิธีสอนที่หลากหลาย

2.5 การเน้นให้เด็กเห็นว่า เนื้อหาที่เรียนในปัจจุบันมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ ชีวิตในอนาคตอย่างไร

2.6 การตระเตรียมรางวัลสำหรับผู้เรียน

3. การช่วยให้เด็กเกิดความมุ่งมั่นและใส่ใจในสิ่งที่เรียน

3.1 เปิดโอกาสให้เด็กตอบสนองให้มาก

3.2 เปิดโอกาสให้เด็กทำจนเสร็จ

3.3 หลีกเลี่ยงการให้ความสำคัญของคะแนน และไม่เน้นการแข่งขัน

3.4 สอนกลเม็ดในการเรียนแก่เด็ก

จึงสรุปได้ว่าการสร้างให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการ เรียนรู้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ครูมีบทบาทสำคัญในการช่วยสร้างและ ส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียน จึงจำเป็นต้องทราบตัวแปรที่จะส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน แล้วนำตัวแปรนั้นมากระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน ทำให้เกิดความพอใจที่จะเรียนและอยาก ประสบความสำเร็จในการเรียน

1.1 ทฤษฎีความสอดคล้อง (Consistency Theory) บุคคลจะเกิดภาวะสมดุลภายในจิตใจ ถ้าพฤติกรรมและความเชื่อของเขาสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1.2 ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) โดยปกติก่อนบุคคลจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนเราจะมี ความคาดหวังว่าจะได้รับสิ่งจูงใจเป็นผลตอบแทนการกระทำ

1.3 แรงจูงใจทางปัญญาอื่นๆที่สำคัญต่อแรงจูงใจในการเรียนได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการมีความสามารถ และความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์

2. ทฤษฎีความต้องการ (Need Theories) อธิบายว่าการทำพฤติกรรมของคนเกิดขึ้นจากความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการของเขา นักจิตวิทยาที่รวบรวมเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ที่สำคัญคือ มาสโลว์

2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (สรวงศ์ โค้วตระกูล, 2544 : 161 -162 ; อ้างอิงจาก Maslow, 1970) ซึ่งได้แบ่งลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ไว้ ดังนี้

1. ความต้องการทางสรีระ หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ และการพักผ่อน เป็นต้น เมื่อยังไม่ได้รับการสนอง ความต้องการในขั้นนี้ ย่อมไม่สามารถเกิดแรงจูงใจในขั้นสูงซึ่งเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จในการเรียนได้

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ครูที่เข้าใจถึงความต้องการชนิดนี้ของเด็กจะสามารถจัดสภาพการเรียนการสอนได้ดีกว่า

3. ความต้องการความรักและการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ ทุกคนมีความปรารถนาที่จะเป็นที่รักของบุคคลอื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ ยอมรับตนเป็นสมาชิก เมื่อเข้าใจความต้องการขั้นนี้ของเด็ก ก็สามารถจูงใจผู้เรียนได้ด้วยการแสดงความรักและการยอมรับ

4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีค่า ความต้องการประเภทนี้ประกอบด้วย ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ต้องการให้คนอื่นเห็นว่าตนเองมีค่ามีความสามารถ ต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น เป็นแรงผลักดันเบื้องต้นต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริง และพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่เต็มศักยภาพของตน เป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริง จะกล้าตัดสินใจในการเลือกทางเดินของชีวิต ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองตามศักยภาพเป็นกระบวนการที่ต้องพัฒนาจนตลอดชีวิต เพราะน้อยคนจะถึงขั้นนี้อย่างสมบูรณ์

2.2 ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Need Theory) แมคเคลแลนด์ (โควิน คลังแสง. 2536 : 38 ; อ้างอิงจาก McClelland. n.d) ได้จำแนกความต้องการของบุคคลไว้ 3 ประเภท คือ

4.1 ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Achievement Need) คือ ความต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ตนมุ่งหวัง โดยบุคคลมีแรงจูงใจในการทำงานให้บรรลุความสำเร็จ โดยที่เห็นว่างานนั้นไม่ยากลำบากเกินไปกว่าความสามารถที่บุคคลนั้นทำได้ และมีแรงจูงใจในการแสวงหาความพึงพอใจจากความสำเร็จในงานนั้นๆ ด้วย

4.2 ความต้องการการผูกพัน (Affiliation Need) คือความต้องการที่จะร่วมมือกัน การมีความผูกพันในทางบวกต่อกันของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ความอบอุ่นในมิตรภาพที่มีต่อกัน และความรู้สึกต่างๆ ที่มีต่อบุคคลอื่นด้วย เช่น ความชอบพอ ความปรารถนาที่จะได้รับการยอมรับนับถือ เป็นต้น

4.3 ความต้องการอำนาจ (Power Need) คือความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นรวมถึงการที่บุคคลแสดงออกซึ่งความรู้สึกต่างๆ ต่อการมีอิทธิพลเหนือสถานการณ์เหล่านั้น ด้วย เป็นต้นว่าการแสดงออกถึงพอใจเมื่อได้รับชัยชนะ หรือการแสดงความโกรธเมื่อผิดหวัง นอกจากนั้น ยังได้แก่การต้องการใช้อิทธิพลในการปฏิบัติงาน เช่น การให้ข้อคิดข้อเสนอแนะ การใช้อำนาจบังคับบัญชา การลงโทษ เป็นต้น

2.3 ทฤษฎีทางพระพุทธศาสนา ในทางพระพุทธศาสนา แรงผลักดันพฤติกรรมของมนุษย์ ได้แก่ความอยาก เรียกว่า ตัณหา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. กามตัณหา ความอยากในสิ่งน่าใคร่ น่าปรารถนา
2. ภวตัณหา ความอยากเป็นโน่นเป็นนี่
3. วิภวตัณหา ความไม่อยากเป็นโน่นเป็นนี่ อยากพ้นไปจากภาวะที่ไม่น่าปรารถนา

ตัณหาทั้ง 3 จำพวกนี้ ทำให้เกิดเจตจำนงในการทำพฤติกรรมต่างๆ (ชัยพร วิชชาวุธ. 2524 : 150)

นอกจากนี้ในทางพระพุทธศาสนายังได้กล่าวเนื้อหาความต้องการของมนุษย์ โดยแบ่งหยาบๆ ได้ 2 ประเภทคือ (อมร รักษาสัตย์. 2522 : 62 - 63)

1. ความต้องการเบื้องต้น คือปัจจัย 4 เครื่องดำรงชีวิต
2. ความต้องการทั่วไป คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข

ความสำเร็จในการเรียนและการทำงานอยู่ในความต้องการทั่วไป ซึ่งมีกล่าวไว้ในอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ ความพอใจ ความรักความชอบในงานที่ตนทำ , วิริยะ ความเพียรอดทน , จิตตะ ความเอาใจใส่จดจ่อต่อการเรียน, วิมังสา ตรวจสอบไตร่ตรองให้รอบคอบ จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดฉันทะพอใจในการเรียน ในงาน ย่อมเกิดแรงจูงใจขึ้นในตัวเองอันเป็นแรงจูงใจอันถาวร เพราะจะทำด้วยใจที่มั่นคง และจะประสบความสำเร็จซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ปรารถนา (ประมวล ดิศกินสัน. 2520 : 140 – 141)

พระธรรมปิฎก (2546 : 96 - 97) ได้กล่าวว่าคนเราจะทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมอย่างไร โดยอย่างหนึ่งก็ต้องมีแรงจูงใจ โดยได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจที่พบทั่วไป คือ ความต้องการเสพบริโภค ต้องการเอาสิ่งต่างๆ มาบำรุงบำเรอสนองความต้องการ อย่างนี้เรียกว่าตัณหา

2. แรงจูงใจใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์คือ จะทำอะไรก็ไม่มุ่งแค่ความสนุกสนานบันเทิง แต่มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ คนต้องมีแรงจูงใจใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่รู้คือใฝ่ความจริง และใฝ่ความดีงามด้วย ส่วนใฝ่สร้างสรรค์ คือต้องการทำสิ่งดีงามให้เกิดขึ้น อย่างนี้เรียกว่าฉันทะ

สรุปจากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวถึงแรงจูงใจ ซึ่งยังมีอีกหลายทฤษฎี ซึ่งโดยภาพรวมแล้วก็เป็นกรกล่าวถึงความต้องการซึ่งมีระดับต่าง ๆ กันซึ่งเป็นพลังผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาจึงอาศัยความต้องการที่จะเป็นแรงผลักดันในการเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงผลักดันที่มาจากภายใน คือความใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่ความจริง และใฝ่ความดีงาม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาตามแนวคิดของพระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต) โดยอิงแรงจูงใจประเภทที่ 2 คือแรงจูงใจใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน

1.2.1 งานวิจัยในประเทศ

นวลฉวี ประเสริฐสุข(2533 : 197 - 200) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะวิชา วิชาเอก ชั้นปี คณะเนนเฉลี่ยสะสม และเพศ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีในปีการศึกษา 2530 ใน 3 คณะวิชาคือ อักษรศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จำนวน 684 คน และอาจารย์ผู้สอนของทั้ง 3 คณะวิชาจำนวน 81 คนผลการวิจัยปรากฏว่าปัจจัยทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้าน

ลักษณะการเรียนการสอนด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านหลักสูตรด้าน สถานภาพของผู้เรียน และด้านสภาวะแวดล้อมอื่นในสถาบันการศึกษา ส่วนใหญ่มีอิทธิพลในระดับมากต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาทั้งหมดและนักศึกษาทั้ง 3 คณะวิชา โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 อันดับได้ดังนี้ ผู้สอนมีความรู้จริงและมีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน การมีงานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา ห้างสมุดมีหนังสือเพียงพอแก่การค้นคว้าในสาขาวิชาต่าง ๆ การมีเจตคติที่ดีต่อคณะวิชาและสาขาวิชาที่เรียน และผู้สอนมีความรู้กว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์ และผู้เรียนมีความเป็นอิสระไม่ถูกควบคุมจนเกินไป

สมพร พรหมจรรย์ (2540 : 79 - 80) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2539 จำนวน 830 คน ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนจากมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนและเพศของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทันทีวา สุรวัต (2540 : 97 - 98) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูด และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารของ คีธ จอร์นสัน กับวิธีการสอนตามคู่มือครู พบว่าหลังจากใช้การสอนด้วยวิธีการดังกล่าวแล้วนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารของ คีธ จอร์นสัน มีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามวิธีการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรพินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ (2542 : ก) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบวัดแรงจูงใจภายในเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในของบุคคลจำแนกตามเพศและอายุ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า แบบวัดแรงจูงใจภายในสามารถจำแนกคนที่มีแรงจูงใจภายในสูงและต่ำได้ นักเรียนที่มีเพศและการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจภายในแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจภายในรวม แรงจูงใจด้านความต้องการมีความสามารถและด้านความมุ่งมั่นมากกว่าเด็กชาย และแรงจูงใจภายในของนักเรียนเพิ่มขึ้นตามระดับอายุหรือระดับการศึกษา

ทศพร อันสงคราม (2545 : 74) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 351 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้ง 12 ปัจจัย ได้แก่ เป้าหมายในอนาคต ความต้องการพัฒนาตนเอง เนื้อหาและหลักสูตรการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา บุคลิกภาพของครู การเสริมแรง บรรยากาศในการเรียน เทคนิคและวิธีการสอนของครู

การใช้สื่อและนวัตกรรม การวัดและประเมินผล ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และความสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรรณิการ์ สนิทธรรม (2546 : 63) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดน่านจำนวน 418 คน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านความสนใจในอาชีพ การส่งเสริมการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของผู้ปกครอง พฤติกรรมการสอนของครู บรรยากาศในชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ได้ร้อยละ 37.80

จากงานวิจัยต่างๆในประเทศ สรุปได้ว่า ในกระบวนการเรียนรู้แรงจูงใจในการเรียนทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกล้วนมีความสำคัญ ซึ่งปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์และที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และเกิดแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งเมื่อทราบว่ามีปัจจัยอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง ก็จะสามารถจัดกระทำปัจจัยดังกล่าวให้เกิดผลสูงสุดในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนผู้เรียน

1.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบนแวร์ และ ดีซี (Benware and Deci. 1984 : 755 - 765) ได้ศึกษาคุณภาพของการเรียนรู้ด้วยชุดวัดแรงจูงใจสำหรับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาที่เรียนรู้เนื้อหาวิชาการเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน จะมีแรงจูงใจภายในสำหรับการเรียนรู้และเข้าใจแนวคิดรวบยอดมากกว่านักศึกษาที่เรียนรู้เพื่อต้องการทำแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กอตต์ไฟรด์ และคนอื่นๆ (อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. 2546 : 99 – 100 ; อ้างอิงจาก Gottfried, A.W. and et. al. 1994) ได้ศึกษากลุ่มเด็กปฐมวัยที่มีการแสดงออกถึงความสามารถทางภาษา เมื่อโตขึ้นในวัยประถมเด็กจะมีไอคิวสูงกว่าเด็กทั่วไป และสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความสามารถทางสติปัญญา คือ แรงจูงใจภายในที่เกิดขึ้นจากการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ความอยากรู้ อยากเห็น ความสุขกับการเรียน การเรียนที่ทำให้ท้อแท้

ฮอล และวาเลนไทน์ (อัชนี ทิวะสิงห์. 2544 : 72 ; อ้างอิงจาก Hal and Valentine.1990) ได้ศึกษากระบวนการจูงใจของนักศึกษาผู้ใหญ่เพื่อหาเหตุผลว่า เหตุใดนักศึกษาผู้ใหญ่จึงเลือกที่จะเข้าร่วมโครงการศึกษาพื้นฐานสำหรับผู้ใหญ่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่จบไม่น้อยกว่าเกรด 11 จำนวน 323 คน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่ทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่เข้าร่วมโครงการ เรียงตามลำดับได้ดังนี้

เพื่อความก้าวหน้าด้านการศึกษา เพื่อการพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาการรู้หนังสือ เพื่อความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ เพื่อสนองความรับผิดชอบต่อครอบครัว เพื่อสนับสนุนการเพื่อความก้าวหน้าในโรงงาน เพื่อให้ความร่วมมือกับคนอื่น ๆ และเพื่อสนองแรงกระตุ้นจากคนอื่น

เตียน (Tuan. 2000 : A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนเกรด 8 – 9 ของประเทศไต้หวัน ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่พฤติกรรมการสอนของครู อุปรกรณ์วิทยาศาสตร์ การฝึกทดลอง และประสบการณ์ในห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรปัจจัยที่กล่าวมาส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดีเบคเคอร์และเนลสัน (Debacker & Nelson. 2000 : 245 - 254) ได้ศึกษาผลของตัวแปรอิสระคือ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน เกรด 10 -12 จำนวน 242 คน ซึ่งแบ่งเป็นนักเรียนที่เรียนวิชาฟิสิกส์ 75 คน วิชาเคมี 76 คน และวิชาชีววิทยา 91 คน โดยผู้วิจัยได้แยกนักเรียนออกเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศแตกต่างกันและทำการสอนนักเรียนตามรูปแบบการสอนแบบ Learning Cycle แล้วทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวัดแรงจูงใจในการเรียน ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบรรยากาศในห้องเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยในต่างประเทศที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แรงจูงใจในการเรียนนั้น แรงจูงใจภายในสำหรับการเรียนรู้และเข้าใจแนวคิดรวบยอด และแรงจูงใจภายในที่เกิดขึ้นจากการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน การเรียนที่ท้าทายให้ใคร่รู้ ส่วนตัวแปรอิสระ เช่น เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน การพัฒนาแรงจูงใจจึงต้องมีการจัดกระทำให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

2.1.1 การวางเป้าหมายในการเรียน

2.1.1.1 ความหมายของการวางเป้าหมายในการเรียน

ครอนบัค (อารี พันธุ์มี. 2546 : 177 ; อ้างอิงจาก. Cronbach. n.d.) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของผู้เรียน (Goal) หมายถึงสิ่งที่ผู้เรียนต้องการหรือสิ่งที่ผู้เรียนมุ่งหวัง การเรียนอย่างไม่มีจุดมุ่งหมาย คือไม่ทราบว่าจะเรียนไปทำไมยอมจะไม่บังเกิดผลดีขึ้น ครูควรชี้ให้ผู้เรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเรียนวิชาต่างๆว่า คืออะไร เพื่ออะไร

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544 : 262) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การให้ผู้เรียนสามารถตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนของตนเอง ส่วนใหญ่แล้วผู้สอนมักมักจะตั้งวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามที่คุณสอนต้องการ แต่ คลอสแมร์ (Klausmeier) เชื่อ การให้ผู้เรียนตั้งวัตถุประสงค์ด้วยตนเอง จะเป็นแรงจูงใจของแต่ละบุคคล (Individually Guided Motivation หรือ IGM) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะประสบความสำเร็จตามที่ตนตั้งไว้มากกว่าที่ครูผู้สอนกำหนดตั้งให้

จากการให้ความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การวางเป้าหมายในการเรียนคือ สิ่งที่ผู้เรียนต้องการหรือสิ่งที่ผู้เรียนมุ่งหวัง การให้ผู้เรียนสามารถตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนของตนเอง ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะประสบความสำเร็จตามที่ตนตั้งไว้

2.1.1.2 แนวคิดเรื่องการวางเป้าหมาย (Goal setting concept)

จากการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรม อีริคสัน (นวลละอ อสุภาผล. 2527: 107 ; อ้างอิงจาก Erikson n.d.) อธิบายว่าพฤติกรรมเกิดจากแรงขับของสัญชาตญาณ เพื่อเป้าหมายของการมีชีวิตอยู่รอด ส่วนรูปแบบการแสดงออกผันแปรไปตามอารมณ์จากสภาวะการทำงานร่วมกันของโครงสร้างภายในจิต 3 ส่วน คือ อิด อีโก้ และซูเปอร์อีโก้

ลอค (Locke. n.d.) อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดเป้าหมาย (Goal Setting Process) ว่าการที่บุคคลจะกำหนดเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับตนเองได้นั้นอาศัยองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจยังไม่พอ ยังต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ “การรู้เรา” ในลักษณะของความเข้าใจในความต้องการของตนเองหรือรู้เป้าหมายที่แท้จริงของตนเองคืออะไร

เพียเจท์ และอีริคสัน (ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์. 2535 ; อ้างอิงจาก Piaget and Erikson . n.d.) พิจารณาว่า ตามระดับทางสังคมและวุฒิภาวะของพัฒนาการทางสติปัญญา เนื่องจากเป้าหมายเป็นนามธรรม บุคคลจะสามารถเข้าใจถึงเป้าหมายหรือความต้องการของตนเองอย่างแท้จริงได้ในช่วงวัยรุ่น (13 – 17 ปี) เป็นต้นไป การที่บุคคลได้เรียนรู้แบบแผนชีวิตที่สมบูรณแบบจากประสบการณ์ทางสังคม เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับตนเอง เอเดลอร์ (Adler. n.d.) กล่าวว่าเป็นการกระตุ้นความต้องการความสมบูรณ์แบบ (Completion) ตามแบบที่ได้พบเห็น จนเกิดความรู้สึกด้อย (Inferiority) และเกิดความคาดหวังต่อความสัมฤทธิ์ผลในการกระทำของตน ความคาดหวังต่อความสำเร็จที่เป็นเป้าหมายนี้ กระตุ้นให้เกิดความพอใจ สนใจ และเพียรพยายามไปสู่เป้าหมายนั้นๆ เป้าหมายจึงมีอิทธิพลชี้นำพฤติกรรม ทั้งนี้โดยมีกระบวนการสังคมประกิต (Socialization) ที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจเป้าหมายของตน เข้าใจและยอมรับเงื่อนไขทางสังคม และข้อจำกัดทางศักยภาพของตน ความเข้าใจนี้ทำให้บุคคลมีความยืดหยุ่นต่อการเลือกและยอมที่จะปรับแนวทางปฏิบัติหรือแบบแผนชีวิตเพื่อให้บรรลุต่อเป้าหมายหนึ่งๆ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ชีวิตควรมีเป้าหมายเพื่อเป็นเข็มทิศชี้ทางการดำเนินชีวิต ความคาดหวังต่อความสำเร็จที่เป็นเป้าหมายนี้ กระตุ้นให้เกิดความพอใจ สนใจ และเพียรพยายามไปสู่เป้าหมายนั้นๆ โดยที่ต้องกำหนดให้เหมาะสมกับตนเอง

2.1.1.3 องค์ประกอบของการวางเป้าหมาย

การที่บุคคลสามารถวางเป้าหมายในการเรียนของตนได้ อัลพอร์ต (นวลละออ สุภาพล. 2527 ; อ้างอิงจาก.Allport. n.d.) อธิบายแนวคิดเรื่องกำหนดการกระทำ (Action setting) เพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ เจตนาธรรมณ์ (Intention) อันหมายรวมถึง ความมุ่งหวัง ความทะเยอทะยาน ความฝัน และการวางแผน

ล็อก (Lock. n.d.) เชื่อว่าบุคคลจะมีการกระทำใดๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ เป็นผลจากการรับรู้เป้าหมายในลักษณะที่มีบทบาทจิตใจบุคคล 7 ลักษณะคือ

1. เป้าหมายมีลักษณะจำเป็น(Need) เพื่อการอยู่รอด (Survival Value) คุณค่าของเป้าหมายพิจารณาตามลักษณะความจำเป็น

2. เป้าหมายที่มีคุณค่า (Values) เป้าหมายลักษณะนี้ถูกกำหนดคุณค่าจากประสบการณ์การเรียนรู้ ความคิด ระดับความมีสติ และความจำเป็นที่ได้รับการตอบสนองตามสัญชาตญาณ การให้คุณค่าต่อเป้าหมายนี้เชื่อมโยงความรู้สึกจำเป็นและสัญชาตญาณเข้าด้วยกัน

3. เป้าหมายที่มีคุณค่าตามสถานการณ์และความคาดหวัง

4. เป้าหมายอันเนื่องมาจากการรับรู้และความคาดหวังในความสามารถแห่งตน (Expectency and Self Efficacy)

5. เป้าหมายมีลักษณะเป็นปฏิบัติการ(Performance)

6. เป้าหมายที่มีลักษณะเป็นทั้งรางวัลและการลงโทษสำหรับตัวบุคคล

7. เป้าหมายที่มีลักษณะพึงพอใจแฝงอยู่

ฮิวส์ อธิบายว่าเป้าหมาย (GOAL)ที่ดีมีอิทธิพลจิตใจการกระทำของบุคคล เป็นเป้าหมายที่เกิดจากความต้องการ (Need) โดยบุคคลต้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของความต้องการนั้น (Purpose) โดยปกติพบว่าความต้องการใดๆ มีลักษณะจูงใจบุคคล 2 ลักษณะคือ

1. เป็นความต้องการความพึงพอใจจากการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนบุคคล (Motivation needs)

2. ความต้องการหลีกเลี่ยงความไม่พอใจต่อสิ่งต่างๆ (Maintenance needs)

โดยสรุปกล่าวได้ว่า เป้าหมายช่วยให้บุคคลสามารถกำหนดแนวประพฤติปฏิบัติสำหรับตนเองได้ชัดเจนมากขึ้น โดยอาศัยองค์ประกอบหลายๆอย่าง เช่น เจตนาธรรมณ์ ประสบการณ์ การเรียนรู้ ความคิด เป็นต้น

2.1.1.4 คุณลักษณะของเป้าหมาย

แบนคูร่า (จิตติพัฒน์ สงบกาย . 2533) อธิบายว่า การกำหนดเป้าหมาย(Goal Setting) มีผลให้ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคล ทั้งนี้เพราะเป้าหมายเป็นผลแห่งการกระทำที่ทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ตัวบุคคล และเป็นความคาดหวังต่อความสามารถของตนเอง ความพึงพอใจมีผลกระตุ้นความใส่ใจในการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้น โดยเฉพาะสำหรับเป้าหมายที่บุคคลกำหนดขึ้นด้วยความสมัครใจบนพื้นฐานของความสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถ ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อเป้าหมายมากขึ้น สำหรับเป้าหมายที่ถูกกำหนดขึ้นโดยบุคคลอื่น มีความเหมาะสมในกรณีที่บุคคลไม่สามารถกำหนดเป้าหมายได้เอง โดยเฉพาะในวัยเด็กเป็นการกระตุ้นให้บุคคลได้รับรู้ถึงความสำคัญของเป้าหมายโดยอาศัยบุคคลอื่นให้กำหนดเป้าหมายให้

สตีเพ็ค (Stipek. 1995 : 11 - 12) ได้กล่าวว่าทฤษฎีแรงจูงใจได้พุ่งไปที่เป้าหมายของนักเรียน โดยแบ่งเป้าหมายของนักเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เป้าหมายในการเรียนรู้หรือภายใน (Learning Goals or Intrinsic) คือ เป้าหมายในการเรียนของนักเรียนที่ต้องการทำงานที่ท้าทายความสามารถและเพื่อพัฒนาความสามารถ โดยที่ให้ครูเป็นแหล่งข้อมูลหรือเป็นผู้แนะนำกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน

2. เป้าหมายในการปฏิบัติหรือภายนอก (Performance Goals or Extrinsic) คือเป้าหมายในการเรียนของนักเรียนที่ต้องการให้ครูและเพื่อนพอใจในความสามารถโดยการแสดงความสามารถให้ผู้อื่นเห็น โดยครูเป็นผู้ตัดสินเป็นผู้ให้รางวัลหรือลงโทษมากกว่าเป็นแหล่งข้อมูล

ดวีค (ประสาธ อิศรปริดา. 2541 : 309 ; อ้างอิงจาก Dweek. 1996) กล่าวว่า เด็กที่กำหนดเป้าหมายเพื่อรู้จะเป็นคนที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ และปรับปรุงพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ก้าวหน้า เด็กประเภทนี้มักเลือกเรียนวิชาหรือทำงานที่ยากๆและท้าทายความสามารถ เมื่อเผชิญอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อ แต่กลับมีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคนั้น สำหรับเด็กที่กำหนดเป้าหมายเพื่อผลงาน ก็จะเป็นคนมุ่งการยอมรับจากคนอื่น และต้องการระดับคะแนนที่ดี กล่าวให้ชัดขึ้นได้ว่าเขาต้องการคะแนนมากกว่าความรู้ เขาจะเลือกเรียนในวิชาหรือทำงานที่ง่ายๆและหลีกเลี่ยงการเรียนรู้อินสถานการณ์ที่ท้าทาย เมื่อเผชิญอุปสรรคก็จะทอดถอย

สรุปได้ว่า การกำหนดเป้าหมาย(Goal Setting) มีคุณลักษณะเป็นผลแห่งการกระทำที่ทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ตัวบุคคล ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อเป้าหมายปรับปรุงพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ก้าวหน้า

2.1.1.5 ลักษณะการวางเป้าหมายทางการเรียน

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544 : 262) กล่าวว่า นักจิตวิทยาได้แบ่งเป้าหมายในการเรียนของผู้เรียนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เรียนเพื่อรู้ (Learning Goal) เป้าหมายของผู้เรียนในลักษณะนี้ คือต้องการเรียนเพื่อได้รับความรู้ทักษะหรือเทคนิคใหม่ๆ เป็นสำคัญ

2. เรียนเพื่อผลตอบแทน (Performance Goal) เป้าหมายของผู้เรียนในลักษณะนี้ คือเรียนเพื่อต้องการได้รับรางวัล คะแนน คำชม การยอมรับ หรืออาจจะเรียนเพื่อไม่ต้องการถูกทำโทษถูกหักคะแนนหรือไม่ได้รับการยอมรับ เป็นต้น

ออมรอด (ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. 2544 : 262 ; อ้างอิงจาก Ormrod. n.d.) เปรียบเทียบลักษณะผู้เรียนที่มีเป้าหมายในการเรียนเพื่อรู้ และเป้าหมายในการเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน ดังนี้

ผู้เรียนที่มีเป้าหมายในการเรียนเพื่อรู้

- เชื่อว่าความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยความพยายามและการฝึกหัด
- เลือกทำงานโดยเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด
- จะมีความรู้สึกเบื่อและผิดหวังต่องานที่ง่ายเกินไป
- เชื่อว่าความพยายามเป็นสิ่งสำคัญ
- เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจภายใน
- มีรูปแบบและยุทธวิธีในการเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชา
- ประเมินความสำเร็จโดยดูพัฒนาการของตนเอง
- เชื่อว่าข้อผิดพลาดเป็นธรรมดาที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอ และพยายามใช้

ข้อผิดพลาดเพื่อพัฒนาปรับปรุง

- เมื่อพยายามเต็มที่แล้ว แม้ผลที่ได้จะไม่ดีก็ไม่ผิดหวัง
- เห็นว่าความล้มเหลวคือเครื่องหมายของการที่จะต้องใช้ความพยายามให้

มากยิ่งขึ้น

- เชื่อว่าครูผู้สอนคือแหล่งข้อมูลที่จะให้คำแนะนำต่างๆ

ผู้เรียนที่มีเป้าหมายในการเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน

- เชื่อว่าความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้เฉพาะบุคคลบางคนที่มีความสามารถพิเศษ
- เลือกทำงานที่เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถและหลีกเลี่ยงงานที่ไม่

ก่อให้เกิดความสำเร็จ

- รู้สึกพอใจต่องานที่ง่าย

- ไม่เชื่อเรื่องความพยายาม เพราะเชื่อว่าความสำเร็จจะเกิดกับคนที่มีความสามารถพิเศษเท่านั้น

- เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจภายนอก
- มีวิธีการเรียนแบบท่องจำ
- ประเมินความสำเร็จโดยเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น
- เชื่อว่าข้อผิดพลาดคือความล้มเหลว และแสดงถึงความไร้ซึ่งความสามารถ
- พอใจผลของความสำเร็จเพียงอย่างเดียว
- เห็นว่าความล้มเหลว คือ เครื่องหมายของการไร้ความสามารถ และเป็นตัว

ทำนายถึงความล้มเหลวในอนาคต

- เชื่อว่าครูผู้สอน คือ ผู้ตัดสินที่จะให้รางวัลหรือการลงโทษ

2.1.1.6 การพัฒนาการวางเป้าหมายทางการเรียน

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544 : 264) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้มีเป้าหมายในการเรียนเพื่อความรู้ ใช้หลักต่อไปนี้

1. สร้างความสัมพันธ์เพื่อแสดงให้ผู้เรียนเห็นว่า เขาจะสามารถนำเนื้อหาวิชาที่เรียนไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. ใช้หลักและวิธีการต่างๆ เพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน

3. ครูผู้สอนต้องมีความสนใจในวิชาที่สอนอย่างจริงจังเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน

4. แลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้เรียนถึงประโยชน์ของวิชา

5. มุ่งให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายในการเรียน เพื่อหวังความรู้มากกว่าหวัง

ผลตอบแทน

6. กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ข้อผิดพลาดต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนามากกว่าทำให้หมดกำลังใจ

2.1.2 บุคลิกภาพ

2.1.2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพมีความหมายกว้าง นักจิตวิทยา และนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะด้วยกัน เช่น

เอเวอรี่ และเบเกอร์ (กัญชรี คำชาย. 2540 : 199 ; อ้างอิงจาก Avery and Baker. 1990) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึงความคงที่และความสม่ำเสมอแห่งลักษณะหรือแบบพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นผลให้คนผู้นั้นต่างออกไปจากบุคคลอื่น

รูช (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 40 ; อ้างอิงจาก Ruch. 1953) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือตัวเราทั้งตัวหรืออวัยวะที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมานั้นจะเป็นกระจกเงาที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลนั้น ๆ

ฮิลการ์ด และแอทกินสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 41 ; อ้างอิงจาก Hilgard and Atkinson. 1967) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะรวมของบุคคล และวิธีการแสดงออกของพฤติกรรมของเขา

อลพอร์ต (Allport. 1967 : 28) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นระบบการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ที่อยู่ภายในจิตใจบุคคล และเป็นตัวกำหนดลักษณะนิสัย (Traits) ประจำตัวของบุคคลนั้นทั้งหมด

อนาสตาซี (Anastasi. 1968 : 111) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมเดียวกันแต่อยู่สภาพแวดล้อมต่างกันอาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพต่างกัน หรือแม้แต่สภาพแวดล้อม และพันธุกรรมเดียวกันก็อาจทำให้เกิดบุคลิกภาพต่างกันได้

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1970 : 110) ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นภาพรวมทั้งหมดของลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรม แนวโน้มการกระทำความสามารถซึ่งอยู่ภายในและที่แสดงออกให้เห็น

กู๊ด (Good. 1973 : 417) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นภาพรวมของพันธุกรรม และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

สิริชัย ประทีปฉาย (2533 : 3) ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะโดยส่วนรวมของแต่ละบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น

ศิริธรรม ฐนะภูมิ (2535 : 14) ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพหมายถึงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่แสดงออกซ้ำ ๆ เพื่อตอบสนองและปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพสังเกตได้จากการแสดงออกหลายด้านของบุคคลนั้น เช่น ความสามารถ ความสนใจ ลักษณะเด่น ค่านิยม ทัศนคติ ภาพพจน์เกี่ยวกับตนและความประพฤติ

กัญชรี คำชาย (2540 : 198) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นคำกลางๆ หมายถึงลักษณะรวมของตัวบุคคลอันประกอบไปด้วยพฤติกรรมภายในและภายนอกซึ่งเป็นผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรม การรับรู้ เจตคติ แรงจูงใจ และปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในลักษณะที่ไม่เหมือนใคร

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544 : 106) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ รูปแบบของความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคลที่ค่อนข้างเด่นชัดและถาวร บุคลิกภาพเป็นตัวอธิบายลักษณะของแต่ละบุคคลว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง และลักษณะที่เด่นที่สุดของแต่ละบุคคลเป็นอย่างไร

สุรางค์ โค้วตระกูล (2544 : 31) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลแสดงออกโดยพฤติกรรมที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และพฤติกรรมนี้จะคงเส้นคงวาพอสมควร

อารี พันธุ์มี (2546 : 67) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึงแบบแผนพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะเอกลักษณ์ที่แสดงออกทั้งทางด้านความคิด ความรู้สึก ความสนใจ สติปัญญา รวมทั้งด้านสรีระ บุคลิกภาพภายนอกและภายใน ทำให้แยกแยะความแตกต่างของบุคคลได้ และบุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ คือ แบบแผนพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยที่รวมเป็นฉบับของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกมาในลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีเอกลักษณ์ของตนเอง โดยแสดงออกทางด้านภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง อันเป็นผลเนื่องมาจากพันธุกรรม สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้

2.1.2.2 ความสำคัญของบุคลิกภาพ

อารี พันธุ์มี (2546 : 67)กล่าวถึงความสำคัญของบุคลิกภาพในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การดำเนินชีวิต การงานและสังคม ซึ่งมีผลต่อความเจริญก้าวหน้า คุณประโยชน์และความสำเร็จของบุคคลดังนี้

1. ความมั่นใจ บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดีจะมีความรู้สึกมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น กล่าวแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและการกระทำต่างๆ ได้ดีอีกด้วย
2. ความสำเร็จ บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี สามารถสร้างศรัทธาแก่ผู้พบเห็น ประกอบกับมีความเชื่อมั่นในตนเอง จึงสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความเป็นตัวของตัวเอง บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี

2.1.2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ

อีริคสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 42 ; อ้างอิงจาก Erikson. 1959) เชื่อว่าการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์นั้น มิได้หยุดแคในวัยเด็ก แต่จะมีการพัฒนาลักษณะต่างๆ ของบุคลิกภาพอย่างเป็นลำดับตลอดชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล

ฉลง ภิมยร์รต์น (2531 : 29-30) ได้กล่าววว่า บุคลิกภาพประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. องค์ประกอบ ทางด้านพันธุกรรม เป็นการถ่ายทอดทางยีนส์จากพ่อแม่ หรือบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน ได้แก่ ลักษณะทางด้านรูปร่าง หน้าตา ท่าทาง ผิวพรรณ อารมณ์ ตลอดจนระบบประสาทและเลือด เป็นลักษณะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด

2. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และสภาพ วัฒนธรรมประเพณี กฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ในสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องอยู่ เป็นผลให้เกิดการเรียนรู้ และปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้แก่ ลมฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร ตลอดจนบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดองค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อมนี้ มีผลให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้บุคลิกภาพของบุคคลแตกต่างกัน

กาญจนา คำสุวรรณ (2524 : 194-195) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ ทางสังคมที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพนั้น แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ประสบการณ์ร่วมทางวัฒนธรรม เป็นประสบการณ์ที่มีผลให้บุคลิกภาพ แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ประเพณี และคำสอนของสังคมนั้น ๆ

2. ประสบการณ์เฉพาะตัว เป็นอิทธิพลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา ผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพไม่เหมือนกัน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2544 : 41-42) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนา บุคลิกภาพนั้น ประกอบด้วยพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และช่วงเวลาในชีวิตของบุคคลกล่าวคือ

1. พันธุกรรม สิ่งที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม ซึ่งส่วนมากนั้นเน้นลักษณะทาง กาย เช่น ความสูง ต่ำ ลักษณะเส้นผม สีของผิว ชนิดของโลหิต โรคภัยไข้เจ็บบางชนิด และข้อบกพร่อง ทางร่างกายบางชนิด เช่น ตาบอดสี ศีรษะล้าน นิ้วเกิน มือติดกัน ฯลฯ ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นอิทธิพล ของพันธุกรรมที่มีต่อบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

2. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของมนุษย์ ทั้งพัฒนาการทางกาย จิตใจและบุคลิกภาพ สำหรับสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพัฒนาการของมนุษย์ก็คือ บุคคลอื่น ๆ รอบ ๆ ตัวเรา ครอบครัว กลุ่มคน และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เป็นมนุษย์คนอื่น ๆ นี้ จะมีอิทธิพลอย่างมากมายต่อการพัฒนาทางบุคลิกภาพ ทศนคติและพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์

3. ช่วงเวลาในชีวิตของบุคคล แสดงถึงระดับพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากอิทธิพลร่วมระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า อิทธิพลของพันธุกรรม สิ่งแวดล้อม และ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ให้มี ลักษณะที่แตกต่างกันไป

2.1.2.4 ประเภทของบุคลิกภาพ

การพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะที่แสดงออกทางกายภาพโดยเฉพาะ อย่างยิ่ง ลักษณะเค้าโครงหน้าหรือโครงสร้างต่าง ๆ ของร่างกายและบุคลิกภาพ เป็นความเชื่อว่ มนุษย์เรานั้นมีลักษณะทางสรีระหลายแบบ และแต่ละแบบอาจเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคลิกภาพหลาย ประเภท ดังนั้นจึงมีการแบ่งบุคลิกภาพออกเป็นหลายประเภท ดังนี้

เครซเมอร์ (Samuel. 1981 : 190 – 191 ; citing Kretschmer. 1921) เห็นว่า บุคลิกภาพของคนขึ้นอยู่กับรูปร่างลักษณะ จึงแบ่งบุคลิกภาพของคนตามรูปร่างหรือโครงสร้างทาง สรีระวิทยา สอดคล้องกัน 3 ประเภท คือ

1. ประเภทที่มีร่างกายอ้วนเตี้ย คอโต ร่างกายมีไขมันมาก พุงยื่น (Pygmy หรือ Endomorphy) คนประเภทนี้เป็นคนชอบแสวงหาความสบาย ไม่รีบร้อน ชอบสังคม สนุกสนาน รื่นเริง โกรธง่ายหายเร็ว และกินจุ

2. ประเภทที่มีรูปร่างผอมสูง ตัวยาว แขนยาว อ่อนแอ (Ectomorphy) คนประเภทนี้มีลักษณะเคร่งขรึม เอาการเอางาน มีความเครียดทางอารมณ์อยู่เป็นนิจ ชอบสันโดษ ไม่เข้าสังคม

3. ประเภทที่มีรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรง เต็มไปด้วยกล้ามเนื้อ ร่างกาย แข็งแรง ชอบออกกำลังกาย (Atheletic หรือ Mesomorphy) คนประเภทนี้ชอบทำอะไรแปลก ๆ ชั่น ๆ ไม่ค่อยมีความทุกข์ร้อน ไม่เคยพูดถึงเรื่องความเป็นความตาย สนุกสนานอยู่เสมอ

ฟรืดแมน และโรสแมน (Friedman and Roesman. 1974 : 164) สรุปลักษณะ ของบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ไว้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบเอ (Type A Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคลิกภาพเร่งรีบชอบแข่งขันและก้าวร้าว ชอบทำงานให้ได้มาก ๆ ในเวลาน้อย มีความรู้สึกว่เวลา ผ่านไปอย่างรวดเร็ว มีความมานะพยายามในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จ ชอบฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ชอบทำงานด้วยความรวดเร็ว ทนไม่ได้กับการ ทำงานล่าช้า มีความต้องการพักผ่อนน้อยกว่าคนอื่น และถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกโกรธและก้าวร้าว ได้ง่าย

บุคลิกภาพแบบบี (Type B Behavior Pattern Personality) หมายถึง บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ผ่อนคลาย ไม่รีบร้อนและไม่ก้าวร้าว มีลักษณะอื่น ๆ คือ ชอบการพักผ่อนและ

ดำเนินชีวิตแบบง่าย ๆ ไม่ชอบฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงานและไม่ค่อยชอบทำงานในเวลาอันรีบด่วน

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของบุคลิกภาพขึ้นอยู่กับว่ายึดเอาหลักการใดเป็นเกณฑ์ เช่นยึดเอาลักษณะทางกายภาพเป็นเกณฑ์ ก็เป็นอ่อน คนเตี้ย ถ้ายึดเอาลักษณะทางสังคมเป็นเกณฑ์ ก็เป็นผู้มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและกล้าแสดงออก บุคลิกภาพแบบเฉื่อยชาหรือเร่งรีบ

2.1.2.5 ประวัติความเป็นมาของบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี

บุคลิกภาพแบบเอ เป็นบุคลิกภาพที่ค้นพบในราวปี ค.ศ. 1960 อันเนื่องมาจาก นายแพทย์ฟริดแมน (Friedman) และนายแพทย์โรสแมน (Roseman) ได้เริ่มสังเกตผู้ป่วยโรคหัวใจว่ามีบุคลิกภาพบางอย่างที่แปลกไปจากผู้ป่วยโรคอื่น ๆ จากการสังเกตเหตุการณ์บางอย่างในคลินิกโรคหัวใจของเขาพบว่า แก้วอี้ที่ผู้ป่วยโรคหัวใจมานั่งตรวจนั้นมีรอยลึกเฉพาะตรงขอบแก้วอี้เท่านั้น แสดงว่าคนใช้ส่วนใหญ่ของเขานั่งแต่ตรงขอบแก้วอี้ ซึ่งทำให้เขาคิดว่าคนเช่นนี้จะต้องเป็นคนที่รีบร้อน เพราะคนที่ทำอะไรรีบร้อน รีบเร่ง มักนั่งแก้วอี้แต่ตรงขอบ เพื่อจะได้ลุกขึ้นได้รวดเร็วคล้ายกับเป็นลักษณะของความพร้อมที่จะเคลื่อนไหวทันที จากความคิดนี้ทำให้เขาคิดว่าน่าจะมีบุคลิกภาพบางอย่างที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตของเขาอีกว่า ผู้ป่วยโรคหัวใจบางคนนั้นไม่มีปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor) ที่เคยเชื่อกันว่าเป็นสาเหตุสำคัญของโรคหัวใจเลย แต่เดิมนั้นพบว่าการมีโคเลสเตอรอลสูง ความดันโลหิตสูง การสูบบุหรี่ การเป็นเบาหวานและความอ้วน เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ ถ้าบุคคลใดมีปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้ก็จะมีโอกาสเกิดโรคหัวใจมากกว่าบุคคลทั่วไป ดังนั้นเขาจึงใช้เวลาถึง 8 ปีในการร่วมกันศึกษาและวิจัยบุคลิกภาพของผู้ป่วยโรคหัวใจ และในที่สุดพบว่ามีบุคลิกภาพชนิดหนึ่ง ซึ่งต่อมาเขาให้ชื่อว่า บุคลิกภาพแบบเอ และบุคคลที่มีบุคลิกภาพตรงข้าม เขาเรียกว่า เป็นบุคลิกภาพแบบบี การค้นพบบุคลิกภาพแบบเอนั้น ถือว่าเป็นค้นพบที่สำคัญ เพราะบุคลิกภาพแบบเอเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญกว่าปัจจัยทุกตัว ถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่เป็โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หรือโรคไขมันในหลอดเลือดสูงกับคนที่ไม่มีบุคลิกภาพแบบเอแล้ว คนที่มีบุคลิกภาพแบบเอจะถือว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สูงที่สุดของการเกิดโรคหัวใจ (เกษม กัลดแพ. 2537 : 36 ; อ้างอิงจาก รังสิต ห่มระฤก. 2532)

2.1.2.6 การวัดบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี

ฟริดแมน และโรสแมน (Friedman and Roseman.1974) กล่าวถึง แบบวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และบี มี 3 แบบ คือ

แบบวัดที่ 1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview : SI) ประกอบด้วยคำถาม 25 ข้อ เป็นการถามโดยให้ผู้ตอบรายงานพฤติกรรมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ

ที่ทำให้คนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ ไม่สามารถทนได้ เช่น สถานการณ์ที่ทำให้โกรธ สถานการณ์ที่มีการแข่งขันอย่างมาก แบบสัณฐานนี้เป็นการวัดการแสดงออกทางด้านกายภาพ

แบบวัดที่ 2 มาตราวัดลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ ของเฟรมมิงแฮม (Framingham Type A Scales : FTAS) เป็นแบบวัดรายงานตนเอง เช่นเดียวกับแบบที่ 1 ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ วัดทางด้านความรู้สึกว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็วและการรับรู้ว่ามีความกดดันในการทำงาน

แบบวัดที่ 3 แบบสำรวจการกระทำของเจินกินส์ (Jenkins Activity Survey : JAS) เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 20 ข้อ บุคคลที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้สูง เป็นคนที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ โดยกลุ่มบุคคลนี้รายงานว่า มีความรู้สึกที่เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ทำงานด้วยความรีบเร่ง ไม่ย่อท้อต่อความอ่อนล้าหรือการทำงานที่ประสบความล้มเหลว นอกจากนี้ยังรายงานว่าตนเองทำงานหนักและมีความต้องการผลสัมฤทธิ์มากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ รายงานว่ามีความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ มีความตั้งใจเพิ่ม สถานภาพอาชีพให้สูงขึ้น

2.1.3 นิสัยทางการเรียน

2.1.3.1 ความหมายของนิสัยทางการเรียน

เรนน (Wrenn. 1968 : 1 - 4) กล่าวว่านิสัยในการเรียนเป็นพฤติกรรมทางด้านการเรียนที่บุคคลมีความพึงพอใจและปฏิบัติเป็นประจำ โดยพฤติกรรมนั้นอาจจะมาจากทักษะในการเรียน และเทคนิคในการเรียนของบุคคลนั้น

โฮลท์แมน (Holtzman. 1965 : 17) ได้ให้ความหมายของนิสัยทางการเรียนว่า เป็นพฤติกรรมการเรียนที่แสดงออกสม่ำเสมอเกี่ยวกับการใช้เวลา ซึ่งได้แก่ การเรียนรู้การใช้เวลาอย่างเหมาะสมในการเรียนและการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาไม่ผัดผ่อนหลีกเลี่ยงรอบเวลา ไม่เสียเวลากับเรื่องไม่เป็นเรื่อง

เรนน และลาร์เซน (Wrenn and Larsan. 1969 : 5 -11) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับนิสัยทางการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติอย่างสม่ำเสมอ ประกอบด้วย การมีสมาธิในการเรียน วิธีอ่านและจดจำคำบรรยาย การวางแผนการเรียน การแบ่งเวลาเรียน การทบทวนบทเรียนและทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ดังนั้นนิสัยทางการเรียนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของยุทธวิธีการเรียนซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในตัวผู้เรียน

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538 : 1) กล่าวว่า นิสัยทางการเรียน คือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพอใจและความมุ่งมั่นที่จะศึกษาหา

ความรู้ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ประกอบด้วย ความตั้งใจเอาใจใส่ต่อการเรียน การจัดระบบการเรียน ความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชยัน อดทน รับผิดชอบ ฟังตนเอง และมีความภูมิใจในผลการเรียนของตน

ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่า นิสัยทางการเรียน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแสดงถึงความพึงพอใจในการเรียน เป็นลักษณะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ จนกลายเป็นนิสัยของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจในการเรียน

2.1.3.2 การสร้างและวิธีแก้ไขปรับปรุงนิสัยทางการเรียน

นิสัยทางการเรียนสามารถแสดงออกได้ 2 ลักษณะคือ นิสัยทางการเรียนที่ดี และนิสัยการเรียนที่ไม่ดี โดยทั่วไปเชื่อกันว่านักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนที่ดีมักจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนนักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนที่ไม่ดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หรือไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน แต่นิสัยทางการเรียนเกิดจากการฝึกฝน หรือปฏิบัติเป็นประจำ ดังนั้นนักเรียนสามารถปรับปรุงนิสัยทางการเรียนของตนเองได้ ดังที่ ทัสซิง (Tussing. 1949 : 29) ให้ความเห็นว่านิสัยทางการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ โดยการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ดีขึ้น การ์เรทท์ (Garrett. 1964) ได้แนะนำวิธีสร้างนิสัยที่ดีไว้ดังนี้

1. แก้นิสัยที่ไม่ต้องการ โดยสร้างนิสัยที่ต้องการแทน
2. สร้างนิสัยใหม่โดยการวางเงื่อนไข
3. ตั้งระเบียบการสร้างให้แน่นอน เช่น กำหนดเวลาอ่านหนังสือ กำหนดวิธีปฏิบัติ

ปฏิบัติ

4. พยายามฝึกนิสัยใหม่อย่างมุ่งมั่นสม่ำเสมอ

ทิพาวดี เอมะวรรณนะ (2529 : 2) ได้เสนอวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนมองเห็นปัญหาของตน เมื่อผู้เรียนตระหนักว่าวิธีการเรียนของตนในปัจจุบันยังไม่ได้เท่าที่ควร รู้ว่าไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยเหตุใด ก็แสดงว่าผู้เรียนเริ่มมองเห็นปัญหาของตนเองแล้ว

2. มองเห็นวิธีการแก้ปัญหา เมื่อผู้เรียนต้องการปรับปรุงตนเองก็เริ่มต้นหาทางที่จะแก้ปัญหา

3. ดำเนินการแก้ปัญหาโดยยึดหลักปฏิบัติ 6 ประการ คือ

1. สะสม (Gradualness) คือการเรียนอย่างค่อยเป็นค่อยไป สะสมวันละนิดมิใช่หักโหม โดยเฉพาะก่อนสอบเพียง 5 -6 วัน

- แบบฝึกหัดหลายๆครั้ง
2. ทำซ้ำ (Repetition) การป้องกันการลืมด้วยการท่องและทำซ้ำ
3. ย้ำเสริมแรง (Reinforcement) อาจให้รางวัล ชมเชยตนเอง เพื่อให้เกิดกำลังใจในการเรียน
4. เพิ่มความกระตือรือร้น (Active Learning) ต้องมีความเอาใจใส่ต่อการเรียนสม่ำเสมอ
5. เน้นการปฏิบัติ (Practice) ควรลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญ
6. หาสิ่งเร้า (Stimulus Control) โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเข้าช่วยเป็นตัวกระตุ้น

4. การปรับปรุงวิธีในการเรียน อาจใช้วิธีการดังนี้

1. การจัดตารางเรียน เป็นการวางแผนล่วงหน้า จัดแบ่งเวลาที่เหมาะสม
2. เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนด้วยตนเองด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับตนเอง
3. เรียนจากตำราด้วยการอ่าน คิด สรุป และถามตนเอง
4. ฝึกการบันทึก
5. ฝึกเทคนิคการอ่านเร็ว

สรุปได้ว่าการสร้างและปรับปรุงนิสัยทางการเรียน ก็คือการทำสิ่งที่ยังไม่ดีให้ดี สิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือที่ยังไม่มีก็ให้ปรากฏมีขึ้น โดยอาศัยการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ดีขึ้น การฝึกฝนด้วยวิธีการต่างๆ เป็นต้น

2.1.4 ทักษะติดต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

2.1.4.1 ความหมายของทัศนคติ

คำว่าทัศนคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่าแนวโน้มเอียง เหมาะสม มีผู้ใช้คำอื่นในภาษาเดียวกันว่า เจตคติ ซึ่งมีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาให้นิยามหรือคำจำกัดความไว้หลายท่านดังนี้

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1967 : 583 – 584) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นครั้งแรกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิด หรือสถานการณ์ใด ๆ ในทางเข้าใกล้ชิดหรือออกห่างและความพร้อมที่จะตอบสนองต่อไปในทางเอนเอียงลักษณะเดิม เมื่อพบกับสิ่งหรือสถานการณ์ดังกล่าวอีก

กูด (Good. 1973 : 417) ได้ให้คำจำกัดความของทัศนคติ ทัศนคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการต่อต้านสถานการณ์บางอย่างบุคคลหรือสิ่งใด ๆ เช่น รักเกลียด หรือไม่พอใจมากน้อยเพียงใดต่อสิ่งนั้น

อัลพอร์ต (Allport. 1967 : 156) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกในมโนคติของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่เราได้รับ ซึ่งเป็นทั้งความรู้สึกทางบวก คือ ความพอใจ ชอบ เห็นด้วย และความรู้สึกทางลบ คือ ไม่พอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพอันประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์

อนาสตาซี (Anastasi. 1990 : 585) ได้ให้คำนิยามของทัศนคติว่า ความโน้มเอียงที่จะแสดงออกว่า ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ เช่น เชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือสถาบันต่างๆ เป็นต้น ทัศนคติไม่สามารถเห็นได้โดยตรง แต่สามารถสรุปสันนิษฐานจากพฤติกรรมภายนอกที่จำเป็นต้องใช้ภาษาและไม่ต้องใช้ภาษา

สุรวงศ์ โค้วตระกูล (2545 : 366) ได้ให้ความหมายว่า ทัศนคติ เป็นอักษณาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด(Ideas) ทัศนคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีทัศนคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทัศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

เพราพรธณ เป็ลียนภู (2542 : 93) กล่าวว่า ทัศนคติ คือระดับสภาวะของจิตใจหรือสมองในลักษณะพร้อมที่จะกำหนดแนวทางตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีผลต่อความนึกคิดของเขาซึ่งความรู้สึกนี้ค่อนข้างจะแน่นอน(Stability) มีทิศทางแสดงออกให้เห็นว่าเขายอมรับหรือไม่ยอมรับวัตถุหรือบุคคลนั้นๆ

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543 : 54) ได้ให้คำนิยาม ทัศนคติว่าหมายถึง ความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางดีหรือไม่ดีก็ได้ ทัศนคดียังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2543 : 237) ได้ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึกเชื่อฝังใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินสิ่งนั้นๆ เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่าง ควบคู่ไปกับการรับรู้

สรุปได้ว่า ทักษะคิด คือความรู้สึกเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ทักษะคิดอาจจะเป็นบวกหรือลบ ทักษะคิดยังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นทักษะคิดจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

2.1.4.2 ทักษะคิดต่อการเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2543 : 237) ได้อธิบายทักษะคิดต่อการเรียน ว่าเป็นสภาพทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเพื่อตอบสนองต่อครู โรงเรียน ระบบการศึกษา เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ซึ่งอาจแสดงออกเป็น 2 ด้าน

1. ทักษะคิดในทางที่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ สนใจมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับความสามารถและวิธีการสอนของครู เห็นคุณค่าของการศึกษา

2. ทักษะคิดที่ไม่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียนบ่อยๆไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา

ศิริรัตน์ ภูสกุลเจริญศักดิ์ (2531 : 31) ได้ให้ความหมายของทักษะคิดต่อการเรียนว่า หมายถึงความคิดเห็นหรือความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ในเรื่องการเรียนอันเกี่ยวข้องกับ การเรียน ครู และเพื่อน

จากความหมายของทักษะคิดต่อการเรียนที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ทักษะคิดต่อการเรียน หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อของนักเรียนที่มีต่อประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียน ไม่ว่าจะเป็นครู เพื่อน วิชาเรียน สภาพการที่โรงเรียนหรือที่บ้าน ซึ่งส่งผลให้แสดงพฤติกรรมออกมาใน 2 ลักษณะคือ

1. ทักษะคิดที่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วย สนใจมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมของครู เห็นคุณค่าของการศึกษา

2. ทักษะคิดที่ไม่ดีต่อการเรียน นักเรียนจะแสดงออกมาในลักษณะของการไม่เห็นด้วย ไม่สนใจ ขาดเรียนบ่อยๆไม่ยอมรับความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมของครู ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา

2.1.4.3 องค์ประกอบของทักษะคิด

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2543 : 237 - 2540) อธิบายองค์ประกอบของทักษะคิดตามแนวคิดของ ไทรแอนดิส (Triandis. 1971 : 2) มีอยู่ 3 ประการดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นการที่สมองของบุคคลได้รับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่างๆที่ได้รับ ทำให้เกิดแนวคิดที่แสดงออกไปว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด

2. ความรู้สึก (Affective Component) เป็นลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่คล้อยตามความคิด ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ทักษะคิดจะแสดงออกในรูปของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ องค์ประกอบด้านความรู้สึกจะเป็นตัวนำความคิดอีกทีหนึ่ง

3. พฤติกรรม (Behavioral Component) คือความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนอง เป็นผลเนื่องมาจากความคิดความรู้สึกซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ

ลัวัน สายศ และอังคณา สายศ (2543 : 54) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันนักจิตวิทยามีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของทัศนคติแตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ

1. ทัศนคติมีองค์ประกอบเดียว ตามความคิดหรือแนวความเชื่อนี้พิจารณาได้จากนิยามทัศนคตินั้นเอง กลุ่มนี้จะมองทัศนคติเกิดจากการประเมินค่าของทัศนคติว่ารู้สึกชอบหรือไม่ชอบ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้แก่ เทอร์สโตน (Thurstone. 1931) แอลพอร์ด (Allport. 1935) และคนอื่นๆ อีกหลายคน

2. ทัศนคติมีสององค์ประกอบ ตามแนวคิดนี้มองทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive) และด้านความรู้สึก (Affective) นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทัศนคติเป็น 2 องค์ประกอบได้แก่ แคทซ์ (Ketz. 1960)

3. ทัศนคติ 3 องค์ประกอบ แนวคิดนี้เชื่อว่าทัศนคติมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ด้านสติปัญญา (Cognitive Component) ประกอบด้วยความรู้คิดและความเชื่อที่ผู้นั้นมีต่อเป้าหมายทัศนคติ

2. ด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่คล้อยตามความคิดที่มีต่อเป้าหมายทัศนคติ ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ทักษะคิดจะแสดงออกในรูปของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่

3. ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนองต่อเป้าหมายทัศนคติ เป็นผลเนื่องมาจากความคิดความรู้สึก

แนวคิดนี้เป็นของโรเซนเบิร์กและโฮฟแลนด์ (Rosenberg & Hovland. 1960)

สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของทัศนคติ นักจิตวิทยามีความคิดเห็นแตกต่างกัน แต่ที่เป็นที่รับรู้กันทั่วไปมี 3 องค์ประกอบ คือความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะทำ

2.1.4.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติ

ชาติชาย พิกษณ์ธนาคม (2544 : 97) กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติไว้ดังนี้

1. เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละคน โดยรวบรวมจากประสบการณ์ต่างๆในอดีต ประสบการณ์ที่เก็บสะสมได้มนุษย์จะทำการจำแนกแยกแยะเป็น 2 ลักษณะ คือ ชอบ – ไม่ชอบ, ดี – ไม่ดี, สนใจ – ไม่สนใจ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่แต่ละคนเก็บสะสมมา เป็นตัวประเมินตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางของทัศนคติ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะถูกหล่อกล่อมมาจากความเชื่อที่แตกต่างกัน
2. เกิดจากการรับทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน การรับทัศนคติของผู้อื่นมักเป็นกรณีที่คุณคนนั้นมีความสำคัญ น่าเชื่อถือ
3. เกิดจากประสบการณ์ที่ประทับใจมาก ประสบการณ์บางอย่างที่ประทับใจมากทั้งด้านดีและด้านไม่ดีเพียงครั้งเดียวก็อาจก่อให้เกิดทัศนคติได้อย่างรวดเร็ว

2.1.4.5 ลักษณะสำคัญของทัศนคติ

สุรางค์ โค้วตระกูล (2545 : 367) ได้อธิบายลักษณะที่สำคัญของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. ทัศนคติเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นทัศนคติจึงมีทั้งบวกและลบ
3. ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้คิด (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavioral Component)
4. ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจจะเปลี่ยนจากบวกเป็นลบหรือจากลบเป็นบวก บางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของทัศนคติ หรือเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย ทัศนคติบางอย่างอาจหยุดเลิกไปเลยก็ได้
5. ทัศนคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่คุณคนนั้นเป็นสมาชิก
6. สังคมประภคิต(Socialization) มีความสำคัญต่อพัฒนาการทัศนคติของเด็ก โดยเฉพาะทัศนคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม

ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2543 : 242 - 245) กล่าวว่า ทัศนคติมีลักษณะดังนี้

1. ทัศนคติเกิดจากประสบการณ์สิ่งเร้าต่างๆรอบตัว บุคคล การอบรมเลี้ยงดู ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดทัศนคติ แม้ว่าประสบการณ์ที่เหมือนกัน ก็จะมีทัศนคติที่แตกต่างกันไปด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สติปัญญา อายุ เป็นต้น

2. ทศนคติเป็นความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เป็นการเตรียมความพร้อมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่สังเกตได้ สภาวะความพร้อมที่จะตอบสนองมีลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่ชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ และจะเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์ด้วย

3. ทศนคติมีทิศทางของการประเมิน คือ ลักษณะความรู้สึกรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความรู้สึกรู้สึกหรือประเมินว่าชอบ พอใจ เห็นด้วย ก็หมายความว่า เป็นทศนคติทางบวก แต่ถ้าผลการประเมินออกมาในทางที่ไม่ดี ก็หมายความว่า เป็นทศนคติทางลบ

4. ทศนคติมีความเข้ม (Intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจแตกต่างกันในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยแตกต่างกัน เช่น รักมาก รักน้อย โกรธมาก โกรธน้อย เป็นต้น

5. ทศนคติมีความคงทน ทศนคติเป็นสิ่งที่บุคคลมีความยึดมั่นถือมั่น และมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลนั้น การยึดมั่นทศนคติต่อสิ่งใดทำให้การเปลี่ยนทศนคติต่อสิ่งนั้นกระทำได้อย่างยาก

6. ทศนคติมีทั้งพฤติกรรมภายในและภายนอก พฤติกรรมภายในเป็นสภาวะทางจิตใจซึ่งหากไม่แสดงออกก็ไม่สามารถรู้ได้ ส่วนพฤติกรรมภายนอกจะแสดงออกเมื่อถูกกระตุ้น

7. ทศนคติจะต้องมีสิ่งเร้าจึงจะเกิดการตอบสนอง แต่ก็ไม่จำเป็นว่า ทศนคติที่แสดงออกจากพฤติกรรมภายใน และพฤติกรรมภายนอกจะสอดคล้องกัน เพราะก่อนการแสดงออกบุคคลนั้น อาจปรับปรุงความรู้สึกที่จะกระทำให้เหมาะสมกับปทัสถานของสังคม แล้วจึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอก

สรุปได้ว่า ลักษณะที่สำคัญของทศนคติ คือ เป็นสิ่งที่อาศัยการเรียนรู้ มีทั้งบวกและลบ เปลี่ยนแปลงได้ มีความเข้ม ความคงทน มีสิ่งเร้าจึงจะเกิดการตอบสนอง

2.1.4.6 อิทธิพลของทศนคติต่อการศึกษา

เพราะพรอน เปลิเยนญ์ (2542 : 110) กล่าวถึงอิทธิพลของทศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ไว้ว่า ทศนคติเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนของผู้เรียน เพราะทศนคติเป็นรากฐานสำคัญของ การเรียนรู้ เป็นเครื่องนำทางให้เกิดนิสัยที่ดีในการเรียน ผู้เรียนที่มีทศนคติที่ดีต่อการเรียน ช่วยทำให้การเรียนดีขึ้น ง่ายต่อการสอนและการปกครอง สิ่งที่จะช่วยสร้างทศนคติแก่ผู้เรียนมีได้หลายทางด้วยกัน ดังนี้

1. บ้าน พฤติกรรมการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครอบครัว มีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดทศนคติของผู้เรียนในระยะเยาว์วัย

2. โรงเรียน ผู้สอน เพื่อน กลุ่ม มีบทบาทสำคัญในการสร้างทศนคติในวัยเรียน ผู้สอนควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน

3. ชุมชน สถานการณ์ของชุมชน เป็นแบบอย่างที่คุณเรียนจะได้รับการถ่ายทอดทัศนคติ

4. สื่อมวลชน มีอิทธิพลในการสร้างทัศนคติที่สำคัญ จึงควรให้ข้อคิด ความรู้ที่ทรงคุณค่าและถูกต้องแก่เยาวชนในสังคม

2.1.4.7 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528 : 233) กล่าวว่า ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนจะเป็นตัวกำหนดแนวทางพฤติกรรมของนักเรียนไปสู่จุดหมายปลายทางของการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาทัศนคติต่อการเรียนในทางที่ดี ดังนี้

1. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน และวิชาต่างๆ อาจทำได้โดย

1.1 จัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจและสนุกสนาน

1.2 ครูต้องเป็นแบบฉบับที่ดี ทั้งด้านความคิด ความประพฤติ และการมีระเบียบวินัยทั้งด้านการเรียนรู้และด้านสังคม

2. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน

2.1 ให้การแนะนำ โดยชี้แนวทางการปฏิบัติต่อการเรียนให้ถูกต้องเหมาะสม ชี้ให้เห็นคุณและโทษอย่างแท้จริง

2.2 พยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัด และความต้องการแก่นักเรียนแต่ละคนเพื่อให้กำลังใจที่จะเรียนรู้มากกว่าการลงโทษ

2.3 พยายามให้เด็กได้ลงมือกระทำเอง และมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสิ่งนั้นๆ

2.1.5 ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง

เครช (Krech. 1962 : 182) เห็นว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงได้เปรียบเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้รับการสนับสนุนทางการเงินในด้านการศึกษาเล่าเรียน และบิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง มีแนวโน้มที่จะเสียสละเพื่อสนับสนุนทางการเงินเพื่อการศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรของเขา ขณะที่บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า อาจจะไม่สามารถให้การสนับสนุนได้

จอห์น และโฮเวิร์ด (John and Howard. 1975 : 89) มีความเห็นว่า ตั้งแต่เกิดมามนุษย์มีความต้องการสภาพฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การยอมรับในสังคม ซึ่งระดับชั้นในสังคมคือเกณฑ์จากขนาดของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ

สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม (2529 : 167) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย เด็กสามารถใช้จ่ายฟุ่มเฟือย พ่อแม่มีฐานะทางสังคมมากจนกระทั่งไม่มีเวลาอยู่ดูแลอบรมลูกได้เท่าที่ควรจะทำให้เด็กกลายเป็นเด็กอ้วนผิวดำนอกบ้าน เพราะเด็กมีสิ่งอำนวยความสะดวก คือ เงิน รถยนต์ และบางครั้งมีอาวุธเป็นเครื่องมือ

ประดินันท์ อุปรมัย (2532 : 263) กล่าวว่า ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีภาระหน้าที่โดยตรงต่อการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว จำเป็นต้องให้เวลากับครอบครัวไม่ได้รับการตอบสนองของความต้องการอย่างเพียงพอ ขาดโอกาสที่จะแสวงหาความบันเทิงเพื่อผ่อนคลายความเครียด อย่างไรก็ตามครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง หัวหน้าครอบครัวมีภารกิจต้องทำงานมากและมีเงินมากพอที่จะจ้างผู้อื่นมาเลี้ยงดูเด็กแทนตน ทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นไปตามอารมณ์และลักษณะนิสัยของผู้เลี้ยงมากกว่าจะคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก นอกจากนี้บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจำนวนไม่น้อยที่เลี้ยงลูกแบบตามใจทุกอย่าง และปกป้องลูกมากเกินไปทำให้เด็กขาดความเข้าใจในสิ่งที่ควรและไม่ควรเอาแต่ใจตนเอง

ลีปนันท์ เกตุทัต (2533 : 168 - 175) กล่าวว่า การพัฒนาความเจริญก้าวหน้าเชิงวัตถุ ก่อให้เกิดผลกระทบตามมามากมาย ไม่ว่าจะทางด้านวัตถุหรือจิตใจ โดยเฉพาะพัฒนาการความรู้สึกนึกคิดของเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีต่อสังคม ปัจจุบันซึ่งเสนอเป็นภาพลักษณ์ได้ 3 กลุ่มคือ เด็กที่มีครอบครัวฐานะปานกลางขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีโอกาสในสังคมและได้เปรียบกว่าเด็กกลุ่มอื่น เด็กยอมมีแรงจูงใจและโอกาสทางการศึกษาดีกว่ากลุ่มอื่น แต่หากอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ความต้องการเชิงวัตถุได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอหรืออาจมากเกินไปจนความต้องการ แต่อ่อนทางจิตใจ พ่อแม่ไม่มีเวลาเอาใจใส่ การศึกษาทางจิตวิทยาบอกว่า เด็กเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะดิ้นรนให้ได้รับการเอาใจใส่เชิงลบเมื่อเขาทำผิด ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวเศรษฐกิจใหม่เป็นเด็กที่เคยยากจน ด้อยโอกาสในสังคม แต่พ่อแม่ร่ำรวยขึ้นเนื่องจากที่ดินอยู่ในเขตความเจริญทางเศรษฐกิจ เมื่อชายที่คนก็มักจะอพยพมาใช้ชีวิตอยู่ในเขตชุมชน ใช้เงินแสวงหาความสุขทางวัตถุ มีแนวโน้มเพียงที่จะฟุ้งเฟ้อจ่ายเงินอย่างไม่รู้คุณค่า และเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนและห่างไกลความเจริญ และเด็กที่ด้อยทางสมองและร่างกาย เป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสที่สุดในสังคม เพราะเกิดในครอบครัวที่เป็นชาวนา ชาวไร่ ที่มีการศึกษาต่ำ ดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมหรือเกิดในสลัม โดยพ่อแม่ไม่ตั้งใจ เด็กมักมีสภาพร่างกายและสมองบกพร่อง ขาดโอกาสทางการศึกษาและสังคม เพราะการมีปัญหาด้านเศรษฐกิจทำให้ครอบครัวไม่สามารถส่งเสียด้านการเรียนได้ เด็กต้องลาออกจากโรงเรียนกลางคัน ช่วยพ่อแม่ทำงานหารายได้ เด็กกลุ่มนี้จึงเป็นบุคคลที่น้อยเนื้อต่ำใจได้ง่าย หากไม่ได้รับความช่วยเหลือให้ถูกทางอาจเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ขาดการมีส่วนร่วมในสังคม

สรุปจากข้อความข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะมีลักษณะขาดการควบคุมตนเอง มีแนวโน้มที่เป็นเด็กเกเรมีปัญหาต่อสังคม รวมถึงการปรับตัวอยู่ในสังคมไม่ดี ชอบแยกตัวและมีอารมณ์ไม่มั่นคง ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับปานกลางจะมีความรู้ในการอบรมสั่งสอนบุตรมีการตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษา และการมีทักษะทางสังคม

2.1.6 ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

2.1.6.1 ความหมายของความคาดหวัง

ฟินน์ (Finn. 1962 : 390) กล่าวว่า ความคาดหวังหมายถึง การประเมินค่าบุคคลอื่นหรือตนเองด้านจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึก และใช้ความคาดหมายนั้นเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมที่จะมีต่อบุคคลที่ตนคาดหวังหรือต่อตนเองในลักษณะที่ตนเห็นว่าถูกต้อง

วิทเทคเคอร์ (Whittaker. 1965 : 635) ให้คำนิยามของความคาดหวังว่า หมายถึง เป้าประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเองและเป็นสิ่งที่เขาพยายามทำให้สำเร็จ

รีดเดอร์ (Reeder. 1971 : 157) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึงท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติในสิ่งที่ตนต้องการ

สิริวรรณ อัครกุล (2528 : 13) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นการคิดล่วงหน้าไว้ก่อน ซึ่งอาจจะเป็นไปหรือไม่เป็นไปตามที่คิดก็ได้

จากความหมายของความคาดหวังที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า ความคาดหวัง คือ ความปรารถนาที่บุคคลวางไว้เพื่อตนเอง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางแห่งพฤติกรรม และให้ เป็นไปตามความปรารถนานั้นในอนาคต

2.1.6.2 พลังของความคาดหวัง

เฮร์ลอค (Herlock. 1973 : 185 - 156) กล่าวว่า ความเข้มหรือความรุนแรงของความคาดหวัง ขึ้นอยู่กับเป้าหมายที่ต้องการอยู่ใกล้หรือไกลตัวมากน้อยเพียงใด และขึ้นอยู่กับความสำคัญของเป้าหมาย ถ้าหากได้มาอย่างยากลำบากก็ทำให้เกิดพลังความคาดหวังสูง ส่วนเป้าหมายที่สูงเกินความสามารถอาจทำให้เกิดความท้อใจได้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ (2522 : 180 - 181) กล่าวว่าสภาวะที่ส่งเสริมให้ ความคาดหวังมีอิทธิพลสูงขึ้น ขึ้นอยู่กับความเข้มของความต้องการ 2 ประการ ดังนี้

1. บุคคลขาดสิ่งที่ต้องการอยู่มากหรือน้อย จึงจะถึงระดับที่เขาพอใจ ถ้าขาดมากหรือต้องการมาก ก็จะช่วยให้ความคาดหวังมีอิทธิพลสูงขึ้น

2. สิ่งที่คุณต้องการนั้นมีประโยชน์เพิ่มมากขึ้นเพียงใด ถ้าได้รับประโยชน์มาก ความเข้มของความต้องการก็จะมาก

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 84 - 85) อธิบายความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลไว้ 3 มิติ ดังนี้

1. ปริมาณของความคาดหวัง (Magnitude) ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนในการกระทำพฤติกรรม จะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล เป็นความคาดหวังของบุคคลว่าตนจะทำงานสำเร็จถึงระดับใด เมื่อต้องทำงานที่มีระดับความยากง่ายแตกต่างกัน

2. การแผ่ขยาย (Generality) ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน จะแผ่ขยายจากสถานการณ์หนึ่ง ไปสู่สถานการณ์อื่นที่มีปริมาณที่แตกต่างกัน กล่าวคือประสบการณ์บางอย่าง ไม่ทำให้ความคาดหวังขยายไปสู่สถานการณ์อื่น

3. ความเข้ม (Strength) ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถตนมีความเข้มน้อย เมื่อไม่เป็นไปตามความคาดหวัง แต่ถ้ามีความเข้มมาก บุคคลก็จะมีความบากบั่นพยายาม แม้จะประสบความล้มเหลวบ้างก็ตาม

สรุปว่า ความคาดหวังจะมีอิทธิพลมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับผลที่ได้รับจากความคาดหวังเป็นที่พอใจมากขึ้นเพียงใด และมีคุณค่าเพิ่มขึ้นเพียงใด ถ้ามีน้อยมาก ความคาดหวังก็ไม่มีอิทธิพล ตรงกันข้ามหากบุคคลประสบความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวัง ความคาดหวังก็จะมีอิทธิพลสูงขึ้นไปสำหรับเขา

2.1.6.3 ปัจจัยที่ทำให้ความคาดหวังแตกต่างกัน

บุคคลมีความคาดหวังต่างกัน ทั้งสิ่งที่คาดหวังและระดับของความคาดหวัง เฮอร์ลอค (Hurlock. 1973 : 191 -194) อธิบายว่าบุคคลมีความคาดหวังแตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยต่อไปนี้คือ

1. วัฒนธรรม (Cultural Ideals) วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีมาตรฐานของความคาดหวังของสมาชิกแตกต่างกัน มาตรฐานนั้นครอบคลุมถึงระดับความสำเร็จและทัศนคติต่อความสำเร็จ

2. ชนิดของครอบครัว (Kind of Family) เด็กที่มาจากครอบครัวที่มั่นคง มีแนวโน้มที่จะตั้งจุดมุ่งหมายในอนาคตสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่มั่นคง ครอบครัวที่มีการโยกย้ายบ่อยๆ เด็กจะคาดหวังไม่ได้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร

3. ระดับชั้นทางสังคม (Ordinal Position) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและฐานะทางเศรษฐกิจดี บิดามารดาจะให้ความคาดหวังต่อบุตรคนแรกและให้โอกาสแก่บุตรคนแรกมากที่สุด ซึ่งตรงกันข้ามกับครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ลูกคนสุดท้ายต้องได้รับการ

ส่งเสริมจากบิดา มารดา และพี่น้องๆมากที่สุด เพื่อให้สมาชิกคนหนึ่งในรอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น

4. วินัย (Discipline) ครอบครัวที่มีระบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยจะตั้งความคาดหวังสอดคล้องกับความเป็นจริง ตรงข้ามกับครอบครัวที่พ่อแม่เอาความคิดของตนเป็นที่ตั้ง จะตั้งความคาดหวังต่อบุตรไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

5. ฐานะในกลุ่ม (Group Status) กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับฐานะของตนในกลุ่ม และความคาดหวังของกลุ่มที่มีต่อตน

6. การใช้กลวิธาน (Use of Escape Mechanisms) กลวิธานที่มีผลต่อการตั้งความคาดหวังมากที่สุด คือการฝันกลางวัน ซึ่งเป็นการตั้งความหวังที่ไม่อยู่บนฐานความเป็นจริง

7. การบอกเล่าความคาดหวัง (Verbalization of Aspirations) ความคาดหวังที่บอกเล่าออกมามักตั้งอยู่บนฐานความเป็นจริงมากกว่าที่เก็บไว้และคิดหวังอยู่คนเดียว

8. ความล้มเหลวและความและความสำเร็จในอดีต (past Failures and Successes) บุคคลที่ประสบความสำเร็จเสมอๆ มีแนวโน้มที่จะตั้งความคาดหวังว่าจะได้รับความสำเร็จอีกในอนาคต การที่บุคคลกำหนดความคาดหวังไว้อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา

9. เพศ (Sex) ทั้งบรรยากาศของบ้านและโรงเรียนจะส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กชายตั้งความคาดหวังมากกว่าเด็กหญิง บิดามารดาจะคาดหวังในบุตรชายมากกว่าบุตรสาว

10. เซาวันปัญญา (Intelligence) คนเราจะตั้งความคาดหวังโดยอาศัยความสนใจและความสามารถของตนมากกว่าทำตามจุดมุ่งหมายที่กลุ่มทำให้

11. บุคลิกภาพ (Personality) บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อการตั้งความคาดหวังหลายกรณี เช่น ในเรื่องการชดเชย บุคคลที่ไม่ยอมรับตนเองจะตั้งความคาดหวังโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ความคาดหวังเป็นตัวกระตุ้น เป็นแนวทางในการในการดำเนินชีวิต บุคคลจะตั้งความคาดหวังโดยอาศัยประสบการณ์และการเรียนรู้ของตน พ่อแม่ตั้งความคาดหวังต่อบุตรด้วยเห็นความจำเป็นในการดำเนินชีวิตของบุตรในอนาคต

2.1.6.4 ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อบุตร

เซียร์ และคณะ (Sear & Others. 1957 : 157) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู เป็นขบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตของเด็ก และจะมีผลต่อพฤติกรรมในปัจจุบันบางประการของเด็ก ดังนั้น พฤติกรรมบางประการของเด็กเป็นผลสืบเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาอกกับเด็ก

บุญลือ วันทายนต์ (2522 : 82) กล่าวว่า ความต้องการของแต่ละครอบครัวในการมีบุตรไว้เพื่อสืบสกุล ปลอดภัยยามว่าเหว่ เจ็บไข้ชรา และลูกเป็นความคาดหวังของครอบครัวที่บิดามารดาส่วนใหญ่หวังพึ่งพาอาศัยในอนาคต

วราภรณ์ รักวิจิตร (2529 : 9 -14) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยแบบคาดหวังเอากับเด็ก เป็นการเลี้ยงดูที่บิดามารดาคาดหวังเอากับลูก โดยพยายามให้ลูกทำตามที่บิดามารดาคาดหวังไว้ บิดามารดาจะกำหนดวิถีชีวิตให้กับลูก

สุรางค์ จันทร์หอม (2529 : 41) กล่าวว่า บิดามารดาโดยทั่วไปมักคาดหวังว่า เด็กควรเป็นผู้มีกิจกรรมร่าเริงเรียบร้อย พุดจาสุภาพ รู้จักเคารพผู้ใหญ่ แต่งกายสุภาพ ไม่ใช่จ่ายเกินฐานะ ว่างไกลอบายมุข ตั้งใจเรียนและหมั่นศึกษาเล่าเรียน มีคุณธรรมสูงไม่เกเร

พรณี ชูทัย เชนจิต (2538 : 21) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของบิดามารดาต่อการศึกษาและอนาคตของนักเรียนว่า ความต้องการของบิดามารดามีอิทธิพลต่อเด็กตั้งแต่เริ่มแรกของชีวิต ในบรรยากาศของความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก ซึ่งประกอบด้วยความรัก ความเข้มงวด การขู่บังคับ ความคงเส้นคงวาในอารมณ์พ่อแม่ การที่เด็กเคยประสบทั้งความสำเร็จและความผิดหวัง จากการได้รับรางวัลและการลงโทษนี้ จะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน

อัจฉรา สุขารมณ (2542 : 1) กล่าวว่า บิดามารดาเลี้ยงดูลูก มักมุ่งหวังให้ลูกเป็นเด็กฉลาดและเก่งมาก่อนเป็นอันดับหนึ่ง โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาด้านสติปัญญาให้แก่ลูก พยายามเสริมสร้างทุกวิถีทางให้ลูกเป็นเด็กฉลาดและเก่ง

สรุปได้ว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อบุตรแต่ละครอบครัวมีลักษณะคล้ายๆกัน คือ หวังพึ่งพาอาศัยในอนาคต หวังให้ลูกประสบความสำเร็จและเป็นคนดี โดยพยายามทุกวิถีทางให้ลูกเป็นเด็กฉลาดและเก่ง

2.1.7 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ละเมียด ลิ้มอักษร (2520 : 15 -16) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของเด็ก สรุปได้ดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้เด็กรู้จักจัดตารางการทำงาน การเล่น และการพักผ่อนให้ได้สัดส่วน ถ้างานทางโรงเรียนหนักอยู่แล้ว ก็ลดงานที่บ้านให้เบาลง และดูแลให้เด็กได้ทำงานที่โรงเรียนมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อย ก็จะช่วยให้เด็กได้รับผลสำเร็จอย่างดีในการเรียน

2. อบรมสั่งสอนให้เด็กรู้จักคบเพื่อน และรู้จักการสมาคม

3. ให้โอกาสเด็กได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจการต่างๆของบ้านเพื่อเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบ และความร่วมมือกับหมู่คณะ

4. ยินยอมให้เด็กใช้จ่ายเอง และทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนไว้

5. ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจได้ถูกต้อง เช่นอบรมให้เด็กเห็นประโยชน์ของการอ่านหนังสือ เด็กก็จะสามารถใช้เหตุผลตัดสินใจใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือมากขึ้นด้วยความเต็มใจ

6. ยั่วยุให้เด็กสนใจค้นคว้าหาความรู้ โดยการเป็นกำลังใจให้กับเด็ก ตอบคำถามด้วยความเอาใจใส่และกระตือรือร้น ยั่วยุให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นต่างๆ ตามความสนใจของเด็ก

เชื้อ สาริมาน (2524 : 21) ได้กล่าวถึงบทบาทการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครองไว้ว่า ผู้ปกครองควรจัดให้นักเรียนได้มีเวลาดูหนังสือ การทำการบ้าน การเตรียมตัวสอบ ควรมีอุปกรณ์การเรียนครบ คอยดูแลให้นักเรียนเดินทางไปเรียนได้ทันเวลา สอนให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการให้รางวัลในการเรียน

ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2526 : 68 – 69) ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อผู้ปกครองในการสนับสนุนการเรียนของนักเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ สนใจในการเรียนและเข้าใจนักเรียนอย่างเพียงพอ
2. พยายามสังเกตเด็กที่อยู่ในความปกครองของตนว่า ชอบทำกิจกรรมอะไรบ้าง พยายามหาสิ่งที่มีประโยชน์ให้เด็กได้ทำตามความชอบ
3. ผู้ปกครองควรเลือกรายการในการดูโทรทัศน์ และภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับนักเรียน และแบ่งเวลาให้เป็นสัดส่วน
4. หาโอกาสพานักเรียนไปเที่ยวพักผ่อน และให้มีโอกาสพบสิ่งแปลกๆใหม่ๆ ซึ่งนอกจากเป็นการพักผ่อนแล้ว ยังเป็นการไปทัศนศึกษาอีกด้วย
5. จัดหาหนังสือที่ดีมีประโยชน์เหมาะสมสำหรับวัยของนักเรียน ให้นักเรียนอ่าน
6. จัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้น่าอยู่ มีบรรยากาศที่ดี เพื่อดึงดูดใจให้เด็กอยากอยู่บ้าน

วัลนิกา ฉลากบาง (2535 : 33 – 34) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของพ่อแม่ในการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของลูกไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทางกาย เพราะพัฒนาการทางกายเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในทุกด้าน
2. ตอบสนองความต้องการทางจิตใจของลูก เพราะเมื่อใจเป็นสุขแล้ว จะสามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งต่างๆได้ดีขึ้น

3. จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เพิ่มพูนความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษา
ของคุณ
4. จูงใจและเป็นตัวอย่างที่ดีของคุณ ในเรื่องการเขียนการอ่าน จัดหาหนังสือที่คุณ
ชอบและสนใจ
5. พยายามศึกษาและทำความเข้าใจความสามารถของคุณ ไม่ตั้งความคาดหวัง
การเรียนของคุณสูงเกินไป สอดแทรกความรู้ ทักษะทางภาษา และการคำนวณขณะทำกิจกรรมกับลูก
6. เลือกรายการในการดูโทรทัศน์ และภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับนักเรียน และแบ่ง
เวลาให้เป็นสัดส่วน
7. มีทัศนคติที่ดีต่อครูและโรงเรียน เพื่อให้ลูกมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

คอกซ์ และลีเกอร์ (Cox and Leager. 1961 : 639-648) ได้อธิบายเรื่องของความรัก
ที่พ่อแม่มีต่อบุตรไว้ว่า มีลักษณะพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. การให้ความสำคัญแก่บุตรเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูโดยการให้
สิ่งทีบุตรต้องการจริง ๆ พอ ๆ กับการให้โดยที่พ่อแม่คิดว่าบุตรต้องการ และพ่อแม่หวังว่าบุตรอาจจะมี
ความต้องการ
2. การให้ต้องตรงตามพัฒนาการ ได้แก่ พ่อแม่ตั้งความมุ่งหมายและการ
เรียกร้องไว้ให้เหมาะสมกับความสามารถทางอารมณ์ สังคม ร่างกาย และทักษะของบุตรที่พึงมีได้ตาม
ขั้นของการพัฒนาการ
3. การยอมรับและยกย่องบุตร ได้แก่ การแสดงออกโดยพ่อแม่แสดงความรักบุตร
และยอมรับบุตรแต่ละคนตามความสามารถ และขีดจำกัดของสมอง อารมณ์ และร่างกาย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าพ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญที่ต้องส่งเสริม
สนับสนุนการศึกษาของคุณ โดยการเอาใจใส่ในการเรียนของเด็ก และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก สิ่ง
เหล่านี้เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กมีความตั้งใจเรียน เอาใจใส่ต่อการเรียน และขยันหมั่นเพียรในการเรียน

2.1.8 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

เชอซิลด์ (วิจิตร วรุตบางกู. 2524:151; อ้างอิงจาก Churchill . n.d.) กล่าวว่า เรา
เป็นผู้กำหนดรูปแบบของอาคารและอาคารก็กำหนดพฤติกรรมของเราเหมือนกัน อาคารสถานที่
จัดเป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ห้อง
โสตทัศนูปกรณ์ ห้องสารบรรณ โรงอาหาร สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและบริเวณทั้งหมด
ของสถาบัน ในปัจจุบันนี้ ได้ตระหนักถึงความสำคัญทางด้านจิตใจมากขึ้นจึงหันมาสนใจในการจัด
สภาพแวดล้อมเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้งทางด้านความสุขสบายทางร่างกาย และ

ยกระดับจิตใจของผู้ใช้อาคารมากขึ้นมากกว่าแต่ก่อน สิ่งแวดล้อมยังมีผลต่อความรู้สึกรวมทั้งทางตรงและทางอ้อม

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 10 - 14) ได้กล่าวถึงบรรยากาศทางกายภาพในการเรียนการสอนไว้ว่า บรรยากาศทางกายภาพ คือลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพที่เหมาะสม ควรเป็นดังนี้

1. ห้องเรียนควรมีสีสันน่าดู และเหมาะสมสบายตา อากาศถ่ายเทดี ปราศจากเสียงรบกวน กว้างขวางพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน
2. ห้องเรียนควรมีบรรยากาศอิสระของการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนการเคลื่อนไหวกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท
3. ห้องเรียนสะอาดถูกสุขลักษณะ น่าอยู่ ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
4. สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่างๆ สามารถเคลื่อนย้ายได้ และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยการสอนและการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ได้
5. การจัดห้องเรียนให้พร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง เช่น ให้มีความเหมาะสมต่อการสอนวิธีต่างๆ ตัวอย่างเช่น เหมาะต่อการสอนโดยกระบวนการกลุ่ม วิธีบรรยาย และวิธีการแสดงละคร เป็นต้น

พินัส หันนาคินท์ (2524:297-298) อธิบายว่า อาคารสถานที่ของสถาบันการศึกษานี้รวมความตั้งแต่ตัวอาคาร สนาม ตลอดจนสิ่งก่อสร้างต่างๆ สถาบันการศึกษาจะต้องบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้อยู่เสมอ นอกจากนี้ ต้องวางแผนในการใช้อาคารสถานที่ต่างๆ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด การตกแต่งบรรยากาศให้สวยงามกลมกลืนกันก็จะสร้างบรรยากาศที่ดี ทำให้จิตใจและอารมณ์ของประชาชนในสถานที่นั้นสดชื่นขึ้น สิ่งที่จะขาดเสียไม่ได้สำหรับสถานศึกษา คือ ต้องมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจด้วย

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์(2523 : 45 -46) กล่าวถึง ความสำคัญของการมีสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียน สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมและโครงการต่างๆ ภายในโรงเรียนมีผลโดยตรงต่อชีวิตและสุขภาพของนักเรียนในแง่ต่างๆ กัน ในแง่บวกคือ การทำให้นักเรียนมีความสะดวกสบาย ร่าเริง มีความสุข รักสวยงาม หรือในแง่ป้องกันไม่ให้เกิดโรคและป้องกันภัยอันตรายจากการบาดเจ็บต่าง ๆ และในแง่การช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการศึกษา กล่าวโดยสรุป สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนจะช่วยให้เกิดผลทั้ง 3 ด้าน คือ

1.ผลทางบวก สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนจะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่เรียนที่น่าไปเรียน การระบายอากาศที่ดีและการจัดแสงสว่างให้เหมาะสม จะช่วยให้ห้องเรียนน่าอยู่เรียนได้สบายยิ่งขึ้น อาคารเรียนที่สะอาดเรียบร้อยจะทำให้ครูและนักเรียนอยากเข้าไปอยู่มากกว่าอาคารเรียนที่สกปรก การมีน้ำดื่มอย่างเพียงพอ การจัดที่นั่งให้สบาย และโรงอาหารที่เรียบร้อยก็เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ สัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของทั้งสองฝ่าย การใช้วิธีสอนที่ดีจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จบ่อยครั้ง และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ จะช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในงานของตนได้นานทำให้นักเรียนอยากตอบสนองด้วยการร่วมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนทำให้นักเรียนมีความสุขด้วย

2.การป้องกันโรคภัย หรืออันตรายต่างๆ โดยการร่วมมือกับแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขจะช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของโรคต่างๆ

3.พัฒนาการเรียน สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียน กระบวนการทางด้านจิตวิทยาอันสลับซับซ้อนของการเรียนรู้เป็นผลมาจากกรณีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม และบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากองค์ประกอบต่างๆ ทั้งทางกายและทางจิตใจ

วันชัย ช่องดารากุล (2538 : 11) กล่าวว่า อาคารสถานที่ของสถานศึกษานับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์ เพราะถ้ามีอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ดีแล้ว ย่อมทำให้เกิดบรรยากาศและแรงจูงใจในการเรียน ตลอดจนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

สมพร สุทัศน์ีย์ (2544 : 134 - 136) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนไว้ว่า บรรยากาศในห้องเรียนไม่ร้อนอบอ้าว โปร่ง อากาศถ่ายเทได้สะดวก จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เด็กนั่งสบายๆ เหมาะกับวัยและรูปร่างของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น โต๊ะเรียนม้านั่งควรอยู่ในสภาพที่แข็งแรงทนทาน อาคารเรียนมั่นคงแข็งแรง อุปกรณ์เครื่องใช้ในห้องเรียน เช่น พัดลมติดเพดานอยู่ในสภาพที่แข็งแรง เครื่องใช้ไฟฟ้าอยู่ในสภาพดีปลอดภัย

จากเอกสารที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนที่ดี จะต้องเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่ปลอดภัย โปร่ง มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน ตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน มีความกระตือรือร้นและมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน

2.1.9 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

2.1.9.1 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

รอทแมน (Rothman. 1968 : 34 – 36) กล่าวว่า สิ่งที่ควรคำนึงถึงให้มากที่สุด ในระบบการเรียนการสอนนั้น คือ สัมพันธภาพที่ดีของครูผู้สอนกับนักเรียน ครูจะต้องยอมรับ เข้าใจ เป็นกันเอง ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเอง และครูจะต้องแสดงให้เห็นได้ ชัดเจนอีกด้วยนั่นคือ ครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ประหยัด ทองมาก (2526 : 8) กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างครู กับนักเรียนว่า ครูมีความสำคัญที่สุด เมื่อเด็กอยู่ในโรงเรียน ครูจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด รองไปจากพ่อแม่ และได้ศึกษาความเจริญเติบโตของเด็กอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับธรรมชาติจิตใจและความต้องการของเด็ก ครูจึงมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ จิตใจและความประพฤติของเด็ก มีผู้กล่าวว่า ครูเป็นพ่อแม่คนที่สองของเด็ก กล่าวคือ ครูมิใช่เพียงแต่ให้ความรู้ในห้องเรียนอย่างเดียว แต่เป็นผู้ อบรมกล่อมเกลานิรันดร์ใจและความประพฤติของเด็ก ดังนั้นการที่เด็กจะมีความสุขและเรียนหนังสือ ได้ดีนั้น จึงอยู่ที่วิถีทางที่ครูจะปฏิบัติต่อเด็ก ช่วยเหลือเด็กด้านการเรียน การแสดงความรักความ อ่อนต่อเด็ก การช่วยเหลือให้เด็กปรับตัวได้ดี และการเสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็ก

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48 – 67) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และผู้สอนว่า ผู้สอนไม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความกลัวให้เกิดขึ้น การเรียนรู้มิใช่เกิดในชั้นเรียน เสมอไป ดังนั้นการพบปะซักถามนอกชั้นเรียนจะสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรได้ง่ายขึ้น อย่าทำ ให้เกิดการเสียหน้า และควรฟังความคิดเห็นจากนักเรียนบ้าง

ประดินันท์ อุปรมัย (2527 : 33) ได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนดังนี้ คือ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน อาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ด้วยกันเอง ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่างมี ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศในชั้นเรียนก็จะมีแต่ความน่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้น นอกจากนั้นปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเองก็มีส่วน ช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

ธเนศ ขำเกิด (2533 : 7) กล่าวถึง ความผูกพันและเป็นกันเองระหว่างครูกับ นักเรียนว่า ครูควรแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านคำพูด กิริยา ท่าทาง สีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความ รัก ความเมตตาอย่างจริงใจ และมีเหตุผลด้วยความสม่ำเสมอ นักเรียนจะรู้และเข้าใจดีว่าครูของเขา มีความรักและความจริงใจต่อเขาเพียงใด สิ่งเหล่านี้จะเป็นแม่แบบของนักเรียน และมีผลทางด้าน จิตใจต่อการแสดงความรัก ความศรัทธาในครูของเขาด้วยความจริงใจ หากครูสามารถครอง

หัวใจนักเรียนได้แล้ว ความรู้สึกที่ดีต่อกันจะสร้างสรรค์บรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดีที่สุด มีความรัก ความผูกพัน เอื้ออาทร และให้อภัยต่อกัน

พรณี ช. เชนจิต (2538 : 253) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียนว่า ครูมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับเขา พยายามมองสถานการณ์ต่าง ๆ ตามที่เด็กมอง อย่าเห็นว่าการกลัว ความวิตกกังวลของเด็กเป็นเรื่องไร้สาระ การสอนจึงไม่ควรบังคับให้เด็กต้องทำ แต่ควรให้มีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งจะทำให้เด็กตั้งใจเรียน

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครู โดยครูให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อนักเรียน ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน และให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหา ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อครู และเพื่อช่วยให้นักเรียนตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน และมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

2.1.9.2 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2545 : 437) กล่าวว่า การรับรู้ของครูที่มีต่อนักเรียน เป็นตัวแสดงถึงบทบาทและลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ดังนี้ คือ

1. นักเรียนแต่ละคนเป็นปัจเจกบุคคลและทุกคนมีบุคลิกภาพที่เป็นของเขาเอง ซึ่งต่างกับคนอื่น
2. นักเรียนทุกคนมาโรงเรียนเพราะอยากเรียน ฉะนั้นครูที่ดีจะรู้จักทำความเข้าใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนไม่เบื่อหน่าย
3. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจะต้องเป็นไปด้วยดี นักเรียนไว้วางใจครูและสามารถพูดกับครูได้อย่างเปิดเผย โดยไม่ต้องกลัวถูกลงโทษ
4. ครูและนักเรียนต้องมีความสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย นักเรียนสามารถออกความเห็น หรือร่วมกับครูตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆเพื่อใช้ในห้องเรียนได้
5. บรรยากาศของห้องเรียนที่ดีจะต้องเอื้อต่อการเรียนและเสริมสร้างบุคลิกภาพของนักเรียน โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุน ให้กำลังใจ นักเรียนแต่ละคนให้พัฒนาทั้งด้านความรู้และบุคลิกภาพ

2.1.10 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

นพพร พานิชสุข (2522 : 68 – 70) ได้เสนอแนะวิธีการที่พึงปฏิบัติต่อกันในการทำงานร่วมกับเพื่อนดังนี้ คือ

1. ความเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรีอันดีต่อกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดในการทำงานร่วมกัน ควรพูดคุยสนทนาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนหวานนุ่มนวล และยิ้มแย้มแจ่มใส

2. ความสามัคคีของหมู่คณะหรือของเพื่อนร่วมงาน ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติและความรู้สึกที่ดีต่อกัน เห็นความสำคัญของตนและกันเห็นความสำคัญของกลุ่ม

3. ความเป็นผู้มีการยอมรับหรือตกลงกัน ในการทำงานร่วมกันนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่สมาชิกแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน อย่างไรก็ตามในการทำงานร่วมกันนั้น สมาชิกแต่ละคนควรจะรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีเหตุผลเหนืออารมณ์และปราศจากอคติ

4. ความเป็นผู้ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตามความสามารถและตามโอกาส ทั้งนี้เพราะมนุษย์เราจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พึงพาอาศัยกัน ดังคำโบราณว่า “น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า” เพราะชีวิตนี้ไม่แน่นอน วันหนึ่งข้างหน้าเราอาจจะต้องพึ่งพาอาศัยกันโดยไม่รู้ตัวจึงไม่ควรมองข้ามเห็นว่าไม่มีความสำคัญ สิ่งใดที่เราพอให้ความช่วยเหลือได้ถ้าเรามีโอกาสก็ควรจะให้การช่วยเหลือกัน

5. ความมีอิสระ สมาชิกจะต้องมีความอิสระในการคิด การแสดงความคิดเห็นในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกันทั้งตำแหน่ง สถานภาพ บทบาท หรืออื่น ๆ อาจจะทำให้มีการผูกขาดการใช้อำนาจหรือมีความเกรงใจกัน ซึ่งอาจจะทำให้สมาชิกที่ร่วมกันทำงานขาดอิสระในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความคิดเห็นเหล่านั้นอาจจะประโยชน์ต่อกลุ่มก็ได้ ดังนั้นสมาชิกที่ทำงานร่วมกันควรจะตระหนักว่าสมาชิกแต่ละคนต่างก็มีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็น

6. เป็นผู้มีความจริงใจคุณลักษณะข้อนี้ของสมาชิกจะก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เรื่องของความจริงใจในปัจจุบันเป็นสิ่งที่คุณหาได้ยาก แม้ว่าทุกคนต่างก็เรียกร้องหา เรามักพบแต่ความอิจฉาริษยาแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เพราะมนุษย์นั้นมีกิเลส คือ โภภะ โลภะ หลง อันเป็นรากฐานที่ทำให้เกิดความจริงใจลดน้อยลง เพราะต่างคนต่างสวมหน้ากากและแสดงละครเข้าหากัน ด้วยเหตุนี้ความจริงใจจึงเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในอันจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน

7. หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงาน การจะวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนร่วมงานสมาชิกทุกคนต้องระลึกว่าสักวันหนึ่งคำพูดจะต้องไปถึงหูของเพื่อนร่วมงาน และที่สำคัญไม่

เป็นการยุติธรรมแก่เพื่อนร่วมงาน ถ้าเราด่วนวิพากษ์วิจารณ์สมาชิกเพื่อนร่วมงานฝ่ายเดียวทั้ง ๆ ที่เราไม่รู้จักเขาดีพอ หรือได้ข้อมูลของเขามาผิด ๆ นอกจากนี้สมาชิกที่ทำงานร่วมกันไม่ควรจะนินทากันและกัน ทั้งนี้เพราะว่าการวิพากษ์วิจารณ์หรือแม้กระทั่งการนินทามีได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความสามัคคีหรือการร่วมมือร่วมใจแต่ประการใด

8. ยกย่องชมเชยเพื่อนสมาชิกที่ร่วมงานด้วยกันเมื่อมีโอกาสอันควร

พฤติกรรมเช่นนี้เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของทุกคน แต่ก็ไม่ควรทำพร่ำเพรื่อจนเกินไป การยกย่องชมเชยทั้งต่อหน้าและลับหลังด้วยความภาคภูมิใจ และมีเหตุผลต่อเพื่อนร่วมงานเป็นการสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ถูกชม การจะขอความร่วมมือจากเพื่อนสมาชิกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะได้ผลดีขึ้น

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 48 – 67) ได้กล่าวถึงปฏิริยาตอบสนองของระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เช่น การอภิปราย การโต้วาที การรายงาน จะช่วยให้เกิดปฏิริยาตอบสนองของระหว่างกัน ผู้ที่ทำงานร่วมกันเป็นการสร้างบรรยากาศของสังคมที่เป็นกันเองระหว่างผู้เรียน

รวีวรรณ ชุมชัย (2536 : 90) กล่าวว่า นักเรียนวัยรุ่นจะเรียนรู้ ปรัชญาหรือและเชื่อถือเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่และญาติพี่น้องเมื่อสังคมกลุ่มเพื่อนดี นักเรียนก็จะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนไปด้วยหากพฤติกรรมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายจิตใจและการเรียนรู้ของนักเรียน

ณรงค์ เส็งประชา (2538 : 166) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนไว้ว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัว หรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เด็กจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่ถูกต้องและอาจนำเอาพฤติกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตนเอง

กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ยึดมั่นในประเพณีน้อยลง สร้างค่านิยมและความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น
2. สอนให้รู้จักแบบแผนของการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้น เช่น การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มในการเล่นกีฬาหรือทำงานร่วมกัน
3. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
4. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง แบบของอารมณ์ เอกลักษณะเฉพาะของตนเอง ความคิดเห็นของตนเอง ฯลฯ
5. สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัวมากกว่าการใช้อำนาจ

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า การที่นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้น และสามารถอยู่ในกลุ่มเพื่อนได้อย่างมีความสุข แต่ถ้านักเรียนมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อน จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง วิตกกังวล ท้อแท้ และไม่มีความสุขในการเรียน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

สิริพร ดาวัน (2540 : 89 - 91) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 -6 โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี จำนวน 1,238 คน ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน บรรยากาศในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับความความขยันหมั่นเพียรในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 46.54

สุกัญญา แยมยิ้ม (2541 : 65 - 66) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 -3 จำนวน 359 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกภาพ ทักษะคิดต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความตั้งใจเรียน ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความตั้งใจเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 66.30

ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541 : 111 - 113) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญ จังหวัดปราจีนบุรี ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวน 1,370 คน ผลการศึกษาพบตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ การใช้เวลาในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน เพศหญิง เจตคติต่อการเรียน และอาชีพรับจ้าง ตามลำดับ โดยปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 43.96

จิตสุภา สอนประเสริฐ (2543 : 87 - 88) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาพาณิชยการ ของวิทยาลัยพาณิชยการในกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชา

พาดิษยการ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 359 คน ผลการศึกษาพบว่า เพศ ผลการเรียน อาชีพของบิดามารดา เจตคติต่อการเรียน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเรียน มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจเรียนในหมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพเฉพาะ วิชาเลือก รวมหกหมวดวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ โดยปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความตั้งใจเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 49.80

สุภาภรณ์ ศศิดิลภธรรม (2543 : 82) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,115 คน ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการเรียน บรรยากาศในครอบครัว สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียน การรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ โดยปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 54.00

กิงกาญจน์ ปานทอง (2545 : 84) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) คณะวิทยาศาสตร์การจััดการ โปรแกรมวิชานิตศศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 328 คน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน การใช้เวลาเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน บรรยากาศการเรียนการสอน รายได้ เพศ ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรดังกล่าวเหล่านี้ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาได้ร้อยละ 52.46

ชุติมน ศรีแก้ว (2546 : 75 – 80) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยทางการเรียน บุคลิกภาพ ความคาดหวังของผู้ปกครอง การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของการเรียน การสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นิสัยทางการเรียน และความคาดหวังของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรดังกล่าวเหล่านี้ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนทัศนคติต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ร้อยละ 57.50

พิทักษ์ วงศ์แหวน (2546 : 95 - 97) ได้ศึกษาปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลถึงพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 824 คน ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรอิสระ

ระดับนักเรียน ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนมากที่สุด คือการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนน้อยที่สุด คือ ลักษณะมุ่งอนาคตตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ที่ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียน มี 2 ตัวแปร ได้แก่เจตคติต่อการเรียน และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

จำรูญ เทียนธรรม(2546 : 80) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ความสำคัญของปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ความเชื่อในอำนาจตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลทางบวกต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรดังกล่าวเหล่านี้ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 29.3

จากงานวิจัยที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านต่างๆ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะเจตคติต่อการเรียน บุคลิกภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นิสัยทางการเรียน บุคลิกภาพ ความคาดหวังของผู้ปกครอง การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นต้น ล้วนมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของบุคคล ฉะนั้นในการวิจัยในด้านแรงจูงใจในการเรียนจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวมา

2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แบนดูราและคณะ (พัฒนา พลอยประไพ. 2539 : 75 ; อ้างอิงจาก Bandura.1974) ได้ทดลองโดยจัดกลุ่มผู้เรียนให้กลุ่มที่ 1 ตั้งเป้าหมายระยะยาว, กลุ่มที่ 2 ตั้งเป้าหมายระยะสั้น และกลุ่มที่ 3 ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย จากการทดลองปรากฏว่า ผู้เรียนในกลุ่มที่ตั้งเป้าหมายระยะสั้นจะมีแรงจูงใจในการเรียน และสนใจเรียนสูงกว่า และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าทุกกลุ่ม

ไควร์เวอร์และไวนด์เนอร์ (Kleiver and Weidner. 1987 : 204) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และระดับความมุ่งหวัง โดยศึกษาจากการตั้งเป้าหมายของความสำเร็จของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชาย จำนวน 32 คน และเด็กหญิงจำนวน 41 คน มีอายุระหว่าง 9 – 12 ปี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นเด็กที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ผลการวิจัยพบว่า เด็กทั้งสองกลุ่มได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ทางสถิติ แต่ในการกระทำพฤติกรรม เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะทำงานสำเร็จมากกว่า และมีความพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า

คอยโว (สุกัญญา แยมยืม. 2540 : 20 ; อ้างอิงจาก Koivo. 1980) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้ของนักเรียนในเรื่องนิสัยทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีนิสัยทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

นิโคลัส (Nicholus. 1997: A) ได้ศึกษาถึงบรรยากาศในการเรียนและควมมีวินัยในการเรียน ของนักเรียนที่ส่งเสริมกระบวนการในการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ความสามารถในการสอนของครู และเจตคติต่อการเรียน ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น

เดอคอสเตอร์ (ขมนุช บุญสิทธิ์. 2541 : 28 ; อ้างอิงจาก Decoster. 1981. *Management Accounting : a Decision Emphasis.*) ได้ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยม พบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจในการสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ

แมคเดอมอต และคณะ (Mcdemott & Others. 2001 : 201) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนอเมริกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 6 – 17 ปี จำนวน 1,268 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความแตกต่างของเพศ อายุ เชื้อชาติ ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุปจากงานวิจัยดังกล่าว แรงจูงใจในการเรียน หรือกระบวนการต่างๆในการเรียนรู้ ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆมาเกี่ยวข้องมากมาย เช่น การตั้งเป้าหมายของความสำเร็จ นิสัยทางการเรียน ทัศนคติต่อการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ ความคาดหวังของผู้ปกครอง การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ความสามารถในการสอนของครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นต้น ฉะนั้นการจัดกระทำปัจจัยต่างๆให้เหมาะสมจึงต้องอาศัยการวิจัยเพื่อหาตัวแปรที่เหมาะสมกับสิ่งที่เราต้องการศึกษา เพื่อนำผลมาสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไห้

3.1 ประวัติความเป็นมา

ทางวัดราษฎร์บูรณะ (วัดข้างไห้) ซึ่งมีพระครูอนุกูลปริยัติกิจ อดีตเจ้าอาวาสได้เปิดสอนปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณรอยู่ก่อนแล้ว จึงมีดำริที่จะเปิดสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้แก่เยาวชนในพื้นที่ควบคู่กันไปด้วย โดยเริ่มเปิดดำเนินการเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2523 โดยใช้อาคารเรียนในโรงเรียนสมเด็จพระมหาลงพื่อทวดวัดข้างไห้ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาเป็นสถานที่ทำการเรียนการสอน และใช้ชื่อว่า “โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์สมเด็จพระมหาลงพื่อทวดวัดข้างไห้” ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2524 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไห้” และในปีต่อมาได้ย้ายไปทำการเรียนการสอนที่อาคารเรียนของโรงเรียนราชมนูรังษฤษฎ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ติดถนนใหญ่ ในปี พ.ศ. 2533 ทางวัดได้สร้างอาคารเรียนเป็นตึก 4 ชั้น ขึ้นภายในวัดเพื่อเป็นที่เล่าเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลี ดังนั้นจึงได้ย้ายการเรียนการสอนของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มายังอาคารเรียนนี้ด้วย และมีการเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไห้” ใช้อักษรย่อว่า “ศพอ.วช” จัดทะเบียนภายใต้การอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดข้างไห้ ตั้งอยู่ที่ วัดราษฎร์บูรณะ (วัดข้างไห้) ตำบลควนโนรี อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 94180 โทร 0 – 73431678

3.2 นโยบายของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไห้

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดข้างไห้ เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนโดยไม่เก็บค่าบำรุงการศึกษาใดๆ โดยสอนเป็นวิทยาทาน ด้านเรียนการสอน เน้นหนักไปทางภาคปฏิบัติ ยึดหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นแกน

3.3 วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษามีดังนี้

1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ศานาธรรมและรู้จักพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัยของตน
2. เพื่อเสริมความรู้ และปลูกฝัง ศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของไทยแก่เด็กและเยาวชน
3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนา
4. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม
5. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษ
6. เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.4 งบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดช้างให้เป็นสถานที่เปิดให้การศึกษาอบรม ศีลธรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แก่เด็กและเยาวชนเป็นวิทยาทานและธรรมทาน

3.4.1 รายรับ

1. เงินอุดหนุนจากมูลนิธิสมเด็จหลวงพ่อทวดวัดช้างให้
2. ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเพื่อบำรุงกิจกรรมของโรงเรียนตามแต่กำลังศรัทธา

3.4.2 รายจ่าย มีดังนี้

1. ใช้จ่ายเพื่อจัดพิมพ์แบบเรียนและเอกสารอื่นๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน
2. ใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนประจำเดือนและประจำปีการศึกษานั้น ๆ
3. ใช้จ่ายเป็นค่าภัตตาหารเช้า - เพลพระอาจารย์
4. ใช้จ่ายค่าจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน
5. ใช้จ่ายค่ารถรับส่งนักเรียน
6. ใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดทั่ว ๆ ไป

3.5 หลักสูตรการเรียนการสอน

วิชาที่สอนเป็นหลักมี 3 วิชา คือ

1. วิชาธรรมรวมทั้งวิชาศีลธรรม ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และปรัชญาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
2. วิชาประวัติพระพุทธศาสนา
3. วิชาธรรมะภาคภาษาอังกฤษ

นอกจากวิชาที่สอนเป็นหลักเหล่านี้แล้ว ยังมีวิชาที่สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ คือ วิชาศาสนาพิธี วิชามารยาทไทย วิชาจริยศึกษา

3.6 การจัดชั้นเรียน

ในการจัดชั้นเรียน ทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ ได้แบ่งชั้นเรียน ออกเป็น 3 ระดับ คือ ชั้นเตรียม (ป.3) ชั้นต้น 1 - 2 - 3 (ป.4 - 6) และชั้นกลาง 1 - 2 - 3 (ม.1 - 3)

นอกจากนี้ ยังได้เปิดอบรมวิชาธรรมศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป ปรากฏว่ามีผู้ศึกษาได้สำเร็จการศึกษาระดับศึกษาทั้ง ชั้น เอก โท และตรี เพิ่มขึ้นตามลำดับ

3.7 เวลาเรียน

เรียนเฉพาะวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 8.00 น.- 11 .50 น. ชั่วโมงเรียนละ 50 นาที วันละ 4 ชั่วโมง แบ่งเป็น 2 ภาคการศึกษา โดยในภาคการศึกษาดันมีการสอนธรรมศึกษาเพิ่มเติมทั้ง 3 ระดับชั้น คือ ชั้น ตรี โท และเอก

3.8 การรับสมัครนักเรียน

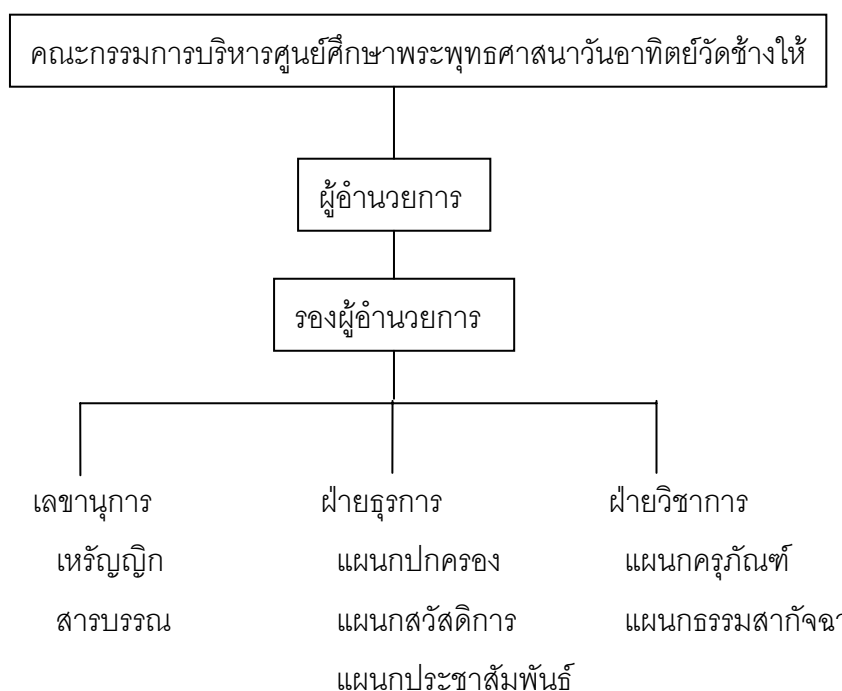
ทางศูนย์จะกำหนดการรับสมัครเรียนแต่ละปีโดยปกติกำหนดรับสมัครนักเรียนใหม่เข้าศึกษาตั้งแต่เดือนเมษายน - พฤษภาคม ของทุกปี เปิดรับสมัคร ทุกวัน เว้นวันพระผู้ประสงค์จะเข้าเรียนติดต่อขึ้นไปสมัครได้ที่เจ้าหน้าที่ที่ทะเบียนและสถิติของโรงเรียนตามวัน เวลา ที่รับสมัคร โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. ผู้เรียนมีความสมัครใจจะเรียน
2. ผู้ปกครองนำมาฝาก (เฉพาะ ชั้น ป. 1 – 6)
3. ผู้สมัครไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียมใดๆ
4. มีรูปถ่ายขนาด 1 - 2 นิ้ว จำนวน 2 รูป

ระเบียบการแต่งกายของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่งกายด้วยชุดนักเรียน ตามระเบียบของโรงเรียนที่นักเรียนเรียนอยู่โดยปกติ

แผนผังการบริหาร

ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้

3.9 ระเบียบการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไให้

การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไให้ จะดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพได้ จะต้องมีการแบ่งหน่วยงานออกรับผิดชอบให้เป็นกิจจะลักษณะ และเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันปริมาณนักเรียนเพิ่มขึ้น อาศัยความจำเป็นดังกล่าวมานี้ จึงแบ่งหน่วยงานออกเป็นแผนกต่างๆ ดังต่อไปนี้-

1. เลขานุการ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ และหน่วยงานที่สังกัดดังต่อไปนี้

- ประสานงานกับฝ่ายต่างๆ เพื่อเสนอผู้อำนวยการให้ดำเนินการต่อไป
- รับข้อคิดเห็นจากฝ่ายหรือแผนกต่างๆ เพื่อเสนอผู้อำนวยการให้ดำเนินการ

ต่อไป

- อำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานที่อยู่ในสังกัด

2. เภรัณญิก มีหน้าที่ ต้องปฏิบัติดังนี้

- จัดบริหารหนังสือแบบเรียน สมุด ดินสอ ปากกา
- ทำบัญชีรับ - จ่ายให้เรียบร้อย
- เก็บรักษาปัจจัยของโรงเรียน

3. สารบรรณ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติดังนี้

- ออกหนังสือติดต่อระหว่างหน่วยงาน ต่างๆ
- จัดเก็บรักษาเอกสาร ข้อสอบนักเรียนทุกชั้น ของแต่ละปี
- เก็บรักษาสำเนาเอกสารหนังสือเข้า- หนังสือออก

4. ฝ่ายธุรการ มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและหน่วยงานที่สังกัดดังต่อไปนี้

- งานเกี่ยวกับการจัดงบประมาณ
- งานเกี่ยวกับการควบคุมพัสดุและครุภัณฑ์
- งานเกี่ยวกับการดูแลและรักษาอาคารสถานที่
- งานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์
- งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย
- งานเกี่ยวกับการควบคุมบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
- อำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานที่อยู่ในสังกัด

4.1 แผนกการปกครอง มีหน้าที่ต้องปฏิบัติดังนี้

- สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน
- ว่ากล่าวตักเตือนนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน
- จัดแถวนักเรียนและตรวจดูนักเรียนที่ไม่ลงไปเข้าแถวเมื่อถึงเวลา

- สอดส่องดูแลนักเรียนมิให้วิ่งเล่นในขณะที่กำลังเรียนอยู่
- สอดส่องดูแลบุคคลภายในหรือภายนอกที่มาก่อความไม่เรียบร้อยหรือทำความเสื่อมเสียแก่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างใต้
- ทำหนังสือติดต่อกับผู้ปกครองของนักเรียนในกรณีที่นักเรียนคนนั้นไม่มาเรียน ติดต่อกันเป็นเวลา ๓ สัปดาห์โดยไม่ทราบเหตุผล
- ออกแบบสอบถามเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนไปถึงผู้ปกครองตามสมควรแก่โอกาส

4.2 แผนกสวัสดิการ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ดูแลเกี่ยวกับการจัดภัตตาหารเช้า-เพลถวายพระอาจารย์
- จัดหายาเพื่อการพยาบาลพระอาจารย์และนักเรียนที่เจ็บไข้
- ติดต่oprะสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน

4.3 แผนกประชาสัมพันธ์ - ปฏิคม มีหน้าที่ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน ต้อนรับแขกของโรงเรียน
- จัดหานักเรียนทำหน้าที่นำไหว้พระบูชาพระรัตนตรัยก่อนเข้าเรียน
- แจ้งข่าวโรงเรียนในการประชุมนักเรียนหลังจากฟังโอวาทแล้ว
- จัดให้มีตั้งเครื่องขยายเสียงที่ห้องประชุมไหว้พระก่อนเข้าห้องเรียน

4.4 แผนกวัสดุครุภัณฑ์ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

- สำรวจดูโต๊ะ - เก้าอี้ที่ชำรุดเสียหาย- เพื่อขออนุมัติซ่อมแซมต่อไป
- ตรวจดูถังใส่น้ำเย็นให้เรียบร้อย
- ตรวจตราและปิดประตูหน้าต่างห้องเรียนให้เรียบร้อยหลังเลิกเรียน

5. ฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติและหน่วยงานที่สังกัดต่อไปนี้

- แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ
- หลักสูตร และการสอน (หลักสูตร- โครงการ- ประมวลการสอน)
- การจัดการเรียนการสอน ตารางสอน
- การจัดชั้นเรียน ครูเข้าสอน
- การจัดแบบเรียน และคู่มือครู
- การจัดห้องสมุด
- สื่อการสอน และอุปกรณ์การสอน
- ปรับปรุงการเรียนการสอน (การนิเทศการสอน-การฝึกอบรม)
- วัดผลและประเมินผล

5.1 แผนกครุภัณฑ์ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติดังนี้

- อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู- อาจารย์
- จัดหาครู-อาจารย์เข้าสอนแทนในชั่วโมงที่ครูอาจารย์ลาหรือขาด
- ให้คำแนะนำแก่ครู - อาจารย์ตามสมควรแก่กรณี
- จัดให้มีสัมมนาครู อาจารย์เพื่อเป็นการพัฒนาเทคนิคเกี่ยวกับการ

สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- จัดพิมพ์เอกสาร ใรเนียบเกี่ยวกับการสอนของครู- อาจารย์

5.2 แผนกธรรมสภาัจฉา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้-

- เตรียมนักเรียนเพื่อการแข่งขันตอบปัญหา, ใด้ว่าที่, อภิปราย, มารยาทไทย, สวดมนต์หมู่, ร้องเพลง ส่งเสริมศีลธรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เห็นสมควร
- คัดนักเรียนเพื่อส่งเข้าร่วมกิจกรรม ณ สถาบันต่างๆ ที่เชิญ เสนอผู้อำนวยการเพื่อดำเนินการต่อไป

3.10 ทูนาการศึกษาสำหรับนักเรียน

ทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างไห้มีความตระหนักและสนใจในชีวิตความเป็นอยู่ของศิษย์ ศพอ.วช ทุกคนโดยเฉพาะนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อใช้จ่ายในด้านการศึกษาจึงได้พิจารณามอบทุนการศึกษาให้เป็นประจำทุกปี ในวันมอบประกาศนียบัตร

ที่มาของทุนการศึกษา คือ มูลนิธิสมเด็จพระหลวงพ่อดาววัดช้างไห้

ประเภทของทุนการศึกษา:

1. ทุนเรียนดี อันดับ 1 - 3 ของทุกระดับ
2. ประเภทเรียนดี ประพฤติดี ขาดแคลนทุนทรัพย์จำนวน 3 ทุนของทุกระดับ
3. ทุนนักเรียนที่มีส่วนช่วยในกิจกรรมของศูนย์
4. ทุนสำหรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับต้น 3 (ป.6)และระดับกลาง 3 (ม.3)

ทุกคน

5. ทุนต่อเนื่องในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา หรือปริญญาตรี สำหรับศิษย์เก่า ที่เรียนดี ประพฤติดี ขาดแคลนทุนทรัพย์ตามการพิจารณาของคณะกรรมการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างไห้ (หนังสืออนุสรณ์ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างไห้ : 2543)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2547 จำนวน 490 คน เป็นนักเรียนชาย 238 คน และนักเรียนหญิง 252 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2547 จำนวน 245คน เป็นนักเรียนชาย 119 คน เป็นนักเรียนหญิง 126 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามาเน่ (Yamane. 1976 : 886 - 887) ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร โดยใช้เพศเป็นชั้น (Strata) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยจำแนกประชากรเป็น 2 ระดับตามเพศ คือ เพศชาย 238 คน เพศหญิง 252 คน
2. ผู้วิจัยประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 จากตารางของยามาเน่ (Yamane) พบว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 245 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้สัดส่วนประชากร : กลุ่มตัวอย่าง = 2 : 1 ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างได้ดังนี้ เพศชายจำนวน119 คน เพศหญิงจำนวน 126 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เพศชาย	238	119
เพศหญิง	252	126
รวม	490	245

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

2.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบ เอ และบุคลิกภาพแบบ บี ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาริชา นาคทัปที (2541) ที่ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจการกระทำกิจกรรมของ เจนกินส์ (Jenkins ' Activity Survey) เป็นแบบสอบถามรายงานตนเอง

2.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพจากความรู้ที่ได้จากข้อ 2.1 และ 2.2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale type)

ตัวอย่าง แบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	เมื่อข้าพเจ้ามีนัด ข้าพเจ้ามักไปถึงที่นัดหมายก่อนเวลา					
00	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจ ถ้างานที่ทำดำเนินไปอย่างล่าช้า					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก		ข้อความที่มีความหมายทางลบ	
(คะแนน)		(คะแนน)	
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลความหมายบุคลิกภาพ

ผู้ที่ได้คะแนน	51 - 100	มีบุคลิกภาพแบบ เอ
ผู้ที่ได้คะแนน	20 - 50	มีบุคลิกภาพแบบ บี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

3.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามนิสัยทางการเรียนของเสวย สิงโตสี (2544 : 26) และ สุภาภรณ์ ศศิติกกรรม (2543 : 37)

3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียนจากความรู้ที่ได้จากข้อ 3.1 และ 3.2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale type)

ตัวอย่าง แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในแต่ละวันสำหรับ อ่านหนังสือเรียน					
00	ข้าพเจ้ามักหาความรู้เพิ่มเติมนอกจาก ความรู้ที่มีในหนังสือเรียน					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

(คะแนน)

จริงที่สุด	5
จริง	4
จริงบ้าง	3
จริงน้อย	2
จริงน้อยที่สุด	1

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

	1
	2
	3
	4
	5

เกณฑ์การแปลความหมายนิสัยทางการเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง มีนิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง มีนิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง มีนิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

4.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียน ของสิริพร ดาวัน (2540) ชุติมน ศรีแก้ว (2546)

4.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนจากความรู้ที่ได้จากข้อ 4.1 และ 4.2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale type) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ตัวอย่าง แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียน

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิดเห็นและบางครั้งไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
0	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนามีประโยชน์ต่อข้าพเจ้า					
00	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความรู้ด้านจริยธรรม					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การ เลือกดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนบ้าง ไม่จริงบ้าง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เพราะสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้					
00	ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจที่เกิดเป็นชาวพุทธแล้ว ได้เรียนวิชาพระพุทธศาสนา					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การ เลือกดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในโอกาสของนักเรียนทุกครั้ง
บ่อยครั้ง	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในโอกาสของนักเรียนบ่อยมากแต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในโอกาสของนักเรียนบ้างบางครั้งและบางครั้งก็ไม่ตรงกับ พฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในโอกาสของ นักเรียน
นานๆครั้ง	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในโอกาสของนักเรียนน้อยครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้น ในโอกาสของนักเรียนน้อยครั้งจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อ	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	น้อยครั้ง ที่สุด
0	ข้าพเจ้าค้นคว้าหาความรู้ด้าน พระพุทธศาสนาเพิ่มเติมจากที่อื่น เช่น ห้องสมุด วิทยุ					
00	ข้าพเจ้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น มาฆะบูชา งานทอดกฐิน เป็นต้น					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก			(คะแนน)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด	เป็นประจำ	5
เห็นด้วย	มาก	บ่อยครั้ง	4
ไม่แน่ใจ	ปานกลาง	บางครั้ง	3
ไม่เห็นด้วย	น้อย	นานๆครั้ง	2

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยที่สุด	น้อยครั้งที่สุด	1
ข้อความที่มีความหมายทางลบ			(คะแนน)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด	เป็นประจำ	1
เห็นด้วย	มาก	บ่อยครั้ง	2
ไม่แน่ใจ	ปานกลาง	บางครั้ง	3
ไม่เห็นด้วย	น้อย	นานๆครั้ง	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยที่สุด	น้อยครั้งที่สุด	5

เกณฑ์การแปลความหมายทัศนคติต่อการเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	ทัศนคติทางบวกต่อการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	ทัศนคติปานกลางต่อการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	ทัศนคติทางลบต่อการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

5.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

5.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน ของ วราภรณ์ แดงเจริญ (2544) ชุตินัน ศรีแก้ว (2546)

5.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน จากความรู้ที่ได้จากข้อ 5.1 และ 5.2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale type)

ตัวอย่าง แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริงน้อย ที่สุด
0	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของ ข้าพเจ้านำมาซึ่งความภูมิใจแก่ ผู้ปกครอง					
00	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าตั้งใจ เรียนวิชาพระพุทธศาสนา					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

(คะแนน)

จริงที่สุด 5

จริง 4

จริงบ้าง 3

จริงน้อย 2

จริงน้อยที่สุด 1

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

1

2

3

4

5

เกณฑ์การแปลความหมายความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538

: 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อนักเรียนมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อนักเรียนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อเรียนน้อย

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

6.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

6.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนของชุตินัน ศรีแก้ว (2546)

6.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากความรู้ที่ได้จากข้อ 6.1 และ 6.2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale type)

ตัวอย่าง การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองที่กระทำเป็นประจำ
บ่อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองกระทำเกือบทุกครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองที่กระทำเป็นบางครั้งและไม่ตรงกับการกระทำบางครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองที่กระทำนานๆครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองที่กระทำนานๆครั้งมาก หรือไม่เคยกระทำเลย

ข้อ	ข้อความ	บ่อยครั้ง ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	บางครั้ง	ไม่เคย เลย
0	ผู้ปกครองวางแผนการเรียนที่ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้แก่ข้าพเจ้า					
00	ผู้ปกครองไม่ค่อยมาร่วมกิจกรรมของทาง ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

(คะแนน)

จริงที่สุด 5

1

จริง 4

2

จริงบ้าง 3

3

จริงน้อย 2

4

จริงน้อยที่สุด 1

5

เกณฑ์การแปลความหมาย การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์(วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์
ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์
ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์
ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์น้อย

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

7.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถาม
ทางกายภาพของการเรียนการสอนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

7.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนของ นลินี ธรรม-
อำนาจสุข (2541) ชุตินัน ศรีแก้ว (2546)

7.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน จากความรู้ที่ได้จากข้อ 7.1
และ 7.2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale type)

ตัวอย่าง แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน ให้นักเรียนอ่าน
ข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ
ข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	<u>สถานที่เรียน</u> ห้องเรียนคับแคบ					
00	อากาศในห้องเรียนถ่ายเทดี					
0	<u>สื่ออุปกรณ์การเรียน</u> อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครูใช้มี สภาพดีพร้อมในการใช้งาน					
00	สื่ออุปกรณ์การเรียนมีความทันสมัย					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก		ข้อความที่มีความหมายทางลบ	
(คะแนน)		(คะแนน)	
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลความหมายลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (วิเชียร เกตุสิงห์.

2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนไม่ดี

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

8.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

8.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ของสุกัญญา แยมี่ยม (2541) ชูติมน ศรีแก้ว (2546)

8.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนครู จากความรู้ที่ได้จากข้อ 8.1 และ 8.2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale type)

ตัวอย่าง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	<u>พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน</u> ครูรับฟังเหตุผลของนักเรียน					
00	ครูสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนให้ ความเป็นกันเองกับนักเรียน					
0	<u>พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู</u> ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู					
00	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียนต่างๆ ข้าพเจ้ามักขอคำแนะนำจากครู					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

(คะแนน)

จริงที่สุด	5
จริง	4
จริงบ้าง	3
จริงน้อย	2
จริงน้อยที่สุด	1

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

จริงที่สุด	1
จริง	2
จริงบ้าง	3
จริงน้อย	4
จริงน้อยที่สุด	5

เกณฑ์การแปลความหมายสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับดีพอใช้
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

9.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

9.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ของ สุกัญญา แยม ยิ้ม (2541) ชูติมน ศรีแก้ว (2546)

9.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จากความรู้ที่ได้จากข้อ 9.1 และ 9.2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale type)

ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษา เกี่ยวกับการเรียน					
00	ข้าพเจ้าเข้ากับเพื่อนทุกคนในห้องได้ เป็นอย่างดี					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

(คะแนน)

จริงที่สุด 5

จริง 4

จริงบ้าง 3

จริงน้อย 2

จริงน้อยที่สุด 1

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

(คะแนน)

1

2

3

4

5

เกณฑ์การแปลความหมายสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 – 5.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.66 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดีพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 10 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน

10.1 ผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

10.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน ของทศพร อันสงคราม (2545) ณุกกุล ยิ้มศิริ (2546)

10.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน จากความรู้ที่ได้จากข้อ 10.1 และ 10.2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert scale type)

ตัวอย่าง แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
0	ข้าพเจ้าต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนพระพุทธศาสนา					
00	ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจที่เป็นชาวพุทธแล้วได้เรียนวิชาพระพุทธศาสนา					

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก		ข้อความที่มีความหมายทางลบ	
(คะแนน)		(คะแนน)	
จริงที่สุด	5		1
จริง	4		2
จริงบ้าง	3		3
จริงน้อย	2		4
จริงน้อยที่สุด	1		5

เกณฑ์การแปลความหมายแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา(วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 – 5.00	หมายถึง	มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนามาก
คะแนนเฉลี่ย	2.34 – 3.66	หมายถึง	มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.33	หมายถึง	มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา น้อย

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภาก และอาจารย์ ดร.พาสณา จุลรัตน์ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมาย นัยามศัพท์เฉพาะ และภาษาที่ใช้ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

2. การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Discrimination) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ข้างใต้ จังหวัดปัตตานี จำนวน 100 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ แล้วนำคะแนนมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อโดยใช้ t -test เลือกข้อที่มีค่า t ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย ปรากฏว่า ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามดังนี้

2.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพ จำนวน 20 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.016 - 6.042

2.2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.494 – 7.464

2.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน 45 ข้อ ดังต่อไปนี้

2.3.1 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ก. ด้านความคิด
จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.616 – 7.373

2.3.2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ข. ด้านความรู้สึกรู้สึก
จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 3.309 – 9.299

2.3.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม
จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 2.498 – 8.981

2.4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนจำนวน 14 ข้อ มีค่า
ระหว่าง 3.956 – 9.747

2.5 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 15 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 3.263 – 9.593

2.6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนจำนวน 18 ข้อ มีค่า t
ระหว่าง 2.887 – 9.074

2.7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู จำนวน 18 ข้อ มีค่า t ระหว่าง
3.310 – 9.571

2.8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จำนวน 14 ข้อ มีค่า t
ระหว่าง 2.009 – 10.253

2.9 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน 17 ข้อ มีค่า t
ระหว่าง 3.700 – 10.026

3. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 2 มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค
(Cronbach) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

3.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .6787

3.2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8404

3.3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ได้ค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ .9159

3.4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ .8526

3.5 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8158

3.6 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ .8205

3.7 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ได้ค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ .8695

3.8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ได้ค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ .7917

3.9 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ได้ค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ .8459

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม – 11 สิงหาคม 2547 จำนวน 245 ฉบับ ได้รับคืนมา 222 คิดเป็นร้อยละ 90.61

3. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ ผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

3. วิเคราะห์ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบทดสอบโดยใช้เทคนิค 25% กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อตรวจสอบสมมติฐานข้อ 1

3.2 วิเคราะห์ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยการใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน ข้อ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษา

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F- Distribution
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t - Distribution
Df	แทน	Degree of freedom
SS	แทน	sum of squares
MS	แทน	Mean Squares
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน	กำลังสองค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
SE _b	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
\hat{Y}	แทน	ค่าพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโดยใช้คะแนนดิบ
Z	แทน	ค่าพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนโดยใช้คะแนนมาตรฐาน

a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
X_1	แทน	เพศชาย
X_2	แทน	เพศหญิง
X_3	แทน	เรียนเพื่อรู้
X_4	แทน	เรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ
X_5	แทน	ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
X_6	แทน	บุคลิกภาพ
X_7	แทน	นิสัยทางการเรียน
X_8	แทน	ทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
X_9	แทน	ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน
X_{10}	แทน	การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
X_{11}	แทน	ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน
X_{12}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู
X_{13}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
Y	แทน	แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป คิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
3. วิเคราะห์ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนก เพศ และการวางแผนเป้าหมายในการเรียน

ตอนที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรได้แก่ บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ทักษะติดต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ตัวแปรด้านครอบครัว ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนก เพศ และการวางแผนเป้าหมายในการเรียน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
จำแนก เพศ และการวางแผนเป้าหมายในการเรียน

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	เพศชาย	108	48.6
	เพศหญิง	114	51.4
	รวม	222	100.0
2. การวางแผนเป้าหมาย ในการเรียน	เรียนเพื่อรู้	196	88.3
	เรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ	26	11.7
	รวม	222	100.0

จากตาราง 2 พบว่านักเรียนศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างใต้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้ นักเรียนเพศชายน้อยกว่านักเรียนเพศหญิง คือ เพศชาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 เพศหญิง จำนวน 114 คิดเป็นร้อยละ 51.4 การวางแผนเป้าหมายในการเรียน เรียนเพื่อเรียนเพื่อรู้มากกว่าเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ คือ เพื่อเรียนเพื่อรู้จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 88.3 เรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7

ตอนที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ทักษะคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ตัวแปร	นักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา N = 222		
	\bar{X}	S	การแปลผล
1. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	5770.95	4874.32	ต่ำ
2. บุคลิกภาพ	3.07	.3179	เอ
3. นิสัยทางการเรียน	3.74	.4631	ดี
4. ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	3.79	.4887	ทางบวก
5. ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน	4.03	.5736	มาก
6. การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	3.79	.5757	มาก
7. ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน	3.52	.5640	ดีพอใช้
8. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.76	.5963	ดี
9. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	3.62	.5794	ดีพอใช้
10. แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	3.75	.5469	มาก

จากตาราง 3 พบว่านักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้มีค่าเฉลี่ยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับต่ำ ส่วนบุคลิกภาพเป็นแบบเอ มีนิสัยทางการเรียนที่ดี มีทัศนคติทางบวกต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อนักเรียนมาก การสนับสนุนต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของผู้ปกครองมาก ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับดี สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนอยู่ในระดับดีพอใช้ และมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ได้แก่ การวางแผนเป้าหมายในการเรียน บุคลิกภาพ นิสัยทางการเรียน ทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	Y
X ₁	1.000	-1.000**	.192**	-.318**	.318**	-.251**	-.261**	-.213**	-.297**	-.116	-.160*	-.231**	-.308**	-.212**
X ₂		1.000	-.192**	.318**	-.318**	.251**	.261**	.213**	.297**	.116	.160*	.231**	.308**	.212**
X ₃			1.000	.062	-.062	-.035	.083	.033	.039	.040	-.103	.069	-.031	.075
X ₄				1.000	-1.000**	.093	.206**	.093	.071	.054	.098	.148*	.102	.098
X ₅					1.000	-.093	-.206**	-.093	-.071	-.054	-.098	-.148*	-.102	-.098
X ₆						1.000	.300**	.181**	.144*	.132*	.200**	.256**	.238**	.206**
X ₇							1.000	.640**	.478**	.567**	.352**	.484**	.514**	.576**
X ₈								1.000	.630**	.656**	.578**	.621**	.520**	.640**
X ₉									1.000	.704**	.427**	.467**	.515**	.588**
X ₁₀										1.000	.500**	.568**	.506**	.632**
X ₁₁											1.000	.665**	.463**	.533**
X ₁₂												1.000	.674**	.674**
X ₁₃													1.000	.661**
Y														1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ตัวแปรด้านครอบครัว ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยมีตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวก กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 9 ตัวแปร ได้แก่ เพศหญิง (X_2) บุคลิกภาพ (X_6) นิสัยทางการเรียน (X_7) ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา (X_8) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน (X_9) การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13})

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ตัวแปร คือ เพศชาย (X_1)

ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การวางเป้าหมายในการเรียน เรียนเพื่อรู้ (X_3) และเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ (X_4) และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ส่งผลต่อ แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	5	41.166	8.233	71.337**
Residual	216	24.929	.115	
Total	221	66.095		

** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	b	SE _b	β	R	R ²	F
X ₁₂	.258	.056	.281	.674	.455	183.581**
X ₁₂ , X ₉	.142	.058	.149	.742	.550	134.095**
X ₁₂ , X ₉ , X ₇	.187	.064	.158	.767	.588	103.853**
X ₁₂ , X ₉ , X ₇ , X ₁₃	.219	.057	.232	.783	.613	85.802**
X ₁₂ , X ₉ , X ₇ , X ₁₃ , X ₁₀	.152	.063	.160	.789	.623	71.337**

$$R = .789$$

$$R^2 = .623$$

$$SE = .33972$$

$$a = .143$$

** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 5 ตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X₁₂) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน (X₉) นิสสัยทางการเรียน (X₇) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X₁₃) และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (X₁₀) ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 นี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ได้ร้อยละ 62.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไห อำเภอดุสิต จังหวัดปทุมธานี ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .143 + .258 X_{12} + .142 X_9 + .187 X_7 + .219 X_{13} + .152 X_{10}$$

สมการพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างไห อำเภอดุสิต จังหวัดปทุมธานี ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .281 X_{12} + .149 X_9 + .158 X_7 + .232 X_{13} + .160 X_{10}$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียน ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2547 จำนวน 490 คน เป็นนักเรียนชาย 238 คน เป็นนักเรียนหญิง 252 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2547 จำนวน 245 คน เป็นนักเรียนชาย 119 คน เป็นนักเรียนหญิง 126 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของยามาเน่ (Yamane. 1976 : 886 - 887) ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากร โดยใช้เพศเป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 10 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การวางแผนเป้าหมายในการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .6787

ตอนที่ 3 แบบถามนิสัยทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8404

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9159

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8526

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8158

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8205

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8695

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .7917

ตอนที่ 10 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .8459

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างใต้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างใต้ ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม – 11 สิงหาคม 2547 จำนวน จำนวน 246 ฉบับ ได้รับคืนมา 222 คิดเป็นร้อยละ 90.61

3. ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ตอบครบทุกข้อ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ ผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป คิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา
3. วิเคราะห์ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 9 ตัวแปร ได้แก่ เพศหญิง (X_2) บุคลิกภาพ (X_6) นิสัยทางการเรียน (X_7) ทศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา (X_8) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน (X_9) การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13})
2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ตัวแปร คือ เพศชาย (X_1)
3. ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การวางแผนเป้าหมายในการเรียน เรียนเพื่อรู้ (X_3) เรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ (X_4) และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5)
4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน (X_9) นิสัยทางการเรียน (X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (X_{10}) ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 นี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ได้ร้อยละ 62.3

5. สมการที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

5.1 สมการพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในรูปคะแนนดิบ ได้แก่

$$\hat{Y} = .143 + .258 X_{12} + .142 X_9 + .187 X_7 + .219 X_{13} + .152 X_{10}$$

5.2 สมการพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้แก่

$$Z = .281 X_{12} + .149 X_9 + .158 X_7 + .232 X_{13} + .160 X_{10}$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 9 ตัวแปร ได้แก่ เพศหญิง (X_2) บุคลิกภาพ (X_6) นิสัยทางการเรียน (X_7) ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา (X_8) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน (X_9) การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (X_{10}) ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน (X_{11}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 เพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนหญิงมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะสังคมไทย มีความคาดหวังในบทบาทของเพศหญิงว่าต้องมีกิริยามารยาทที่เรียบร้อยงดงาม เป็นเหตุให้ครอบครัวอบรมลูกหญิงให้เป็นคนเรียบร้อย และนักเรียนหญิงมีโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับพระน้อย เมื่อมีโอกาสได้เข้ามาเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาที่ศุนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงส่งผลให้นักเรียนหญิงมีความสนใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่มุ่งส่งเสริมขัดเกลาพฤติกรรม มีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาสูง มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับอนันต์ จันทร์ทวี (2514 : 97 – 98) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการ

คิดแบบสืบสวนสอบสวน และความถนัดทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า นักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนชาย และสอดคล้องกับออร์พินท์ ชูชม และคนอื่นๆ (2542 : ก) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบวัดแรงจูงใจภายในเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในของบุคคลจำแนกตามเพศและอายุ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า แบบวัดแรงจูงใจภายในสามารถจำแนกคนที่มีแรงจูงใจภายในสูงและต่ำได้ นักเรียนที่มีเพศและการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจภายในแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจภายในรวม แรงจูงใจด้านความต้องการมีความสามารถและด้านความมุ่งมั่นมากกว่าเด็กชาย และแรงจูงใจภายในของนักเรียนเพิ่มขึ้นตามระดับอายุหรือระดับการศึกษา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เพศหญิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.2 บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอ เป็นคนที่รักความก้าวหน้า มีความกระตือรือร้น ชอบฝ่าฟัน ชอบแข่งขัน ทำงานด้วยความรวดเร็ว หมดไม่ได้กับงานที่ล่าช้าไม่ชอบการรอคอย มีความมานะพยายามในการเรียนให้ประสบความสำเร็จ และนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเอจะมีความตื่นตัวในการที่จะพัฒนาตนเองมากกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบบี ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวจะเป็นพลังผลักดันให้นักเรียนอยากแสวงหาความรู้ให้ยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนรู้ว่าวิชาพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ความรู้ที่จะช่วยพัฒนาตัวนักเรียนเอง ก็ส่งผลให้นักเรียนทุ่มกำลัง ทุ่มเทความพยายามศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ เป็นเหตุให้มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มากขึ้นด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของ ไควเวออร์ และไวนด์เนอร์ (Kleiwer and Weidner. 1987 : 204) ที่ศึกษาเรื่องลักษณะบุคลิกภาพแบบเอ และความปรารถนาความสำเร็จ ศึกษาในกรณีการตั้งเป้าหมายความสำเร็จของเด็กและผู้ปกครองพบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ เอ จะทำงานสำเร็จมากกว่าเด็กที่มีบุคลิกภาพแบบ บี และมีความเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จมากกว่า นอกจากนี้ สตรูบ และโบลันด์ (Strube and Boland . 1987 : 50) ได้ทำการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อรับรู้สาเหตุของการกระทำและความเพียรในการทำงานของบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเอ และบุคลิกภาพแบบบี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบเอ มีความเชื่อถือในความสำเร็จของการทำงานมากกว่าความล้มเหลว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.3 นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนมีนิสัยทางการเรียนดี จะมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนามาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี มีพฤติกรรมตั้งใจเรียน มีความสนใจในการเรียน มีการวางแผนในการเรียน ทบทวนบทเรียน มีความขยันเอาใจใส่ มีการแบ่งเวลาในการเรียน มีความสม่ำเสมอในการเข้าชั้นเรียน ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ซักถามข้อสงสัยต่อครู และมีความพยายามตั้งใจเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการแสดงออกถึงความพร้อมในการเรียน เพราะเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนผ่านการประพฤติปฏิบัติจนเกิดเป็นความเคยชินจนกลายเป็นนิสัย แม้ในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่เช่นกัน นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนที่บ่มเพาะมาเป็นอย่างดี จะเป็นตัวผลักดันส่งเสริมให้นักเรียนมีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ มีแรงจูงใจในการเรียนมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ โปแพม และมัวร์ (Popham and Moore. 1960 : 552 – 554) และ คอยโว (Koivo . 1983 : 252 – 254) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน พบว่าได้ผลสอดคล้องกันคือ นักเรียนที่นิสัยทางการเรียนดี จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมทางการเรียนสม่ำเสมอ มีความพึงพอใจและมีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ตั้งใจเอาใจใส่ในการเรียน มีการวางแผนและจัดระบบการเรียนและพัฒนาผลการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่ม ขยันอดทน พึ่งตนเองและมีความภาคภูมิใจในผลการเรียนของตนเอง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.4 ทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีทัศนคติทางบวกต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนามาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีทัศนคติทางบวกต่อวิชาที่เรียน จะแสดงความพึงพอใจต่อการเรียน สนใจมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับความสามารถและวิธีการสอนของครู เห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน ทำให้อยากมีผลการเรียนดีขึ้นเรื่อยๆ เป็นผู้ใฝ่รู้นิสัยง่ายต่อการสอนและการปกครอง นำสิ่งที่ได้เรียนไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งทัศนคติทางบวกนี้จะตรงกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือศรัทธา คือมีความเชื่อความเลื่อมใสเกิดขึ้นแล้วก็พร้อมที่จะศึกษา และนำมาปฏิบัติ

หรือเกิดสัมมาทิฐิ มีความเห็นชอบเห็นถูกต้องว่าวิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่มุ่งให้เกิดความดีกับตนเองและผู้อื่น การที่นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา จึงเป็นพลังที่ใฝ่มน้าวชักนำให้นักเรียน เกิดความอยากรู้ อยากรเรียน เต็มใจพร้อมที่จะเรียน ปรรณนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ สอดคล้องกับ นิโคลัส (Nicholus. 1997: A) ที่ศึกษาถึงบรรยากาศในการเรียนและความมีวินัยในการเรียนของนักเรียนที่ส่งเสริมกระบวนการในการเรียนรู้อ ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการเรียน ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น และผลการวิจัยของนิยิม สารรัตน์(2524 : 50) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างผู้เรียนโปรแกรมศิลปะภาษากับผู้เรียนโปรแกรมวิทยาศาสตร์พบว่า ถ้านักเรียนมีทัศนคติทางบวกและมีแรงจูงใจในการเรียนสูงก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไปด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.5 ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนมาก นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะความคาดหวังของผู้ปกครองเป็นการสะท้อนความคิด ความรู้สึกและความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการเรียนและความประพฤติให้นักเรียนได้รับรู้ ส่งผลให้นักเรียนพยายามที่จะเรียนให้ประสบความสำเร็จ ด้วยการสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียน มีความมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ ขยันหมั่นเพียรอดทน อยากรที่จะมีความรู้ความสามารถ ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาตามที่คุณปกครองคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับ รอเจอร์ (Rogers. 1995 : 184 – 187) กล่าวไว้ว่าผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่ถ่ายทอด ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนไปยังบุตร โดยเฉพาะความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียน ผู้ปกครองที่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนสูง มักมีความเชื่อและค่านิยมที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษา ดูเซค (Dusek . 1980 : 87 : 110) กล่าวว่าผู้ปกครองที่คาดหวังนักเรียนเหมาะสมกับระดับความสามารถ จะกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความสามารถในการเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิเทพ ศรีสุอารักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน ส่งผลทางบวกต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และสอดคล้องกับงานวิจัยของณกุล ยิ้มศิริ .(2546: 62)ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน ภาษาญี่ปุ่นในสถาบันการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าความคาดหวังในระดับมากของผู้ปกครอง ส่งผลมากเป็นอันดับหนึ่งต่อแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.6 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มาก นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะการสนับสนุนของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนของนักเรียน ซึ่งมีผลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพราะในการสนับสนุนเรื่องการเรียน เป็นการแสดงออกให้เห็นว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเรียนของนักเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทางการเรียน ให้ทุนทรัพย์ ให้เวลาต่อการเรียนของนักเรียน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ซึ่งการสนับสนุนของผู้ปกครองเป็นกำลังใจให้กับตัวนักเรียน ขณะเดียวกันเป็นเสมือนตัวเร้าให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน มีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อไม่ให้ผู้ปกครองผิดหวังต่อการเรียนของตน สอดคล้องกับที่วิชัย เจริญศรี (2545 :23) กล่าวว่า พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญที่ต้องส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของลูก เอาใจใส่ในการเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และสอดคล้องกับการศึกษาของกรรณิการ์ สนธิธรรม (2546 : 63) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดน่านจำนวน 418 คน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้าน การส่งเสริมการเรียนวิทยาศาสตร์ของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.7 ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนดี นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชา

พระพุทธศาสนา มาก เพราะการที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีบรรยากาศดี ห้องเรียนสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ปราศจากเสียงรบกวน บริเวณที่ร่มรื่น สวยงาม มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ครบครัน เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ก็ส่งผลถึงจิตสำนึกของนักเรียนให้รู้สึกว่าจะต้องให้ความเคารพต่อสถานที่ที่ไม่ทำสิ่งทีก่อให้เกิดความไม่ดีไม่งาม และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึที่ดีต่อศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ต้องการทำความดีงามให้เกิดขึ้น ทำให้อยากมาเรียน ให้ขยัน และตั้งใจเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลอเรนซ์ (Lawrence. 1976 : 418) ที่กล่าวว่าบรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่มีผลต่อสภาพจิต อารมณ์ความรู้สึกที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของทศพร อันสงคราม (2545 : 74) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา บรรยากาศในการเรียน การใช้สื่อและนวัตกรรม การวัดและประเมินผล ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และความสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.8 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับครูดี มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาต้องอาศัยขบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และอาศัยความร่วมมือของผู้เรียนและผู้สอนด้วยความเต็มใจ ครูคือผู้ที่มีบทบาทอย่างสำคัญ ที่จะสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ การที่ครูให้ความสนใจรับฟังความคิดเห็น ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว คอยให้กำลังใจ เมื่อนักเรียนกับครูมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจะก่อให้เกิดความเป็นกันเอง ไร้กังวลใจ นักเรียนจะเกิดความอบอุ่นทางใจ ไม่ย่อท้อต่อการเรียน ก็จะผลักดันให้นักเรียนมีความปรารถนาที่จะให้ประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ ใฝ่รู้ ใฝ่ความจริงความดีงาม ต้องการทำความดีงามให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของบุธ (วิลาส บุญทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงจาก Buth. 1942) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พบว่าบรรยากาศทางการเรียนที่ครูและนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันนั้น จะส่งเสริมให้เด็กปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น และตั้งใจเรียนและมีทัศนคติที่ดีในการเรียนเพิ่มขึ้น เป็นการ

ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และสอดคล้องกับพรรณิ ช.เจนจิต (2538 : 253) ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ดี โดยครูสร้างบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียน ให้มีบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ปลอดภัย ซึ่งจะทำให้เด็กตั้งใจเรียน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.9 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะการมีสัมพันธภาพดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จะทำให้นักเรียนรู้สึกดีต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไม่รู้สึกเหงาหรือรู้สึกน้อยใจว่าต้องมาเรียนในวันอาทิตย์ทั้งที่เป็นวันหยุดของนักเรียนทั่วไป ไม่ต้องอิจฉาเพื่อนคนอื่นที่ไม่ต้องมาเรียน เพราะมีกลุ่มเพื่อนที่มีความคิดอย่างเดียวกันมีสำนึกร่วมกันคืออยากมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และเมื่อมีการเรียนการทำงานร่วมกัน เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่เพื่อน ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกต่อการเรียน อยากเรียนอยากรู้ให้มากขึ้น ประารถานที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ มีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมทางการเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเดอคอสเตอร์ (ซมณุช บุญสิทธิ์ 2541 : 28 ; อ้างอิงจาก Decoster.1981.) ที่ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยม พบว่า นักเรียนที่มีความพึงพอใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนมีแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสอดคล้องกับวัฒนา พุ่มเล็ก (2535 : 97) ที่ได้ศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะประสบปัญหาการคบเพื่อนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 1 ตัวแปร คือ เพศชาย (X_1) อภิปรายผลได้ดังนี้

เพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนชายมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา น้อย ทั้งนี้เพราะนักเรียนชายขาดความรู้สึกรักอยากรู้ อยากเรียน ไม่เต็มใจ และไม่พร้อมที่จะเรียน และในวัยนี้นักเรียนชายจะมีความซุกซนและสนใจในเรื่องอื่น ๆ รอบตัวมากกว่าจะพัฒนาตนเองความประพฤติ เป็นการสะท้อนถึงพัฒนาการและวุฒิภาวะของเด็กในวัยนี้ โดยเฉพาะเด็กชาย ซึ่งมีพลังที่ต้องการการแสดงผลออกทางด้านร่างกายสูงกว่าด้านจิตใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองด้านจิตใจและความประพฤติ มักจะเชื่อและทำตามเพื่อนเสียมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธี โพธิพัฒน์ (2553 : 75) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และความซื่อสัตย์ ของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด พบว่านักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่นักเรียนชายมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำกว่านักเรียนหญิง นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ยังไม่ตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการความสนใจและพัฒนาการของเด็กเท่าที่ควร ดังที่ วัฒนา พัชรวานิช (2531 : 118) กล่าวว่า ควรจัดระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมที่น่าสนใจ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน จึงเป็นไปได้ที่ทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ยังไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนชายได้ จึงเป็นเหตุให้นักเรียนชายมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา น้อย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เพศชายมีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3. ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การวางแผนเป้าหมายในการเรียน เรียนเพื่อรู้ (X_3) และเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ (X_4) และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (X_5) ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 การวางแผนเป้าหมายในการเรียน เรียนเพื่อรู้และเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัน

อาทิติย แสดงว่า นักเรียนศุนยศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิติยบางคนที่มีการวางเป้าหมายในการเรียน คือเรียนเพื่อรู้ มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่วางเป้าหมายในการเรียน คือเรียนเพื่อรู้ มีความพยายามเป็นสิ่งสำคัญมีแรงจูงใจภายใน เกิดความเชื่อความเลื่อมใสทำให้อยากเรียน อยากประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

นักเรียนศุนยศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิติยบางคนที่มีการวางเป้าหมายในการเรียน คือเรียนเพื่อรู้ มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา น้อย ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่การวางเป้าหมายในการเรียน คือเรียนเพื่อรู้ แม้จะมีความต้องการทำงานที่ทำทลายความสามารถและเพื่อพัฒนาความสามารถมีความพยายามก็จริง แต่ด้วยมีเป้าหมายในการเรียนที่ยังไม่ชัดเจน เพราะไม่ทราบว่าจะเรียนไปทำไมจะบังเกิดผลดีอย่างไรบ้าง ด้วยวัยที่ยังไม่สนใจในด้านจิตใจเท่าที่ควร จึงทำให้ไม่อยากเรียน ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน

นักเรียนศุนยศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิติยบางคนที่มีการวางเป้าหมายในการเรียน คือเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่การวางเป้าหมายในการเรียน คือเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ แม้ในเบื้องต้นจะไม่อยากเรียน แต่เมื่อมาเรียนแล้วเห็นประโยชน์ มีเพื่อน หรือการเรียนมีความสนุกสนานก็จะเกิดแรงจูงใจในการเรียน และตั้งใจเรียนให้ประสบความสำเร็จขึ้นมาได้

นักเรียนศุนยศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิติยบางคนที่มีการวางเป้าหมายในการเรียน คือเรียนเพื่อหวังผลตอบแทนหรือถูกบังคับ มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา น้อย ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่การวางเป้าหมายในการเรียน คือเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับ เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อการเรียน ตั้งแต่ต้นแล้ว แต่เพราะอยากได้รางวัลจากทางศุนยศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิติยวัดช้างให้ซึ่งมีการแจกทุนการศึกษาให้กับนักเรียนในกรณีต่างๆ หรือถูกผู้ปกครองบังคับให้มาเรียน จึงทำให้ไม่อยากเรียน ไม่เอาใจใส่หรือสนใจต่อการเรียน เพราะการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาต่างจากการเรียนวิชาอื่นๆตรงที่นักเรียนต้องเกิดความเชื่อความเลื่อมใสก่อนจึงจะทำให้อยากเรียนหรือสนใจเรียน นักเรียนศุนยศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิติยบางคนก็อยากมาเรียนเอง บางคนก็ถูกบังคับให้มาเรียน บางคนมาเรียนเพราะอยากได้รางวัล บางคนก็ถูกเพื่อนชวนมา จึงยังมีเป้าหมายในการเรียนที่ยังไม่ชัดเจน สาเหตุที่นักเรียนมีเป้าหมายในการเรียนที่ยังไม่ชัดเจน เพราะไม่ทราบว่าจะเรียนไปทำไมจะบังเกิดผลดีอย่างไรบ้าง ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนจนสามารถกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองได้ บางคนจึงอยากเรียน มีความตั้งใจในการเรียน บางคนก็ไม่อยากเรียน ไม่สนใจต่อการเรียน และส่วนใหญ่ นักเรียนที่ศุนยศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิติยวัดช้างให้ยังอยู่ในวัยเด็ก คืออยู่ในช่วงอายุ 9- 15ปี จึงยังไม่ทราบ

ความต้องการที่แท้จริงของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ เพียเจท์ และอีริกสัน (ดวงเดือน ศาสตร์ภักทร. 2535 อ้างอิงจาก Piagle and Erikson n.d.) ที่กล่าวว่า เมื่อพิจารณาตามระดับทางสังคมและวุฒิภาวะของพัฒนาการทางสติปัญญาแล้ว เนื่องจากเป้าหมายเป็นนามธรรม บุคคลจะสามารถเข้าใจถึงเป้าหมายหรือความต้องการของตนเองอย่างแท้จริงได้ในช่วงวัยรุ่น(13 – 17 ปี) เป็นต้นไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การวางเป้าหมายในการเรียน เรียนเพื่อรู้และเรียนเพื่อหวังผลตอบแทน หรือถูกบังคับไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แสดงว่านักเรียนบางคนฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดี นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับการสนับสนุนทางการเงินในด้านการศึกษาล่าเรียนจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนทำให้เขาได้ทำตามใจตัวเอง ให้เงินมาเรียน ซึ่งอุปกรณ์การเรียน สามารถจัดหาสื่อทางการเรียนมาไม่ให้ขาดตกบกพร่อง เป็นเหตุให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และมีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ เกิดแรงจูงใจในการเรียน

นักเรียนบางคนฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดี นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา น้อย ทั้งนี้เพราะนักเรียนแม้จะได้รับการสนับสนุนทางการเงินในด้านการศึกษาล่าเรียนจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี แต่ครอบครัวไม่เอาใจใส่ต่อนักเรียน เลี้ยงลูกด้วยเงินตามใจทุกอย่าง และปกป้องลูกมากเกินไปทำให้เด็กขาดความเข้าใจในสิ่งที่ควรและไม่ควร เอาแต่ใจตนเอง เมื่อต้องเรียนในสิ่งที่ยาก ก็จะไม่อยากเรียน เกิดความท้อแท้ ไม่ตั้งใจไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน กลับเอาเงินที่ผู้ปกครองให้มาไปซื้อหาสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ทำให้ไม่ค่อยมีพฤติกรรมใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์

นักเรียนบางคนฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนแม้จะไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินในด้านการศึกษาล่าเรียนจากผู้ปกครองมากเท่าที่ควร แต่เพราะครอบครัวยินดีสนับสนุนค่าใช้จ่ายทางด้านการศึกษาของนักเรียนอย่างเต็มที่ และด้วยพื้นฐานทางครอบครัวที่ดี ได้รับความรักการเอาใจใส่นักเรียนจึงไม่เอาประเด็นเรื่องฐานะของครอบครัวมาเป็นปมด้อย หรือดูถูกตนเอง กลับมีความกระตือรือร้นในการเรียน เอาใจใส่ต่อการ

เรียน ปรรณนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ มีแรงจูงใจใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ต้องการทำให้สิ่งดีงามให้เกิดขึ้น

นักเรียนบางคนฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา น้อย ทั้งนี้เพราะนักเรียนเมื่อครอบครัวไม่สามารถให้การสนับสนุนทางการเงินในด้านการศึกษาเล่าเรียนจากผู้ปกครองได้มากเท่าที่ควร กลับไม่เข้าใจคิดว่าครอบครัวไม่สนใจการเรียนของตนเอง จึงไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน ไม่ค่อยมีพฤติกรรมใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์ แต่การเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ เพราะทางวัดเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด จึงส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีผลกระทบต่อนักเรียนหรือต่อการเรียนการสอนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพร เลาหสถิตย์ (2525 : 62) ที่ศึกษา การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบที่เกี่ยวกับทัศนคติต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียน และโรงเรียน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

4. ตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มี 5 ตัวแปร ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_{12}) ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน (X_9) นิสัยทางการเรียน (X_7) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{13}) และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (X_{10}) ตามลำดับ อภิปรายได้ดังนี้

4.1 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นอันดับแรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับครูดี ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนามาก ทั้งนี้เพราะในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะวิชาพระพุทธศาสนาต่างจากวิชาอื่นๆ ตรงที่ไม่อาจเข้าถึงได้โดยอาศัยเพียงการจดจำข้อมูล แต่ต้องอาศัยการวิเคราะห์สอบสวน และทดลองนำความรู้ที่ได้เรียนไปประพฤติปฏิบัติ จนเข้าใจและเห็นผลด้วยตนเอง แต่เมื่อไม่เข้าใจก็จะเกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องน่าเบื่อจนไม่อยากจะเรียน และในความรู้สึกของนักเรียนโดยทั่วไปแล้วเห็นจะว่าวิชาพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องน่าเบื่อ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียนซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นว่าต่อไปนักเรียนจะมีทัศนคติอย่างไรต่อวิชาพระพุทธศาสนา เพราะเมื่อผู้สอนเข้าใจผู้เรียนและผู้เรียนเข้าใจผู้สอนก็ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถสะท้อนความต้องการของ

กันและกันได้ ผู้เรียนต้องการให้การเรียนมีความสนุกสนาน ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ก็สามารถทำได้ด้วยจัดเตรียมการสอนและกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียน และมีความสนุกสนานด้วย มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนทั้งด้านเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและวุฒิภาวะของผู้เรียน ก็จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียน และเมื่อเรียนไปแล้วเห็นคุณค่า เห็นประโยชน์ ก็จะเป็นแรงจูงใจให้อยากเรียนให้ดียิ่งๆขึ้นไป มีพฤติกรรมใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่รู้คือใฝ่ความจริง และใฝ่ความดีงาม ส่วนใฝ่สร้างสรรค์ คือต้องการทำสิ่งดีงามให้เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของรอตแมน (Rothman, 1968 : 34 – 36) ที่ว่า สิ่งที่ควรคำนึงถึงให้มากที่สุดในระบบการเรียนการสอนนั้น คือ สัมพันธภาพที่ดีของครูผู้สอนกับนักเรียน ครูจะต้องยอมรับ เข้าใจ เป็นกันเอง ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของอัมภา ด่านภักดี (2546 : 5 – 10) ที่ว่า แรงจูงใจในการเรียนสามารถสร้างเสริมได้จากภายนอกตัวผู้เรียน โดยตัวครูเป็นสำคัญ คุณลักษณะต่างๆ ของครูตลอดจนการจัดเนื้อหาบทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อประกอบการเรียนการสอนและการเสริมสร้างกำลังใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวกเชิงสร้างสรรค์ การจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะทำให้แรงจูงใจเกิดขึ้นได้

ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูเป็นตัวแปรพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

4.2 ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รองลงมาเป็นอันดับที่สอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการที่นักเรียนรับรู้ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนมาก ทำให้นักเรียนแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะความคาดหวังของผู้ปกครองจะเป็นเสมือนการส่งสัญญาณให้นักเรียนรับรู้ ความคิดความรู้สึกของผู้ปกครองที่คาดหวังต่อนักเรียน เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียน ผลการเรียน ต้องการให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน มีความประพฤติดี มีกิริยามารยาทงดงาม ความคาดหวังดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียน เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วนักเรียนมักมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของคนที่ตนรัก ซึ่งคือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนอยากเรียนให้เก่ง อยากเป็นคนดีในสายตาของผู้ปกครอง ประารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มุ่งหาความรู้ที่จะทำให้เกิดความดีงาม มีคุณค่า เป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อุมพร ตรังคสมบัติ (2543 : 130) ที่กล่าวว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในการเรียนและเรียนได้ดี มักมาจากครอบครัวที่มีความคาดหวังสูง ความคาดหวังสูงนั้น

หมายถึงความเชื่อมั่นในความสามารถของลูก ให้ลูกรู้ว่าเขาทำได้ดีกว่านี้หากเขาพยายาม ควบคู่ไปกับความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ การยอมรับในตัวลูก และอานนท์ อาภาภิรมย์ (2529 : 5) ที่กล่าวว่า ลักษณะของครอบครัวไทย สมาชิกในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง พ่อแม่จะมีอิทธิพลในการวางแผนการศึกษาให้บุตร และสอดคล้องกับแอนเดอร์สัน (Anderson. 1995 : 15 - 33) ได้ศึกษาผลกระทบของบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียนต่อการเรียนรายบุคคล พบว่า ความคาดหวังของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและอบรมเลี้ยงดู โดยจะทำให้ลูกเกิดความพยายามที่จะประสบความสำเร็จตามที่บิดามารดาคาดหวัง

ดังนั้นความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน เป็นตัวแปรพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

4.3 นิสัยทางการเรียน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รองลงมาเป็นอันดับที่สาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดี ทำให้มีจูงใจในการเรียนมาก ทั้งนี้เพราะนิสัยทางการเรียนหมายถึงพฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การแบ่งเวลาในการเรียน การทบทวนบทเรียน การเข้าชั้นเรียนตามเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมาย การตั้งใจเรียน โดยเฉพาะกับการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นเพียงวิชาเสริมจากวิชาที่เรียนในโรงเรียนปกติ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ว่านักเรียนมีวาสนา คือนิสัยที่ประพฤติจนเกิดเป็นความเคยชิน จนเป็นปกติวิสัยของนักเรียนคือมีนิสัยที่ใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์แรงจูงใจใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่รู้คือใฝ่ความจริง และใฝ่ความดีงาม ส่วนใฝ่สร้างสรรค์ คือต้องการทำสิ่งดีงามให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของมรกต ศรียาสวิน (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนในการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 มากที่สุดคือ คือนิสัยทางการเรียน และสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ อรุณขกันสิทธิ์ (2542 : 90) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่านิสัยทางการเรียนเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลมากเป็นอันดับหนึ่งต่อทัศนคติต่อโรงเรียน

ดังนั้นนิสัยทางการเรียนเป็นตัวแปรพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

4.4 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รองลงมาเป็นอันดับที่สี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนดี ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อน ความเป็นผู้มีอัธยาศัยไมตรีอันดีต่อกัน เป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นที่ต้องสร้างให้เกิดในการทำงานร่วมกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันใน หมู่เพื่อนเกิดบรรยากาศของสังคมที่เป็นกันเองระหว่างนักเรียน มีอิทธิพลต่อนักเรียนมาก เพราะการที่นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้น และสามารถอยู่ในกลุ่มเพื่อนได้อย่างมีความสุข จะทำให้มีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนอยาก เรียนอยากรู้ และตั้งใจเรียน มีพฤติกรรมไม่ใ้รู้ ใ้เรียนและใ้สร้างสรรค์ตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของทศพร อ้นสงคราม (2545 : 74) ที่ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ทำให้ มีความเข้าใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น และสมพร พรหมจรรย์ (2540 : 79 - 80) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน คือสัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อน ที่จะช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่กันและกันในการเรียน

ดังนั้น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน จึงเป็นตัวแปรพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชา พระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัด ปัตตานี

4.5 การสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ส่งผลต่อ แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รองลงมาเป็น อันดับที่ห้า ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการที่นักเรียนได้รับการ สนับสนุนการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จากผู้ปกครองมาก ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจใน การเรียนวิชาพระพุทธศาสนา มาก ทั้งนี้เพราะพ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญที่ต้องส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาของลูก โดยการเอาใจใส่ในการเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก มีส่วนในกิจกรรมและให้ ความร่วมมือกับทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในโอกาสต่าง สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการเรียนของนักเรียน ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กมีความตั้งใจ เรียน เอาใจใส่ต่อการเรียน และขยันหมั่นเพียรในการเรียน ประารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน

วิชาพระพุทธศาสนา ต้องการทำให้สิ่งดีงามให้เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ เชื้อ สวริมาน (2524 : 21) ได้กล่าวถึงบทบาทการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครองไว้ว่า ผู้ปกครองควรจัดให้นักเรียนได้มีเวลาดูหนังสือ การทำการบ้าน การเตรียมตัวสอบ ควรมีอุปกรณ์การเรียนครบ คอยดูแลให้นักเรียนเดินทางไปเรียนได้ทันเวลา สอนให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการให้รางวัลในการเรียน และอุมาพร ตรังคสมบัติ (2543 : 130) ที่กล่าวว่า จากงานวิจัยพบว่าหากครอบครัวให้ความสำคัญต่อการศึกษา เห็นว่าการศึกษามีคุณค่า มีความสำคัญต่อชีวิต และสื่อความคิดนี้ให้ลูกรับรู้ เด็กก็จะเห็นความสำคัญของการเรียนและมีแรงจูงใจในการเรียนสูง สอดคล้องกับการศึกษาของพิทักษ์ วงศ์แหวน (2546 : 95 - 97) ที่ได้ศึกษาปัจจัยพระระดับที่ส่งผลถึงพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใฝ่เรียนของนักเรียนมากที่สุด คือการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

ดังนั้นการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงเป็นตัวแปรพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางนโยบายสำหรับผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครองในการปลูกฝังส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยพิจารณาจากตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปยังตัวแปรที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน นิสัยทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น

2. เนื่องจากตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สามารถพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้ดีที่สุด ดังนั้นผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประกอบวางนโยบายเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแก่

นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จทางการเรียน และในชีวิตต่อไป เช่น อบรมครูอาจารย์ผู้สอน ก่อนเพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนที่เหมาะสม ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนทุกคน และตรงตามจุดประสงค์ที่ทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วางไว้ ให้การเรียนการสอนสนุกสนานเพื่อให้ได้รู้สึกรักที่จะเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่นๆ ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เช่น ลักษณะมุ่งอนาคต การปรับตัวด้านการเรียน อุดมคติทัศนคติ เป็นต้น

2. ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นักศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นต้น

3. ควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาให้สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครูดียิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น กลุ่มสัมพันธ์ เทคนิคแม่แบบ สถานการณ์จำลองเป็น ต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2528). **จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุงใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กวรรณิการ์ สนิทธรรม .(2546). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญการศึกษา จังหวัดน่าน**. ปรินูฎยานิพนธ์ กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.(2544). **การเรียนรู้ที่เหมาะสม กับสังคมไทย** . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภาคธรรมศ .
- กรมการศาสนา. (2537). **ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์** .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กาญจนา คำสุวรรณ. (2524). **จิตวิทยาเบื้องต้น** . กรุงเทพฯ : ทวีการพิมพ์ .
- กึ่งกาญจน์ ปานทอง .(2545). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา ตามโครงการจุดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) คณะวิทยาการจัดการ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร**. ปรินูฎยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุญชรี้ คำชาย .(2540). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- โครงการวิถีทรรศน์ . (2542). **ปฏิวัติการศึกษาไทย** . กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- โควิน คลังแสง. (2536). **การสร้างชุดพัฒนาตนเองเรื่องเทคนิคการจูงใจในการทำงานสำหรับผู้บริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา** . ปรินูฎยานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตสุภา สอนประเสริฐ .(2543). **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)สาขาพาณิชยการของนักเรียนวิทยาลัยพาณิชยการในกรุงเทพมหานคร** .ปรินูฎยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จำรูญ เทียนธรรม.(2546). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำลอง ภูบัวรุ่ง (2530, เมษายน). "บรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้". **วารสารการศึกษา กทม.** 11(4) : 10 – 14.
- ฉลอง ภิมภรณ์รัตน์. (2521). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์.
- ชัยนาถ นาคบุปผา. (2526).**จิตวิทยาการศึกษา**. เชียงใหม่ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม .(2544). **จิตวิทยาการเรียนการสอน** . กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ชมนุช บุญสิทธิ์. (2541). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกุหลาบวิทยาลัยราชวินิต กรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชุติมน ศรีแก้ว (2546) .**ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร** . ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2528). **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ณุกุล ยิ้มศิริ .(2546). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นในสถาบันการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร** .ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร. (2535,มกราคม). "การลงโทษเป็นการเพิ่มหรือลดปัญหา," **จิตวิทยา**. 14 (10) : 49-52 .
- ทศพร อันสงคราม .(2545). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ทิพาวดี เอมะวรรณะ .(2529). **เรียนให้เก่งในมหาวิทยาลัย** . พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โอ. เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์ .
- ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ .(2541). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี**. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทันทิศา สุวัตร .(2540). **การเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง – พูด และแรงจูงใจในการเรียนระหว่างผู้เรียนในโปรแกรมวิทยาศาสตร์กับผู้เรียนในโปรแกรมศิลปภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 เขตการศึกษา 9** . ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธเนศ ขำเกิด. (2533,พฤษภาคม). “การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน”.
วารสารมิตรครู. 9 (30) : 4.
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2526 ,มิถุนายน.-กรกฎาคม) . “บทบาทของพ่อแม่ ครูผู้ปกครอง ครูแนะแนวกับการป้องกันปัญหาทางเพศ “ .**วารสารแนะแนว** . 27(147) : 5-9
- นรินทร์ สมสมัย.(2542).**แรงจูงใจในการเข้าร่วมการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนแบบทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา** ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่) มหาสารคาม :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- นลินี ธรรมอำนวนยสุข .(2541). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี**.ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลฉวี ประเสริฐสุข.(2533). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นวลละออ สุภาผล. (2527). **ทฤษฎีบุคคลิกภาพ** . กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2527). “นักบริหาร : ผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อันดี” **ก้าวเข้าสู่ผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ : องค์กรศิลปการพิมพ์.
- นพพร พานิชสุข. (2528, ตุลาคม). “เราจะวางตัวอยู่ในสังคมอย่างไรจึงจะมีความสุข.” **มิตรครู**. 27 (19) : 21 – 23.

- บรรเทา กิตติศักดิ์ .(2538,ตุลาคม - ธันวาคม). “การสร้างบรรยากาศการเรียน”. **สถาบันภาษาไทย**.
2 (4) : 73 – 85.
- บัญชา แสนทวี .(2539). **การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลถึงประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้เด็กประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญลือ วันทายนต์. (2522) . **ครอบครัวและวงศั่วน** . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประดิษฐ์ อูปรมย์. (2523). “การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน” **เอกสารการสอนชุดระบบการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : สारมวลดชนจำกัด.
- ประมวลด ดิคคินสัน . (2520) . **ทฤษฎีจิตวิทยาว่าด้วยภาพบุคคลิก** . กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสาท อิศระปรีดา. (2541). **สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์.
- ประหยัด ทองมาก. (2526, ตุลาคม – พฤศจิกายน). “ครูกับการพัฒนาเด็ก,” **วารสารแนะแนว**.
18 (89) : 13.
- ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ .(2545). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด.
- ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ .(2523). **หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนฉบับสมบูรณ์** .
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). **สุขภาพจิตเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : บัณฑิตการพิมพ์.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- พนัส หันนาคินทร์.(2524). **หลักการบริหารโรงเรียน** . กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พรทิพา อินทปัญญา .(2539). **การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการอ่านและการเขียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีสอนอ่านแบบเอสเอสอาร์กับวิธีสอนตามคู่มือครู**.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรพิมล จันทร์พลับ .(2539). **เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพร .
- พรรณี ช. เจนจิต. (2538). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมี จำกัด.
- พระเทพเวที (ประยูรค์ ปยุตโต). (2536). **พุทธศาสน์กับชาติไทย**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .

- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) . (2546). **รุ่งอรุณของการศึกษาเบิกฟ้าแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน**
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม .
- พระธรรมปิฎก.(ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2542). **วิถีคิดตามหลักพุทธธรรม** , กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
สยาม.
- พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2533). **ทำไมคนไทยจึงเรียนพระพุทธศาสนา** . กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ .(2544,ตุลาคม). บรรยายภาคการเรียนการสอน : ปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิผลการ
สอน. **วารสารมิตรครู**. 32(12) : 10 – 14.
- พิทักษ์ วงศ์แหวน .(2546). **การศึกษาปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติ
ทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัฒนา พลอยประไพ . (2539) . **การกำหนดเป้าหมายและการกำกับตนเองกับการประสบ
ความสำเร็จในการเข้าศึกษาต่อในคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ** .
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพราพรรณ เปลี่นงู . (2542). **จิตวิทยาการศึกษา** . ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี,
- มรกต ศรียาสวิน . (2545) . **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี
- นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี จุฑา. (2542). **จิตวิทยาการเรียนการสอน** . กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- มารีษา นาคทับที. (2541). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตยของนิสิต
คณะวิศวกรรมศาสตร์วิทยาลัยการชลประทาน จังหวัดนนทบุรี**. ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- เมธี โภธิพัฒน์. (2523). **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และ
ความซื่อสัตย์ของเด็กไทย**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- รวีวรรณ ชุมชัย .(2536) . **บทสรุปและแนะนำการวิจัย** . กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ละเมียด ลิ้มอักษร .(2520) . **เทคนิคการทำงานให้สำเร็จ** . กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, .
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2543). **การวัดด้านจิตพิสัย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น .
- วราภรณ์ รักวิชัย .(2529). **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒประสานมิตร.
- วิจิตร วรุฒบางกู. (2524). **การวางแผนผังและพัฒนาสถานศึกษา** . กรุงเทพฯ : ภาควิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- วิทยา นาควัชระ. (2537). **หมอวิทยาช่วยแก้ปัญหาการเลี้ยงดูและวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ :
สามัคคีสาส์น (ดอกหญ้า).
- วัฒนา พัชรวานิช . (2531). **หลักการแนะแนว**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพัฒนาตำราและเอกสาร
วิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- วันชัย ช่องดารากุล .(2538). **สถานภาพและความคาดหวังในการดำเนินงานของฝ่ายบริการ
การศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้** . สงขลา : ฝ่ายบริการ
การศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้.
- วัลนิกา ฉลากบาง (2535). **จิตวิทยาและการแนะแนวเด็กประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์.
- ศิริรัตน์ ภู่สกุลเจริญศักดิ์. (2531). **ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีของโรเจอร์ที่
ต่อทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์
กรุงเทพมหานคร.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.**
- ศรีธรรม ธนะภูมิ. (2535). **พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ. (2522). **จิตวิทยาสังคม** . กรุงเทพฯ : ชัยศิริการพิมพ์.
- สมพร สุทัศน์ย์ .(2544). **จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย .
- สมพร พรหมจรรย์. (2540). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.**

- สีปนนท์ เกตุทัต. (2533). "การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม : โอกาสและปัญหาที่เด็กและเยาวชนจะเผชิญ". *รายงานการประชุมสมัชชาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ด้านการพัฒนาเด็ก*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- สิริชัย ประทีปฉาย. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. จันทบุรี : วิทยาลัยครูรำไพพรรณณี.
- สิริพร ดาวัน. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุกัญญา แยมยิ้ม. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียนของนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทน์เอมและสุรางค์ จันทน์เอม (2529) *จิตวิทยาในห้องเรียน* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ .
- สุโท เจริญสุข .(2531). *สุขภาพจิตในโรงเรียนและปฏิกณะศึกษามนุษย์* .กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุภาพร เลาสถิตย์ .(2525). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับทัศนคติต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาภรณ์ ศศิติกกรรม .(2543). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความอดสาหะในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี* .ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุดฤทัย มุขยวงศา. (2533). *ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวความคิดแบบพิจารณาความเป็นจริงที่มีต่อนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ โค้วตระกูล (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2533). **จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เสวย สิงโตสี.(2544).**การศึกษานิสัยในการเรียนและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเนินจำปา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี** . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หทัย ต้นหยง .(2535). **การปรุงรสการสอนด้วยอารมณ์ขัน** . กรุงเทพฯ : แผนกประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- อนันต์ จันทร์ทวี .(2514). **การศึกษาคือความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motive) กับความคิดแบบสอบสวน (Inquiry) และความถนัดทางการเรียน** . ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.ถ่ายเอกสาร.
- อรพินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ .(2542). **การพัฒนาแบบวัดแรงจูงใจภายใน** : รายงานการวิจัยฉบับที่ 70 . กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- อัจฉรา สุขารมณ์ (2542 ,สิงหาคม) “EQ กับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก” **วารสารพฤติกรรมศาสตร์** 5 (1) : 1-6
- อัจฉรี ทิวะสิงห์. (2544). **ปัจจัยจูงใจของข้าราชการในจังหวัดมหาสารคามตามที่เข้าร่วมโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิต : เกษียณก่อนกำหนด** . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม . ถ่ายเอกสาร.
- อารี สันหนวี . (2545). **การสอนเพื่อปัญญาแห่งความสำเร็จ** . กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- อารี พันธุ์ณี. (2546). **จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : ไยใหม่.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ.(2543) . **ปัญหาการเรียนและเทคนิคช่วยให้ลูกเรียนดี**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว.
- อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. (2546,ตุลาคม). “ปริซึมแห่งการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์” **สานปฏิรูป** 6 (66) : 9 -10
- อำภา ด่านภักดี (2546,มกราคม-กุมภาพันธ์) “การสร้างแรงจูงใจ และการเสริมกำลังใจในการเรียน” . **ข่าวสารกองบริการการศึกษา** . 13 (95) : 5 – 10 .
- Allport, Gordon W. (1967). *Pattern and Groeth in Personality*. New York : Holt, Rinehart
- Anastasi, Anne. (1976). *Psychological Testing*. 4th ed. New York : Macmillian Publishing Co.

- Anderson, Mary J. (1970, March). "Effects of Classroom Social Climate on Individual Aiming," *American Educational Research Journal*. 7 (21) : 51 .
- Bandura, Albert. (1977). *Social learning Theory*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall.
- Bernard. Haroll W. (1970). *Mental Health in the Classroom*. New York : McGraw - Hill.
- Bloom. Benjamin S. (1982). *Human Characteristics and School Learning*. 2nd ed. New York : McGraw – Hill Book Company.
- Briggs, Richard D., Donald J. Tosi and Morley. (1971, April.). "Study Habits Mogification and Its' Effect on Academic Performance : A Behavioral Approach," *Journal of Educational Research*. 6 (9) : 347 – 350 .
- Cox, F.M. and Patricia M. Leager.(1961, August). "Wassessing Some Aspects of the Parent Child Relationship," *Child Development*. 32 (10) : 639-648.
- Cronbach, Lee Joseph. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Harper and Row Publisher.
- David, Athur Decoster. (1971, May.). "Some Effect of Different Classroom conditions upon International Relationship, Personal Adjustment and achievement for College Freshmen," *Dissertation Abstracts Internation*. 31 (11) : 5789 – A .
- DeBacker,T.K.& Nelson.R.M. (2000,March - April)." Motivation to learn Sicence : Differences Related to Gender, class TYPE, and Ability". *The Journal of Educational Research*. 93 (61) : 245 – 254.
- Eugene, Leher B. (1969, April). "An Investigation of the Role of Intellectual Motivation and other Non – Intellectual Factors in the Prediction of Educational Achievement and Efficienncy," *Dissertation Abstracts*. 29 (7) : 3876 – A.
- Finn, Jeramy D. (1962). "Expectations and Educational Environment" ". *Journal of Teacher Educational* . 42 (3) : 390
- Friedman, M. and R.H. Roseman. (1974,January). "Behavior Pattern and Cornary Angiographic Pindding," *Journal of the American Medical Association*. 240(1) : 164.
- Garrison, Karl C., Albert J. Kingston and Arthurs S. Mcdonald. (1966). *Educational Psychology*. Bombay : Vakils.
- Good, Carter. V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw – Hill, Inc.

- Gouldner, Alvin W. and Helen P. Gouldner. (1963). *Modern Sociology*. Harcourt, Brace and World, Inc.
- Hergenhm, B.R. (1990). *An Introduction to Theories of Personality*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall.
- Herman, Herbert J.M. (1970, August). "A Questionnaire Measures of Achievement Motivation," *Journal of Applied Psychology*. 54 (16) : 354 – 355 .
- Herlock, Elizabeth B. (1973) .*Adolescent Development*. 4th ed. Tokyo : McGraw – Hill Book Company.
- Hilgard, E.R. (1967). *Introduction to Psychology*. New York : Harcourt Brace and World, Inc.
- Holtzman, Abrasam. (1965) . *Interest groups and lobbying* .New York : Macmillan.
- Hurlock, E.B. (1976). *Adolescent Development*. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Kendler, Howard. (1963). *Basic Psychology*. New York : Appleton Century, Crofts Company.
- Kleiwer, Wendy and Weidner Gerdi. (1987, ; March – April). "Type A Behavior and Aspirations : A Study of Parents and Children's Goal Setting," *Developmental Psychology*. 23 (2) : 204.
- Krech David. (1962). *Individual in society*. New York : McGraw-Hill
- Lawrence, Frances. (1976, March). "Student Perception of the Classroom Learning Environment in Biology, Chemistry and Physics," *Journal of Research in Science Teaching*. 13 (5) : 315 – 323.
- Levin, D.E. (1965). *The Prediction of Academic Performance : A Theoretical Analysis and Review of Research*. New York : Russell Sage Foundation.
- Lewin K.R., Lewin Lippet and Lewin White. (1939, September). "Patterns of Aggressive Behavior in Experimentally Created, Social Climate," *Journal of Social Psychology*. 10(17) : 271 – 299 .
- Lindgren, Henry C. (1967). *Education Psychology in Classroom*. 3rd ed. New York : John Wiley & Sone. Inc.
- Maddox, Harry. (1965). *How to study*. London : The English Language Book Society.

- Muses, H.P. and J.J. Conger. (1956). *Child development and Personality*. New York : Harper and Brother.
- Reeder, W.W. (1971). *Partial Theory for to b 25 Year Research Program on Oirective Factor is Belives and Sovial Action*. New York : Minigraph .
- Roger, Carl. (1969). *Freedom to Learn*. Columbus, Ohio : Charles E. Merrill.
- Rothman, Esther P. (1968,May). "Needde : the Teacher as Specialist in Human Relation," *The Education Digest*. 32(1) : 34 – 36.
- Samuel, William. (1981). *Personality*. New York : McGraw - Hill.
- Sear, R.,Eleanor,M.,& Harry I. (1957). *Pattern of Child Rearing*. Washington : Row, Peterson and Company
- Stipek,D.J. (1995). *Motivation to learn : from theory to practice* . Los Angeles : University of Califonia .
- Thornburg, Hershel D. (1975, January). "Attitudinal Determinants in Holding Drop Out in School," *Journal of Educational Research*. 68(10) : 181 – 185 .
- Tuan,Hsiao – Lin . (2000) . *Students' Motivation toward Learning physical Sicence* . ERIC Accession . NO ED440889
- Weiner, Bemard. (1972, Sping). "Attitude Theory Achievement Motivation and Education Process," *Review of Education Research*. 42(3) : 203 – 215 .
- Whittaker, James D. (1965) . *Introduction to Psychology*. Philadelphia : Saunder.
- Wrenn, Gillbert C. and Larsen, Robert P. (1968).*Studying Effectively*. Standford : Standford University Press.
- Yamane, Taro. (1971). *Statistic : An Introductory Analysis*. New York : Harperand and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างใต้ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 10 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 10 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชา
พระพุทธศาสนาของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดข้างใต้ อำเภอโคกโพธิ์
จังหวัดปัตตานี นักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของท่านไม่มี
ข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลกระทบต่อกระเทือนต่อการเรียนแต่อย่างใด ในการตอบแบบสอบถามนี้
นักเรียนไม่ต้องลงชื่อของนักเรียนไว้ คำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่น
ทราบ

ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนให้มากที่สุด และตอบให้
ครบทุกข้อ

ขออนุโมทนาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

พระมหาภักดี เกตุเรน

พระนิสิตปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบุคลิกภาพ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามบุคลิกภาพ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	เมื่อข้าพเจ้ามีนัด ข้าพเจ้ามักไปถึงที่นัดหมายก่อนเวลา					
2.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่พอใจ ถ้ามีคนมาขัดจังหวะในขณะที่ต้องการทำสิ่งที่ตั้งใจไว้					
3.	ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นการเสียเวลามากถ้าต้องไปรอซื้อของจากร้านค้าที่มีลูกค้านานาแน่น					
4.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจ ถ้างานที่ทำดำเนินไปอย่างล่าช้า					
5.	เมื่อข้าพเจ้าเริ่มทำสิ่งใดแล้วต้องทำสิ่งนั้นให้เสร็จ					
6.	ข้าพเจ้าคิดว่าเวลาช่างผ่านไปอย่างรวดเร็วจนไม่สามารถทำสิ่งที่นักเรียนตั้งใจไว้ได้					
7.	ข้าพเจ้าคิดว่าคนรอบข้างมักทำงานไม่ถูกใจ					
8.	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิด เมื่อข้าพเจ้าต้องทำสิ่งต่างๆ ซ้ำซาก					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
9.	เมื่อต้องฟังคนพูดเรื่องไร้สาระ ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่าย และหาทางเลี่ยงออกมา					
10.	ข้าพเจ้าเป็นคนที่ทำงานด้วยความรวดเร็วว่องไว					
11.	ถ้าต้องฟังคนที่พูดไม่รู้จักรักจบข้าพเจ้ารู้สึกทนไม่ได้					
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกทนไม่ได้ถ้าต้องทำงานร่วมกับคนที่ทำงานอย่างขอไปที					
13.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าต้องทำงานอย่างรวดเร็วแข่งกับเวลา					
14.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าอยากทำกิจกรรมให้เสร็จโดยรวดเร็วเท่าที่จะทำได้					
15.	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิดที่ต้องเข้าคิวเพื่อรับบริการ เช่น โรงอาหาร ธนาคาร เป็นต้น					
16.	ข้าพเจ้าไม่ชอบให้มีใครหรืออะไรมาขัดจังหวะการทำงาน					
17.	เพื่อนส่วนใหญ่เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่จริงจังกับการเรียน					
18.	ข้าพเจ้าเป็นคนไม่ยอมเสียเวลาเพื่อฟังคนอื่นพูดเพื่อเจ้อ					
19.	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่นักเรียนรับผิดชอบให้เสร็จก่อนเวลากำหนด					
20.	ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นในการเรียนเสมอ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในแต่ละวันสำหรับอ่านหนังสือเรียน					
2.	ข้าพเจ้ามักหาความรู้เพิ่มเติมนอกจากความรู้ที่มีในหนังสือเรียน					
3.	ข้าพเจ้ามักผิดวันประกันพุ่มเงางานที่ได้รับมอบหมาย					
4.	ข้าพเจ้าทบทวนบทเรียนที่ได้เรียนไปในแต่ละวัน					
5.	ข้าพเจ้ามักเข้าเรียนสาย					
6.	ข้าพเจ้าเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
7.	ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนตรงตามเวลา					
8.	ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จส่งทันเวลาเสมอ					
9.	ข้าพเจ้าวางแผนในการเรียนแต่ละวิชา					
10.	ข้าพเจ้าทำการบ้านด้วยตนเอง					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
11.	ข้าพเจ้าสรุปเนื้อหาที่เรียนเพื่อใช้ในการสอบ					
12.	ข้าพเจ้าไม่ย่อท้อต่อการเรียนแม้ว่าเป็นวิชาที่ยาก					
13.	ข้าพเจ้าเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอบ					
14.	ข้าพเจ้าไม่ค่อยมีสมาธิในการอ่านหนังสือเรียน					
15.	เวลาเรียนข้าพเจ้าไม่ตั้งใจฟังครูสอน					
16.	ข้าพเจ้าคุยกับเพื่อนขณะเรียนหนังสือ					
17.	ข้าพเจ้าใจลอยขณะฟังครูสอน					
18.	ข้าพเจ้าช่วยทำกิจกรรมที่ครูมอบหมายอย่างเต็มที่					
19.	ข้าพเจ้าเบื่อวิชาที่ต้องท่องจำ					
20.	ข้าพเจ้าขอคำอธิบายเพิ่มเติมจากครูนอกเวลาเรียน					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

ก. ด้านความคิด

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ ด้านความคิด ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก

ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับความคิดเห็นและบางครั้งไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมาก

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
1.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนามีประโยชน์ต่อข้าพเจ้า					
2.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาช่วยให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีความรู้ด้านจริยธรรม					
3.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทำให้ข้าพเจ้าได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง					
4.	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่เข้าใจยาก					
5.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทำให้ข้าพเจ้ามีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติธรรม					

ข้อ ที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
6.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่เขยไม่ ทันสมัย					
7.	ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาจะ ได้ฝึกการมีวินัยกับตนเองในการเรียน					
8.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทำให้ข้าพเจ้าได้ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
9.	การไม่ได้เรียนวิชาพระพุทธศาสนาไม่ใช่เรื่อง เสียหายเพราะไม่ค่อยได้นำไปใช้					
10.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทำให้ข้าพเจ้า เป็นคนมีเหตุผล					
11.	ข้าพเจ้าคิดว่า ไม่จำเป็นต้องเรียนวิชา พระพุทธศาสนา เพราะไม่ได้ใช้สอบเข้าเรียน ในชั้นที่สูงขึ้นไป					
12.	ข้าพเจ้าคิดว่าเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาที่ เรียนมีแต่เรื่องซ้ำๆซาก					
13.	ข้าพเจ้าคิดว่าเนื้อหาในวิชาพระพุทธศาสนาที่ เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้					
14.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาช่วยพัฒนา ตนเองให้ดีขึ้น					
15.	ข้าพเจ้าคิดว่าชาวพุทธทุกคนควรเรียนวิชา พระพุทธศาสนา					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช่างให้ ด้านความรู้สึก ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมาก

ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนบ้างไม่จริงบ้าง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาพระพุทธศาสนาเพราะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
2.	ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจที่เกิดเป็นชาวพุทธแล้วได้เรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
3.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจเมื่อต้องขาดเรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
4.	ข้าพเจ้าไม่พอใจที่ต้องสวดมนต์ฟังเทศน์ก่อนเข้าเรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
5.	ข้าพเจ้ากลัวอาจารย์จะไม่กล้าถามเมื่อมีข้อสงสัย					
6.	ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขเมื่อได้ร่วมกิจกรรมที่ทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จัดขึ้น					
7.	ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียนวิชาพระพุทธศาสนาเพราะทำให้จิตใจสงบ					
8.	ข้าพเจ้าเบื่อที่จะต้องท่องจำหัวข้อธรรมะต่างๆ					

ข้อ ที่	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
9.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สนุกต่อการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา					
10.	ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจและมีความสุขเมื่อได้ร่วมทำ พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา					
11.	ข้าพเจ้าขอใบให้พระอาจารย์ใช้สื่ออุปกรณ์ ประกอบการสอน					
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลเมื่อต้องออกไปพูดหน้า ชั้นเรียน					
13.	ข้าพเจ้ารู้สึกรำคาญเมื่ออาจารย์ให้แสดงความ ความคิดเห็น					
14.	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรมในชั้นเรียน					
15.	ข้าพเจ้าขอใบให้อาจารย์เล่านิทานชาดก ให้ฟัง					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

- เป็นประจำ หมายถึง พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นใน
อนาคตของนักเรียนทุกครั้ง
- บ่อยครั้ง หมายถึง พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นใน
อนาคตของนักเรียนบ่อยมากแต่ไม่ทุกครั้ง
- บางครั้ง หมายถึง พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นใน
อนาคตของนักเรียนบ้างบางครั้งและบางครั้งก็ไม่ตรงกับ
พฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียน
- นานๆครั้ง หมายถึง พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นใน
อนาคตของนักเรียนน้อยครั้ง
- น้อยครั้งที่สุด หมายถึง พฤติกรรมนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นใน
อนาคตของนักเรียนน้อยครั้งจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อ ที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าคิดว่าหาความรู้ด้านพระพุทธศาสนา เพิ่มเติมจากที่อื่น เช่น ห้องสมุด วิทยุ					
2.	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือและทบทวนบทเรียน ทุกครั้งเมื่อมีเวลาว่าง					
3.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น วันมาฆะบูชา งานทอดกฐิน เป็นต้น					
4.	ข้าพเจ้ามักขาดเรียนเสมอเมื่อมีโอกาส					
5.	ข้าพเจ้าไม่ค่อยสนใจเรียนวิชาพระพุทธศาสนา					

ข้อ ที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นาน ๆครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด
6.	ข้าพเจ้ามักจะไม่เชื่อฟังเมื่อพระอาจารย์ห้าม ทำสิ่งต่างๆ เช่นการคุยกัน หรือแหย่เพื่อน					
7.	ข้าพเจ้าสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนเสมอ					
8.	ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นในการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา					
9.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักธรรมทาง ศาสนา					
10.	ข้าพเจ้าไม่มาร่วมกิจกรรมที่ทางศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จัดขึ้น					
11.	ข้าพเจ้าไม่ส่งงานที่อาจารย์มอบหมายให้					
12.	ข้าพเจ้าสอบถามอาจารย์เสมอเมื่อมีข้อสงสัย ในวิชาพระพุทธศาสนา					
13.	ข้าพเจ้าเอาใจใส่ต่อการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา เพื่อให้ได้รับความรู้มากที่สุด					
14.	ข้าพเจ้าไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม ร่วมกับเพื่อน ในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
15.	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจในการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน ในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของข้าพเจ้านำมาซึ่งความภูมิใจแก่ผู้ปกครอง					
2.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
3.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนวิชาพระพุทธศาสนาได้คะแนนสูง					
4.	ผู้ปกครองไม่มีความคาดหวังอะไรเกี่ยวกับการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของข้าพเจ้า					
5.	ผู้ปกครองไม่ค่อยสนใจติดตามผลการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของข้าพเจ้า					
6.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าขยันเรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
7.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
8.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้ามีกิจกรรมารยาท เรียบร้อยงดงาม มีสัมมาคารวะ					
9.	ผู้ปกครองบังคับให้ข้าพเจ้าเรียนวิชา พระพุทธศาสนา แม้เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ					
10.	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าเรียนวิชาพระพุทธศาสนา แค่พอสอบผ่าน					
11.	ผู้ปกครองไม่คาดหวังให้ข้าพเจ้าต้องเรียนวิชา พระพุทธศาสนา ในระดับสูงขึ้นไป					
12.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนรู้พิธีกรรม ทางพระพุทธศาสนา					
13.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าห่างไกลอบายมุข					
14.	ผู้ปกครองต้องการให้ข้าพเจ้าเป็นชาวพุทธที่ดี					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

บ่อยครั้งที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองที่ทำเป็นประจำ

บ่อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองทำเกือบทุกครั้ง

ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองที่กระทำเป็นบางครั้งและไม่ตรงกับการกระทำบางครั้ง

นานๆครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองที่ทำนานๆครั้ง

น้อยครั้งที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของผู้ปกครองที่กระทำ

ข้อ ที่	ข้อความ	บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด
1.	ผู้ปกครองอนุญาตให้ข้าพเจ้ามาร่วมกิจกรรมที่ทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จัดขึ้นเสมอ					
2.	ผู้ปกครองให้ข้าพเจ้าเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อย่างต่อเนื่อง 6 ปี					
3.	ผู้ปกครองวางแผนการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้แก่ข้าพเจ้า					
4.	ผู้ปกครองไม่เคยซักถามเกี่ยวกับการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของข้าพเจ้า					
5.	ผู้ปกครองไม่ค่อยมาร่วมกิจกรรมของทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์					

ข้อ ที่	ข้อความ	บ่อย ครั้ง ที่สุด	บ่อย	ปาน กลาง	นาน ๆครั้ง	น้อย ครั้ง ที่สุด
6.	ผู้ปกครองส่งเสริมให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา					
7.	ผู้ปกครองกับข้าพเจ้าทำกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกันเสมอ เช่น ทำบุญตักบาตร ไหว้พระ สวดมนต์					
8.	ผู้ปกครองของข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ข้าพเจ้าในการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา					
9.	ผู้ปกครองไม่สนใจว่าข้าพเจ้าทำงานที่อาจารย์มอบหมายให้หรือไม่ทำ					
10.	ผู้ปกครองไม่ได้กล่าวชมหรือให้รางวัลเมื่อข้าพเจ้าสอบวิชาพระพุทธศาสนาได้คะแนนดี					
11.	ผู้ปกครองมาเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้าเมื่อต้องทำกิจกรรมร่วมกับทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์					
12.	ผู้ปกครองคอยดูแลให้ข้าพเจ้าเดินทางไปเรียนได้ทันเวลา					
13.	ผู้ปกครองแนะนำให้ข้าพเจ้า ให้ดูรายการที่ส่งเสริมความรู้ด้านจริยธรรม					
14.	ผู้ปกครองแนะนำวิธีอ่านหนังสือแก่ข้าพเจ้า					
15.	ผู้ปกครองไม่เคยเตือนให้ข้าพเจ้าอ่านหนังสือ					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช่างไห่ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	<u>สถานที่เรียน</u> ห้องเรียนคับแคบ					
2.	อากาศในห้องเรียนถ่ายเทดี					
3.	แสงสว่างภายในห้องเรียนมีน้อย					
4.	สภาพห้องเรียนมีกลิ่น เช่น กลิ่นเหม็น จาก ห้องน้ำ กองขยะ					
5.	สภาพห้องเรียนไม่มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย					
6.	โต๊ะเก้าอี้ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
7.	สภาพห้องเรียนมีความสะอาด					
8.	สภาพห้องเรียนมีอากาศเย็นสบาย					
9.	ห้องน้ำมีจำนวนเพียงพอกับนักเรียน					
10.	สภาพห้องเรียนมีเสียงรบกวนในขณะที่เรียน					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
11.	<u>สื่ออุปกรณ์การเรียน</u> อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครูใช้มีสภาพดี พร้อมในการใช้งาน					
12.	ห้องเรียนมีสื่ออุปกรณ์การเรียนที่มีความ ทันสมัย					
13.	นักเรียนมีโอกาสได้ใช้สื่อสมำเสมอ					
14.	การใช้สื่อการสอนของครูทำให้นักเรียนเข้าใจ บทเรียนได้ดีขึ้น					
15.	อุปกรณ์การเรียนการสอนมีเพียงพอสำหรับ นักเรียนทุกคน					
16.	สื่อการสอนขาดความหลากหลาย					
17.	สื่อและอุปกรณ์มีคุณภาพพร้อมและเหมาะสม กับเนื้อหาที่เรียน					
18.	หนังสือเรียนมีสภาพเก่าทรุดโทรม					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน					
2.	ครูรับฟังเหตุผลของนักเรียน					
3.	ครูแสดงความรักต่อนักเรียนเท่าเทียมกัน					
4.	ครูสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน					
5.	ครูให้คำแนะนำในการเรียนเสมอ					
6.	ครูเป็นที่ปรึกษาที่ดีในการจัดกิจกรรมพิเศษในโอกาสต่างๆ เช่น วันแม่ วันจบการศึกษา					
7.	เมื่อนักเรียนขอคำปรึกษาจากครู เกี่ยวกับบทเรียน ครูยินดีให้คำแนะนำแก่นักเรียน					
8.	ครูมักจะใช้การลงโทษนักเรียนโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
9.	ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ในระหว่างการเรียนการสอน					
10.	ครูมีอาการเฉยเมย เมื่อนักเรียนเดินผ่าน					
11.	ครูไม่เคยได้ถามถึงปัญหาต่างๆที่นักเรียน ประสบ					
12.	<u>พฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อครู</u> ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู					
13.	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียนต่าง ๆ ข้าพเจ้า มักขอคำแนะนำจากครู					
14.	ข้าพเจ้าส่งงานตามกำหนดเสมอ					
15.	ข้าพเจ้าไม่เคยช่วยครูในการจัดกิจกรรมต่างๆ					
16.	ข้าพเจ้าไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับครูในการ เรียน					
17.	ข้าพเจ้าตั้งใจในการเรียน เพราะครูสนใจแต่ นักเรียนที่เรียนเก่ง					
18.	ข้าพเจ้าได้รับความอบอุ่นใจจากครู					

ตอนที่ 9 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าเข้ากับเพื่อนไม่ได้					
2.	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนด้วยความสามัคคี					
3.	ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาเกี่ยวกับการเรียน					
4.	ข้าพเจ้ามักมีเรื่องทะเลาะกับเพื่อน					
5.	เพื่อนของข้าพเจ้าเห็นแก่ตัว ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน					
6.	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นในการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนขอร้อง					
7.	เพื่อนให้ความช่วยเหลือเมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาในการเรียน					
8.	ข้าพเจ้าและเพื่อนให้กำลังใจ และเอาใจใส่กันและกันในเรื่องต่างๆสม่ำเสมอ					
9.	เพื่อนแหย่ข้าพเจ้าในเรื่องที่ข้าพเจ้าไม่ชอบ					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
10.	เพื่อนมักชักชวนข้าพเจ้าไปในทางเสียหาย เช่น หนีเรียน ขโมยของเพื่อนคนอื่น					
11.	การคบเพื่อนทำให้ข้าพเจ้ามีความคิด กว้างขวางขึ้น					
12.	เพื่อนร่วมห้องแบ่งปันความรู้และ ประสบการณ์แก่กันโดยไม่ปิดบัง					
13.	ข้าพเจ้าไม่มีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาเรื่อง ส่วนตัวได้					
14.	ข้าพเจ้าไม่มีโอกาสซักถามข้อสงสัยกับเพื่อน					

ตอนที่ 10 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดช้างให้ ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามอย่างละเอียด แล้วตอบโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนบ้างไม่ตรงบ้าง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
1.	ข้าพเจ้าต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
2.	ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจที่เป็นชาวพุทธแล้วได้เรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
3.	การเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของข้าพเจ้าเป็นแบบเรื่อยๆถ้าไม่บังคับก็ไม่อยากเรียน					
4.	ข้าพเจ้าอยากมาเรียนวิชาพระพุทธศาสนาทุกครึ่ง และไม่อยากขาดเรียนเลย					
5.	ข้าพเจ้าอยากให้อาจารย์มาสอนทุกครั้งไม่อยากจะให้ขาด					
6.	ข้าพเจ้าไม่อยากเสียเวลาไปกับการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา					
7.	ข้าพเจ้ามาเรียนวิชาพระพุทธศาสนาเพราะอยากได้รางวัล					

ข้อ ที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
8.	ข้าพเจ้าต้องการได้ความรู้ด้าน พระพุทธศาสนาใหม่เพิ่มเติมอยู่เสมอ					
9.	เมื่อพบบทเรียนในวิชาพระพุทธศาสนาที่ยาก ข้าพเจ้าจะไม่อยากเรียน					
10.	ข้าพเจ้าอยากได้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต					
11.	ข้าพเจ้าเรียนอะไรก็ไม่มุ่งเพียงความ สนุกสนาน แต่มุ่งหาความรู้					
12.	แม้มีอุปสรรคในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าก็ไม่ย่อท้อ เมื่อรู้ว่ามีประโยชน์ต่อชีวิต					
13.	ข้าพเจ้าต้องการเข้าใจหลักธรรมใน พระพุทธศาสนา					
14.	ข้าพเจ้ามุ่งหาความรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อ ทำให้เกิดความดีงามกับตนเอง และผู้อื่น					
15.	ข้าพเจ้าเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เพราะ ต้องการให้ชีวิตของตนเองเป็นชีวิตที่ดีงาม					
16.	การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาเป็นเรื่องยุ่งยากลำบาก					
17.	ข้าพเจ้าอยากมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นใน การเรียนพระพุทธศาสนา					

ภาคผนวก ข

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามบุคลิกภาพ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	4.195	11	3.585
2	2.989	12	2.539
3	6.042	13	4.195
4	2.374	14	2.984
5	2.307	15	5.867
6	3.787	16	2.530
7	3.397	17	2.016
8	5.803	18	3.246
9	2.671	19	3.098
10	3.787	20	3.046

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .6787

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามนิตยสารทางการเรียน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.640	11	4.631
2	3.025	12	5.367
3	2.494	13	6.107
4	4.112	14	5.167
5	6.080	15	6.422
6	4.366	16	5.957
7	5.817	17	7.464
8	5.802	18	6.381
9	4.547	19	6.042
10	5.196	20	3.791

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8404

ตาราง9 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชา

พระพุทธศาสนา

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็น รายข้อ (t) ด้านความคิด	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็น รายข้อ (t) ด้านความรู้ลึก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็น รายข้อ (t) ด้านแนวโน้มที่จะ แสดงพฤติกรรม
1	5.629	1	5.781	1	4.315
2	6.606	2	6.230	2	4.761
3	4.771	3	3.887	3	6.042
4	5.098	4	8.932	4	5.171
5	5.377	5	3.947	5	8.579
6	6.482	6	9.299	6	7.559
7	5.727	7	7.084	7	6.155
8	5.991	8	5.155	8	3.857
9	3.034	9	5.281	9	3.440
10	2.616	10	9.040	10	8.981
11	7.022	11	5.013	11	6.733
12	5.004	12	5.148	12	2.498
13	5.207	13	7.071	13	5.056
14	5.399	14	7.748	14	6.449
15	7.373	15	3.309	15	3.949

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .9159

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	5.381	8	5.606
2	9.323	9	9.216
3	5.578	10	6.714
4	5.435	11	6.938
5	7.199	12	6.538
6	9.747	13	3.956
7	8.254	14	7.309

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8526

ตาราง 11 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามการสนับสนุนของผู้ปกครองต่อการเรียนที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	5.196	9	5.800
2	4.989	10	7.641
3	3.263	11	5.651
4	3.857	12	7.355
5	5.910	13	7.689
6	9.593	14	6.339
7	8.254	15	5.150
8	8.359		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8158

ตาราง 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามลักษณะทางกายภาพของ
การเรียนการสอน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	7.221	10	4.076
2	3.838	11	3.568
3	4.123	12	3.090
4	7.589	13	3.503
5	9.074	14	4.111
6	4.440	15	3.921
7	6.862	16	4.756
8	4.028	17	2.887
9	3.211	18	6.955

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8205

ตาราง 13 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	3.581	10	7.086
2	8.935	11	5.386
3	7.024	12	5.228
4	6.400	13	3.310
5	7.690	14	3.577
6	6.584	15	7.914
7	7.562	16	7.885
8	7.730	17	4.277
9	9.571	18	7.611

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8695

ตาราง 14 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	9.388	8	6.567
2	7.698	9	6.306
3	3.684	10	6.976
4	8.463	11	2.009
5	10.253	12	4.063
6	5.094	13	4.807
7	4.359	14	4.231

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .7917

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) ของแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนวิชา
พระพุทธศาสนา

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
1	6.127	10	5.354
2	10.026	11	8.657
3	4.893	12	5.730
4	8.242	13	4.259
5	4.942	14	6.441
6	4.240	15	8.853
7	5.400	16	7.700
8	3.700	17	5.284
9	6.647		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .8459

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พระมหาภักดี เกตุเรณ
วัน เดือน ปี เกิด	12 เมษายน 2517
สถานที่เกิด	จังหวัดพัทลุง
อุปสมบท	18 พฤษภาคม 2540
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	334/7 วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ถนนจักรพรรดิพงษ์ แขวงบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100 โทร 0-2621-0365
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	ปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ (เอกพุทธจิตวิทยา) มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ